

OM FORLØFTE

BENT NEBELONG

OM FORLØFTE

En Sammenligning og Vurdering
af de nordiske Landes Regler om Forløfte
med Henblik paa nordisk Fælleslovgivning

*Besvarelse af
Københavns Universitets Prisopgave i Retsvidenskab
for Aaret 1945*

NYT NORDISK FORLAG . ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXLVIII

48-5

NORDLUNDE, KØBENHAVN

23836

FORORD

Nærværende Arbejde er uden Ændringer i den egentlige Tekst optrykt efter min Besvarelse af Københavns Universitets Prisopgave i Retsvidenskab for Aaret 1945; hist og her er til Lettelse af Forstaaelsen tilføjet Noter.

Det Finneske Legat beder jeg modtage min varme Tak for Støtte til Bogens Udgivelse.

København, den 1. November 1947.

BENT NEBELONG,
Landsretssagfører.

INDHOLDSFORTEGNELSE

§ 1. Fællesnordisk Lovgivning	11
§ 2. Oversigt over Lovgivningen om Forløfte i de nordiske Lande inden Gældsbrevsloven	13
§ 3. Literaturen om Forløfte i de nordiske Lande	15
§ 4. Om Omraadet for en eventuel fællesnordisk Lovgivning om Forløfte	16
§ 5. Forloftets Indgaaelse	19
§ 6. Forloverens Ydelsestid: Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte	24
§ 7. Afsluttende Bemærkninger om Forloverens Ydelsestid: Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte, fortsat	41
§ 8. Art og Omfang af Forloverens Ydelse	46
§ 9. Forloverens Adgang til at blive fritaget for sin Hæftelse	57
§ 10. Forloverens Dækningskrav mod Hovedmanden	69
§ 11. Regreskravets kvalitative Karakter	87
§ 12. Forloverens Retsstilling i Tilfælde, hvor Hovedmanden eller Kreditor har Modregningsret	91
§ 13. Forlofteforpligtelsens akcessoriske Karakter	95
§ 14. Kreditors Diligenspligt m. v.	103
§ 15. Flere Forlovere	128
§ 16. Tabskaution	148
§ 17. Hovedmandens og Forloverens Konkurs	154

BENYTTETE FORKORTELSER

- Agardh Frederik Agardh: Om Borgen företrädesvis enligt svensk allmän civilrätt, Lund 1878.
- Arnholm: Passivitetens virkninger Carl Jacob Arnholm: Passivitetens virkninger, Oslo 1932.
- Aubert L. M. B. Aubert: Den norske Obligationsrets specielle Del, Andet Bind, Kristiania 1905.
- B. G. B. Bürgerliches Gesetzbuch für das deutsche Reich.
- C. c. Code civil.
- DL. Chr. d. V's Danske Lov.
- Ekström F. W. Ekström: Om Borgen, Tredje Oplag, med et Tillæg af Erik af Hällström, Helsingfors 1937.
- Ekström »Regress« F. W. Ekström: Löftemans Regress till Gäldenären och Medlöftesmännen, I-II, Helsingfors 1907.
- Festskrift til
- Stjernberg Festskrift tillägnad Professor Nils Stjernberg, Stockholm 1940.
- Gram F. C. J. Gram: Den Danske Formueret, Anden Del, Andet Bind, København 1864.
- Hallager II Hallager: Den norske Obligationsret II, 1879.
- Hasselrot Berndt Hasselrot: Några Spörsmål ang. Borgen, I-II, Malmö 1927.
- H. B. Handelsbalken i Sveriges Rikes Lag. Citeret efter S. Skarstedt's Udgave, Stockholm 1943.
- J. Juristen.
- J. T. Juridisk Tidsskrift.
- Kohler II, 1 Kohler: Lehrbuch des bürgerlichen Rechts II, 1.
- I. E. Larsen, II I. E. Larsen: Samlede Skrifter, Anden Afdeling, Andet Bind, København 1858.
- Lassen, II Jul. Lassen: Haandbog i Obligationsretten, Speciel Del, København 1897.
- N. J. A. Nytt Juridiskt Arkiv.

N. L.	Chr. d. V's Norske Lov.
N. R. T.	Norsk Retstidende.
Redogørelser	Redogørelser och meddelanden angående av Högsta Domstolen träffade avgöranden (finsk).
Schlegel, II	Samling af Højesteretsdomme, udgivet af N. F. Schlegel, Andet Bind, København 1862.
Schw. Obl.	Schweizisches Obligationenrecht.
Stang	Frederik Stang: Forlöfte, Gave, Konventionalbot, Kristiania 1921.
Stang, Almindelig Del	Frederik Stang: Den Norske Obligationsrets Almindelige Del. Forelæsninger, Kristiania 1902.
Sv. J. T.	Svensk Juristtidning.
Sø og H. T.	Sø- og Handelsrets-Tidende.
T. f. R.	Tidsskrift for Retsvidenskab.
Tobler	Hans Tobler: Der Schutz des Bürgen gegenüber dem Gläubiger nach dem schweizer. Obligationenrecht, Bern 1926.
U. f. R.	Ugeskrift for Retsvæsen.
Ussing	Henry Ussing: Kaution, København 1928.
Ussing: Aftaler ...	Henry Ussing: Aftaler paa Formuerettens Omraade, København 1931.
Ussing:	
Almindelig Del ...	Henry Ussing: Dansk Obligationsret, Almindelig Del, København 1941-42.
Wrede	Anteckningar enligt Professor R. A. Wrede's Föreläsningar över Obligationsrättens allmänna Del, Tredje Oplag, Helsingfors 1925.

Dersom Lovgivningen indenfor to Nabostater frembyder store principielle Forskelle, er Grænsen mellem Landene en langt højere Mur, end naar Retsordenen stemmer nøjere overens.
(Ekeberg).

§ 1

Fællesnordisk Lovgivning

Mellem Danmark, Norge og Sverige har der i henved 75 Aar bestaaet et *Samarbejde paa Lovgivningens Omraade*, der er resulteret i Vedtagelsen af en lang Række næsten overensstemmende Love. Siden 1918 har Finland deltaget i Samarbejdet, medens Island ikke tager Del i Udarbejdelsen af Lovforslagene, men dette Land har i sin Lovgivning i vidt Omfang draget Nytte af de Forslag, som de samarbejdende Staters Repræsentanter har udarbejdet, saaledes at den fællesnordiske Lovgivning forsaavidt kan siges at omfatte Island.

Indenfor Obligationsrettens Omraade har Samarbejdet været særlig frugtbart; i 1901 blev der for dette Udsnit af Samarbejdet tilvejebragt en Plan, hvorefter man i første Række skulde udarbejde Lovforslag paa Omraader, der vedrørte det økonomiske Samkvem og Vareomsætningen. Specielt omtalte Planen som egnede Emner for fællesnordisk Lovgivning bl. a. Afslutning af Aftaler, Løfters Ugyldighed, Fuldmagt, Køb og Kommission.

Efter Udarbejdelsen af Forslag til Lov om Køb, som ophøjedes til Lov i de tre Stater, der dengang samarbejdede, afventede man, hvorledes Dommen over denne Frugt af Samarbejdet paa Obligationsrettens Omraade vilde blive. Det viste sig hurtigt, at alle Parter var af den Opfattelse, at Resultatet i høj Grad tilskyndede til Fortsættelse, og i 1909 tilvejebragtes en udvidet Plan for det fortsatte Samarbejde; (denne omfattede iøvrigt ogsaa Familierettens Omraade). Af nye Emner sammenlignet med Planen af 1901, der stadig udgjorde Stammen i Planerne for

Samarbejdet, nævnes: Forsikringsaftaler, Gældsbreve, *Forløfte* og *Forældelse*.

Ved en Gennemgang af de hidtidige fællesnordiske Love paa Obligationsrettens Omraade vil der kunne udledes visse Retningslinier for, hvorledes et Arbejde, der foretages med Hensblik paa Muligheden af at tilvejebringe en fællesnordisk Lovgivning om *Forløfte*, bør lægges an.

For det første maa det fremhæves, at *den hidtidige fællesnordiske Lovgivning, hvad angaar det lovgivningstekniske, staar som et Mønster for kommende Love*; der tænkes herved ikke blot paa Formuleringen af de Regler, der er optaget i Lovene, men lige saa fuldt paa Lovenes »Stofvalg«, to Ting, der forøvrigt kan være intimt sammenkædet.

En Anvendelse af samme Lovgivningsteknik i en Lovgivning om *Forløfte* vil betyde, at der ikke tilstræbes en fuldstændig systematisk Kodifikation af Reglerne, men *kun en Opstilling af Regler paa Omraader, hvor der haves tilstrækkeligt Overblik over, hvorledes de vil fungere i det praktiske Liv eller paa Omraader, hvor en Klaring særlig tiltrænges*, hvorhos der naturligvis tillige maa tages Hensyn til, at Loven faar en harmonisk Opbygning. Endvidere bør det ved Reglernes Formulering saa vidt muligt undgaas, at der søges Tilknytning til Konstruktioner, der som Regel er overflødige og ofte skadelige, fordi Konstruktionerne i mange Tilfælde ikke er bygget paa et fuldt tilstrækkeligt Erfaringsmateriale.

Dernæst vil den tidligere fællesnordiske Lovgivning vise, at der *ikke blot tilstræbes Kodifikation af Regler, der allerede maa anses for gældende efter Praksis og Sagens Natur, men at der tilstræbes en videre Udvikling af Retten*, og det kan i saa Henseende siges, at der gives et ret vidt Spillerum for Tilvejebringelse af Regler, der indenfor det enkelte Land betegner Nydannelser. For blot at nævne enkelte Eksempler fra Gældsbrevsloven betød den i Danmark og Norge et fuldstændigt Brud med de hidtidige Regler, hvorefter ethvert Gælds brev var negotiabelt, og i Sverige medførte den, at den der gældende Regel om, at flere Samskyldnere hæfter pro rata, afløstes af sin absolutte Modsætning, at de hæfter solidarisk. Om Samforlovers

Hæftelse indførtes der Regler, der betegner en Nydannelse i alle de samarbejdende Lande, og der indførtes Regler om Regressen mellem solidariske Skyldnere, der adskiller sig fra de hidtil kendte Regresssystemer.

§ 2

Oversigt over Lovgivningen om Forløfte i de nordiske Lande inden Gældsbrevsloven

Som det fremgaar af det i § 1 i Slutningen anførte, har fællesnordisk Lovgivning allerede paa et enkelt Punkt givet Regler om Forløfte. (Allerede Myndighedsloven indeholder forøvrigt en enkelt Regel om Forløfte i § 48, norsk Lov § 55, svensk Lov¹ Kap. VIII, § 13, Stk. 2).

I nærværende Paragraf skal der gives en kort Oversigt over Lovgivningstilstanden i de fire nordiske Lande inden Gældsbrevsloven.

Lovgivningerne frembyder det fælles Træk, at der i en ældre Kodifikation af Civilretten findes enkelte Regler om Forløfte, hvortil kommer spredte Bestemmelser i den senere Lovgivning. Særligt Slægtskab er der mellem Reglerne i Danmark og Norge, hvor henholdsvis DL. og NL. indeholder ganske overensstemmende Regler, og paa tilsvarende Maade er Forholdet mellem Finland og Sverige, hvor Lovbogen af 1734 var fælles for de to Lande. I den følgende Oversigt, der ikke tilsigter at være udtømmende, ses der bort fra særlige Regler om processuelt Forløfte; om Begrundelsen herfor henvises til Fremstillingen i § 4.

For Danmarks Vedkommende findes i DL. 1-23-13 og 14 Regler om flere Forloverses Hæftelse og indbyrdes Regres og i 1-23-15 en særlig Regel om Adgang for Forloveren til at opsiges sit Forløfte overfor Hovedmanden med den Virkning, at denne

1. Reglerne om Myndighed er indarbejdet i Lovbogen af 1734.

enten maa betale til Forloveren eller fyldestgøre Kreditor. En Regel om Forældelse af visse Forløfter findes i Lov af 22. December 1908, § 1, Nr. 3.

I Norge findes i NL. 1-21-13 til 15 Regler svarende til de nys omtalte Regler i DL. og i norsk Myndighedslov, § 55, en Regel svarende til dansk Myndighedslov, § 48. I Lov af 27. Juli 1896 findes i § 6 en Regel om, at Hovedfordringens Bortfald ved Forældelse medfører Forløftets Bortfald; iøvrigt indeholdes der i denne Lov Bestemmelser, der modsvarer dansk Lov af 1908, § 1, Nr. 3.

I den svenske Lovbog af 1734 findes i Handelsbalken (i det følgende betegnet HB), Kap. X, §§ 8-12 nogle Bestemmelser om Forløfte. §§ 8 og 9 hjemler Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte og giver nærmere Regler for, hvornaar Forloverens Ydelsespligt indtræder; § 10 indeholder en ejendommelig Regel om Virkningen af en Forlovers Død og § 11 Regler om Samforlovers Hæftelse.

I kgl. Forordning af 28. Juni 1798 findes en særlig Forældelsesregel, hvorefter Selvskyldnerforloverens Forpligtelse under visse Betingelser forældes paa et Aar (360 Dage), regnet fra Forpligtelsen Forfaldstid. Kgl. Forordning af 20. Juli 1855 indeholder en Regel om Forloverens Adgang til at opsiges Hovedforholdet overfor Kreditor og kgl. Forordning af 20. December 1851 en Regel om, at en Fordring, der forfalder efter Opsigelse, maa opsiges ogsaa overfor Selvskyldnerforloveren for at kunne gøres gældende mod denne.

I Forældelseslov af 4. Marts 1862, § 5, findes en interessant Regel om Betydningen af, at en Fordring forældes overfor en af flere solidariske Skyldnere, en Regel, der ogsaa anvendes paa solidariske Samforlovende, jfr. Lovens § 18. Om Habiliteten til at indgaa Forløfte findes Regler i Myndighedslovens Kap. VIII, § 13.

For Finlands Vedkommende gælder, at Lovbogen af 1734 og den nævnte kgl. Forordning af 1798 er fælles for Sverige og dette Land. (Forældelsesreglerne i Forordningen af 1798 er dog i Finland afløst af Forordning af 3. December 1895, § 24). Desuden er der givet en Forordning af 24. Februar 1873 om nær-

mere Bestemmelse af Forloveres Ansvar. Denne Forordning kan i grove Træk siges at indeholde Regler, der uddyber Reglerne i HB og Forordningen af 1798 (1895, jfr. ovenfor), samt Regler, der modsvarer en Del af de nævnte svenske Bestemmelser fra Tiden efter 1809. Herudover indeholder den en Bestemmelse om, at Kreditor for at bevare sin Fordring mod Forloveren fuldt ud i Tilfælde af Hovedmandens Konkurs maa anmelde Fordringen i Boet, samt en Regel om Forældelse af Regreskrav mod Medforlovere. Endelig findes i HB, Kap. X, § 13, en Regel om Habiliteten til at paatage sig Forløfte.

Selv uden en detailleret Gennemgang af de fire Lovgivningers Regler om Forløfte vil det af det foranstaaende fremgaa, at Lovgivningerne er særdeles sporadiske, navnlig i Danmark og Norge; centrale Spørgsmaal findes overhovedet ikke omhandlet. Naar hertil, som det mange Gange vil blive omtalt i det følgende, kommer, at der paa adskillige praktiske Omraader raader en betydelig Usikkerhed med Hensyn til Indholdet af de deklaratoriske Forløfteregler, hvilket giver Anledning til talrige Processer, som med en fornuftig Lovgivning synes at kunne spares, er det indlysende, at Tilvejebringelsen af en fællesnordisk Lovgivning vil kunne skabe større Klarhed i Reglerne paa dette Omraade, ligesom der i ikke ringe Omfang kan blive Tale om betydningsfulde Ændringer i de gældende Regler.

§ 3

Litteraturen om Forløfte i de nordiske Lande

Ved Arbejdet med at tilvejebringe en eventuel fællesnordisk Lovgivning om Forløfte vil det spille en væsentlig Rolle, at den nordiske Literatur om dette Emne er forholdsvis righoldig. Indenfor hvert af Landene findes moderne Fremstillinger af Emnet. Paa dette Sted skal alene nævnes et Par Værker. Det nordiske Hovedværk er Professor *Ussings* »*Kaution*«, der foruden at give en meget grundig Fremstilling af gældende dansk Ret

indeholder et Væld af Oplysninger om fremmed Ret, herunder nordisk Ret, ligesom Professor Ussing antyder, hvorledes Retsreglernes Indhold efter hans Opfattelse bør være paa en Række Omraader, hvor Fornyelse tiltrænges.

Hvad specielt angaar Spørgsmaalet om Regres, foreligger der en Monografi af den finske Professor *Ekström*: »*Löftesmannens Regress til Gäldenären och Medlöftesmännen*«. Dette Værk indeholder ligesom Ussings »Kaution« et righoldigt Materiale, men Forfatteren har ikke i tilstrækkelig Grad frigjort sig fra konstruktive Hensyn.

Iøvrigt henvises om nordisk Literatur til Henvisningerne indenfor de enkelte Paragraffer sammenholdt med Literaturfortegnelsen.

§ 4

Om Omraadet for en eventuel fællesnordisk Lovgivning om Forløfte

For de ved det fællesnordiske Samarbejde tilvejebragte Hovedlove indenfor Obligationsrettens centrale Del er det karakteristisk, at de ikke skarpt afgrænser det Omraade, hvorpaa de skal anvendes; saaledes indeholder Købeloven og Gældsbrevsloven ikke abstrakte Definitioner af Begreberne Køb og Gælds-brev. Paa tilsvarende Maade indeholdes der ikke i Forsikringsaftaleloven nogen Definition af Begrebet Forsikring. Dette maa sikkert billiges, dels fordi en snæver Afgrænsning af Begreberne maaske, uden at dette har været Lovgiverens Mening, i for høj Grad vil friste til Modsætningsslutninger paa Omraader, hvor Lovene bryder med hidtidig Retsopfattelse, og dels fordi for vide Definitioner ved Anvendelse af Enkeltregler indenfor vedkommende Lov kan medføre uheldige Resultater; et godt Eksempel herpaa er Købelovens § 2, der i en enkelt Retning afgrænser Begrebet Køb, i Forbindelse med Købelovens §§ 21, Stk. 3 og 49, jfr. H. Lie i Sv. J. T. 1932, S. 127-128, og Ussing i U. f. R. 1932 B. S. 101. En aldeles nøjagtig Definition vil

det ofte være vanskeligt at opstille, fordi Kontrakterne i det praktiske Liv frembyder Overgangsformer mellem de i Retsvidenskaben afgrænsede Kontraktstyper, ligesom der stedse opstaar nye Kontraktsformer. Naar Loven ikke indeholder en skarp Definition af sit Omraade, vil det praktisk betyde, at der findes et Centralomraade, hvor ingen vil være i Tvivl om, at der foreligger henholdsvis Køb, Gældsbrief, Forsikringsaftale o. s. fr., og Domstolene vil paa dette Omraade være tvunget til at anvende Lovens Regler uden Undtagelse. Op til dette Omraade vil der grænse nogle beslægtede Tilfælde, hvor Lovens Regler i Hovedsagen bør anvendes uforandret, men hvor Domstolene dog med Hensyn til enkelte Regler, hvis Anvendelse vilde føre til uheldige Resultater, bør staa frit. Derefter følger Tilfælde, hvor Lovens Bestemmelser i noget højere Grad maa fraviges, o. s. fr.

Selvom man ud fra disse eller andre Synspunkter ikke vil opstille en egentlig Definition af Begrebet Forløfte i en kommende fællesnordisk Lov, bør man dog *gøre sig klart, hvilket Centralomraade (jfr. ovenfor) der særlig haves for Øje ved Formuleringen af Lovens Regler.* Navnlig opstaar her *Spørgsmaalet om, hvorvidt man skal følge det i Tyskland, Schweiz og Frankrig opstillede Begreb, der af Ussing betegnes som Fordringskaution, eller om man skal følge det vide Begreb svarende til de af Lassen og Ekström opstillede Definitioner.*

Af flere Grunde synes den snævrere Definition, der er optaget i Kodifikationerne, at maatte foretrækkes. For det første kan der ikke ses bort fra den Vægt, der maa lægges paa, at en Række betydningsfulde Kodifikationer paa dette Omraade har foretrukket det snævre Begreb. Dernæst gælder — hvad Lassen ogsaa erkender — at det vide Begreb frembyder særlige Vanskeligheder for Opstillingen af nogenlunde skarpe Regler, fordi det omfatter meget uensartede Tilfælde. Naar Lassen alligevel foretrak det vide Begreb, er det, fordi det følges i ældre dansk Lovgivning, den juridiske Literatur og traditionel Sprogbrug, Lassen II, S. 396. Ekströms Opfattelse adskiller sig formentlig ikke fra Lassens. Da der imidlertid her er Tale om at afgrænse det Omraade, som en ny Lovs Regler bør omfatte,

har Lassens og Ekströms Synspunkter ikke større Vægt. Tværtimod kan Lassens Erkendelse af, at det vide Begreb omfatter særdeles forskelligartede Tilfælde, tages til Indtægt for den her hævdede Opfattelse.

Et andet Spørgsmaal med Hensyn til Lovens Omraade er, *om Reglerne bør gives med særligt Henblik paa Forløfte for Pengeforpligtelser*, eller om man skal holde sig til det betydelig vidererækkende Begreb Fordringskaution. Naar det erindres, at nordisk Fælleslovgivning sædvanligvis indskrænker sig til at give Regler paa Omraader, hvor der haves fyldige Erfaringer, kunde noget tale for at foretrække det snævrere Omraade. Det er nemlig aabenbart, at Hovedparten af den foreliggende Domspraksis indenfor de nordiske Lande drejer sig om Forløfte for Pengeforpligtelser, og dette er forsaavidt forstaaeligt, som der særlig hyppigt ved disse er Trang til en Sikring. Dette hænger sammen med, at Pengeforpligtelser oftere end andre Forpligtelser er ensidige, f. Eks. Pligt til Tilbagebetaling af modtagne Laan eller Pligt til Betaling af Varer og Tjenesteydelser, der er leveret paa Kredit, medens den, der har Krav paa Varer og Tjenesteydelser, har en betydelig Sikkerhed allerede i det Forhold, at han normalt ikke skal betale, før Varerne, resp. Tjenesteydelserne, er leveret (præsteret). Det anførte støttes ogsaa af den Kendsgerning, at der ved andre Sikkerhedsformer end Forløfte sædvanligvis er Tale om Sikkerhedsstillelse for Betaling af Pengebeløb; dette gælder saaledes praktisk talt al Pant.

Stang anfører S. 3, at det er med Pengeforpligtelser for Øje, at Sædvane og fremmed Lovgivning har udviklet sine Regler, og den svenske Lovbog har tydeligvis haft Pengeforpligtelser for Øje, men herskende svensk Teori er dog enig om, at Reglerne kan anvendes ogsaa paa Forløfte for andre Fordringer. Den schweiziske Lovbogs Regler om Forløfte anvender Udtryk, der dækker al Fordringskaution, men giver ingen Specialregler om Forløfte for andet end Pengeforpligtelser, skønt dette vilde være naturligt for en systematisk Kodifikation, idet der ved saadanne Forløfter opstaar visse Problemer, som ikke kan komme til at foreligge for Pengeforpligtelser. Tilsvarende Bemærkninger gælder om B. G. B., C.c. og den østrigske Lovbog.

Specielt vedrørende Spørgsmaalet om Arten af Forloverens Ydelse vil det være paakrævet at opstille Særregler for Forløfte for andet end Penge, men den foreliggende Praksis frembyder muligvis ikke et aldeles tilstrækkeligt Erfaringsmateriale til at formulere en almindelig Regel. Ogsaa men Hensyn til Spørgsmaalet om Ydelsestiden for Forloveren (herunder i hvilket Omfang han bør kunne hidføre sin egen Frigørelsestid) opstaar der vanskelige Spørgsmaal ved denne Art af Forløfter, Vanskeligheder, som for en Del synes at være overset af de Forfattere, der har beskæftiget sig med dette Emne. Disse Spørgsmaal vil senere blive optaget til nærmere Behandling.¹

Alt i alt synes det at være *det forsigtigste at affatte Reglerne med Forløfte for Pengeforpligtelser for Øje* saaledes, at det overlades til Praksis at afgøre, i hvilket Omfang Reglerne skal fraviges ved Forløfte for andre Forpligtelser. Til Praksis maa det ogsaa overlades, i hvilket Omfang Reglerne bør anvendes paa skadesløs Transport og paa Forløfte for ikke-retskraftige Fordringer, naar saadant Forløfte maatte være bindende.

§ 5

Forløftets Indgaaelse

I nærværende Paragraf skal særlig de Spørgsmaal vedrørende Forløfters Indgaaelse, som maa finde deres Afgørelse ved en Lovgivning om Forløfte, omhandles. Der opstaar naturligt en Mængde Spørgsmaal i Forbindelse med Forløfters Indgaaelse, som maa afgøres efter Lovgivningens almindelige Regler eller almindelige Retsgrundsætninger, Spørgsmaal, som det ikke er paakrævet at afgøre ved positive Lovregler, specielt om Forløfte, eller Spørgsmaal, som maa afgøres efter langt mere nuan-

1. Om Arten af Forloverens Ydelse ved Forløfte for andet end Pengeforpligtelser henvises til § 8 i Begyndelsen, om Forloverens Ydelsestid og om Forloverens Frigørelsestid i de nævnte Tilfælde til § 6 og § 9 Note 3.

cerede Hensyn, end en Lovgivning kan tage. Om nogle af disse Spørgsmaal vil der blive Lejlighed til at gøre enkelte Bemærkninger i Slutningen af nærværende Paragraf.

I *intet af de nordiske Lande* gælder der *Regler om, at Kontrakter i Almindelighed skal indgaas skriftlig*, og *ej heller* gælder der *særlige Regler om, at Forløfte skal indgaas skriftlig*. Om finsk Forordning af 28. Juni 1798, § 1, henvises til Ekström S. 32 ff. og Wrede S. 109. I flere fremmede Retsforfatninger gælder det derimod, at Forløfte som Hovedregel for at være bindende skal indgaas skriftlig, saaledes i Tyskland, Schweiz og Østrig, skønt disse Retsforfatninger lige saa lidt som nordisk Ret i al Almindelighed kræver Iagttagelse af bestemte Former ved Kontraktens Indgaaelse. Naar de nævnte Retsforfatninger saaledes gaar ud fra, at der er Anledning til at fastsætte særlige Regler om Forløfte, skyldes det, at Forløfte anses for en særlig farlig Kontrakt (jfr. den malende Beskrivelse hos Tobler S. 3-4); det anses derfor af de nævnte Retsforfatninger for vigtigt, at der gennem Kravet om Skriftlighed skabes Sikkerhed for, at Forloveren tænker sig ordentligt om, inden han binder sig endeligt; herudover vil Krav om Skriftlighed naturligvis ofte lette Afgørelsen af, om et Forløftetilsagn overhovedet er afgivet, ligesom Forløftets nærmere Indhold som gennemsnitlig Regel vil ligge klarere for Dagen ved Anvendelse af Skriftform.

Den almindelige Formfrihed, der er karakteristisk for nordisk Ret, vil ikke være til Hinder for Indførelse af Skriftform for Forløfter, dersom der maatte være tilstrækkelig Trang til en saadan Regel. Der er i Forvejen gjort adskillige Undtagelser fra Hovedreglen indenfor hvert af de nordiske Lande, men disse Undtagelser er dog endnu ret snævre og angaar i Hovedsagen Kontraktstyper, som er lette at afgrænse, saaledes at man yderst sjældent vil staa i en Situation, hvor det kan volde Tvivl, om en given Kontrakt skal indgaas skriftlig for at være forbindende for den ene eller begge Parter. (For dansk Rets Vedkommende henvises til Ussing: »Aftaler«, S. 55 med Noter).¹

1. I den senere Udgave af Aftaler (1945) findes de tilsvarende Afsnit S. 105 ff.

Et Krav om Skriftlighed ved Indgaaelse af Forløfte vilde — i Modsætning til de Tilfælde hvor Krav herom stilles efter gældende Ret — formentlig give Anledning til betydelig Usikkerhed med Hensyn til Reglens Anvendelsesomraade; specielt vil dette gælde, hvis den i § 4 hævdede Opfattelse følges, saaledes at en fællesnordisk Lov ikke optager en Definition af Begrebet Forløfte. Skal i saa Fald en eventuel Formregel eksempelvis finde Anvendelse paa skadesløs Transport, paa Kreditforløfte hvor Forloveren har opfordret Kreditor til at yde Hovedmanden Kredit, eller paa den bagved Paategning paa en Veksel liggende Aftale om, at f. Eks. Trassent og Endossent er sideordnede Forlovere med indbyrdes Regres efter almindelige Regler om Forløfte, o. s. fr.? Tilsvarende Spørgsmaal kan naturligvis opstaa ved Afgrænsningen af Omraadet for andre af en eventuel Forløftelovs Regler; haves de nævnte Eksempler for Øje, vil der formentlig navnlig ved skadesløs Transport i adskillige Tilfælde opstaa Tvivl om Anvendelsen af en ny Lovs Regler i Tilfælde, hvor disse kommer til at afvige fra de nu gældende Regler. Det maa imidlertid ikke overses, at Afgørelsen af, om en særlig Formregel finder Anvendelse paa et givet Tilfælde, betyder, at den formløse Aftale i bekræftende Fald er uforbindende og kun den skriftlige Aftale forbindende, medens Afgørelsen af, om andre Regler i en eventuel Forløftelov skal finde Anvendelse paa det givne Forhold, som Regel vil have langt mindre indgribende Betydning, og der er ikke større Tvivl om, at Vanskeligheden ved at afgøre, hvilket Omraade en Formregel skal have, vil være langt større end f. Eks. den Tvivl, der vil kunne opstaa om Anvendelsesomraadet for nye Regresregler, nye Regler om Forløftets Ophør eller om Forløftets Forfaldstid o. s. v. Medens Spørgsmaalet om Omraadet for saadanne Regler ganske vist som nævnt kan volde nogen Tvivl ved skadesløs Transport, synes det at maatte antages, at Reglerne maa anvendes paa Kreditforløfte og det nævnte Tilfælde af Vekselpaategning.

Ved en Gennemgang af de nordiske Landes Domssamlinger vil det ses, at *Forløfte som altovervejende Hovedregel*, omend

ikke undtagelsesfrit, *indgaas skriftlig*, saaledes at et udtrykkeligt Krav herom ikke vil betyde nogen meget indgribende Ændring i det praktiske Liv, men alt i alt maa det dog siges, at *den hidtidige nordiske Formfrihed — ogsaa for Forløfter — ikke har givet Anledning til større Kritik*, medens en ny Regel vil medføre betydelige Vanskeligheder ved Afgrænsningen af det Omraade, den skal gælde for, hvilket vil være saa meget mere betænkeligt, som Forløftekontrakter i en hel Del Tilfælde afsluttes mellem Personer (altsaa ogsaa Kreditorer), der ikke kan anses for forretningskyndige og derfor ikke kan antages at være fortrolige med Lovgivningen, endsige med den Retspraksis, der efterhaanden vilde komme til at danne de nærmere Grænser for en eventuel Formregels Omraade.

Efter det anførte bør *den nugældende Regel, hvorefter ogsaa det mundtlige Forløfte i alle de nordiske Lande er forbindende, opretholdes.*

Som paa et tidligere Sted nævnt har fællesnordisk Lovgivning i sin Tid beskæftiget sig med Spørgsmaalet om, *hvilken Habilitet der maa kræves for at indgaa Forløfte*. Medens der i de fællesnordiske Myndighedslove er Enighed om den Regel, at en umyndig aldrig paa egen Haand kan paatage sig Forløfte, gælder det, at den umyndige i Sverige kan forpligtes ved Forløfte med Overformynderens Samtykke, hvorimod der i Danmark og Norge gælder et absolut Forbud mod at paadrage den umyndige en Forløfteforpligtelse. At der her gælder forskellige Regler, er imidlertid ikke til nogen Gene for den indbyrdes Samhandel mellem de nordiske Lande, men paa den anden Side skulde der næppe være noget til Hinder for overalt at gennemføre en Regel svarende til den i Sverige gældende.

For Anvendelsen af en Række Regler om Forløfte spiller det i gældende Ret en betydelig Rolle, *om Forløftet er paataget efter Anmodning fra Hovedmanden eller iøvrigt i Samraad med denne*, eller om det er paataget *alene ved Aftale med Kreditor*. Ogsaa i en kommende Lovgivning vil denne Sondring komme til at spille en væsentlig Rolle, hvilket vil komme til at fremgaa af de Regler, hvor Sondringen har Relevans, men der er i og for sig ikke nogen Anledning til i Lovens mere almin-

delige Bestemmelser at optage en udtrykkelig Regel om, at Forløftet kan indgaas paa de nævnte Maader.

Spørgsmaalet om Forløftets Gyldighed udover det om Form og Habilitet anførte maa afgøres efter Reglerne i Aftalelovens Kap. III, der gælder uden reelle Afvigelser i alle de nordiske Lande, og efter de øvrige i Lovgivning og Praxis opstillede almindelige Ugyldighedsregler; der bliver saaledes ikke her særlige Problemer at tage Stilling til ved Udformningen af en Lov om Forløfte.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om *hvorvidt et Forløfte, der er kommet til Hovedmandens Kundskab*, men endnu ikke er kommet til Kreditors Kundskab, *ensidigt kan tilbagekaldes af Forloveren*, gælder i Danmark og Norge, at dette i hvert Fald ikke kan ske, naar Forløftet, hvad der normalt er Tilfældet, er indgaaet i Hovedmandens Interesse, medens det i Finland og Sverige af nogle Forfattere antages at kunne tilbagekaldes, lige til det er kommet til Kreditors Kundskab (undertiden endnu længere). Sidstnævnte Løsning synes at bygge paa en Overeksponering af det Synspunkt, at det fundamentale Element i Forløftekontrakten er Aftalen mellem Kreditor og Forloveren; ganske vist er dette Synspunkt rigtigt, forsaavidt som et Forløfte ikke kan komme til Eksistens uden at Forloveren (eventuelt gennem Hovedmanden som Fuldmægtig eller lignende) forpligter sig overfor Kreditor, og i Forhold til denne er det klart nok, at Forløftet kan kaldes tilbage, indtil det er kommet til hans Kundskab. Det maa antages, at Forløftet i Forhold til Hovedmanden gennemsnitlig har en Betydning, der gør det paakrævet, at han kan stole paa, at det staar ved Magt paa samme Maade, som han kan stole paa, at andre til ham rettede Løfter ikke uden videre kan kaldes tilbage. Den dansk-norske Anskuelse kan ikke siges at være synderlig byrdefuld for Forloveren, i Forhold til hvem det ofte vil være tilfældigt, om Hovedmanden ikke inden Tilbagekaldelsen naar at bringe Forholdet til Kreditors Kundskab, eller endog naar at afslutte den Kontrakt, som Forloveren skal sikre, hvorved en eventuel Ret til Tilbagekaldelse jo vil blive bragt til Ophør, hvortil kommer, at det ikke er noget urimeligt Forlangende, at Forloveren maa

lade være med at udtale sig om sin Vilje til at stille Forløfte overfor Hovedmanden, hvis han ikke har gennemtænkt Sagen, saaledes at han kan staa ved sit Ord.

Spørgsmaalet om, *hvorvidt Forløfte kræves accepteret*, afgøres efter almindelige Retsgrundsætninger.

De Spørgsmaal, der opstaar, naar det viser sig, at *Hovedfordringen* er *ugyldig*, bør afgøres efter saa individualiserede Hensyn, at det næppe vil være hensigtsmæssigt at optage Regler herom i en Forløftelov. For dansk Rets Vedkommende henvises til Ussing, § 20, hvor det forøvrigt fremhæves, at der, forsaa-
vidt Forloveren hæfter i disse Tilfælde, i hvert Fald ikke er Tale om Fordringskaution. I Fremstillingen hos Ekström, S. 42 ff., opstilles altfor usmidige Regler, der i hvert Fald ikke kan godkendes for dansk Rets Vedkommende.

§ 6

Forloverens Ydelsestid: Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte

I alle de nordiske Lande kendes Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte, men den nærmere Gennemførelse af Sondringen er dog noget forskellig indenfor de enkelte Lande. Forskellen viser sig dels med Hensyn til Omraadet for Sondringen og dels ved, at man i Finland og Sverige ved udførlige Regler har fastslaaet, hvornaar Kreditor kan kræve Erlæggelse af den simple Forlovers Ydelse, medens man i Danmark og Norge i Hovedsagen er blevet staaende ved en generel Regel, hvorefter den simple Forlovers Ydelsespligt forudsætter, at det godtgøres, at Hovedmanden ikke har Midler, der kan gøres til Genstand for Tvangsfuldbyrdelse (eventuelt Udlodning i Konkurs). Ogsaa med Hensyn til den nøjagtige Bestemmelse af Selvskyldnerforloverens Ydelsestid er der nogen Forskel mellem Landene.

Hvad først angaar *de gældende deklaratoriske Regler om Sondringens Omraade*, bemærkes for Finlands og Sveriges Vedkommende, at Loven af 1734 efer Ordene strengt taget kun angaar Pengeforpligtelser, men i Teorien har der i begge Lande været Enighed om, at Lovens Regler, herunder Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte, maatte anvendes ogsaa paa andre Forpligtelser ifølge Aftale, saasom Erlæggelse af Løsøretning, Præstation af en Arbejdsydelse o. s. fr., saaledes at Formodningen i alle disse Tilfælde er for simpelt Forløfte, jfr. Sv. J. T. 1920, Rättsfall Nr. 40. Dette stemmer med, hvad der antages i de fleste fremmede Retsforfatninger, der kender Sondringen.

I Danmark og Norge er der i Teorien Enighed om, at Sondringen efter de deklaratoriske Regler er hjemlet ved *Forløfte for en Pengeforpligtelse*, saaledes at Formodningen er for simpelt Forløfte, medens der i hvert Fald i nyere Teori er Enighed om, at Sondringen ikke er hjemlet ved *Forløfte for andre Forpligtelser*; saadant Forløfte maa herefter, naar der ikke er aftalt andet, anses for Selvskyldnerforløfte. Lassen II, S. 407, antager dog Sondringen ogsaa ved Forløfte for »andre generisk bestemte Ting og Ydelser« end Pengeforpligtelser, og Aubert II, S. 222, er inde paa, at Sondringen muligvis gælder i Tilfælde, hvor Forloverens Ydelse paa Forhaand er fikseret til et Pengebeløb, og endelig nævner Ussing, S. 84, at Sondringen maaske kan udstrækkes til Garanti for Ydelse af *Pengeeffekter*, der gaar i Omsætningen paa lignende Maade som Penge.

Til Støtte for den Opfattelse, at Forløfte for andre Forpligtelser end Pengeforpligtelser deklaratorisk er Selvskyldnerforløfte, anfører Ussing 1) den enstemmige Opfattelse i Teorien, 2) Retspraksis og 3) at der ikke kan paavises noget sædvanemæssigt Grundlag for en Formodning for simpelt Forløfte i disse Tilfælde.

Idet der ganske ses bort fra de før nævnte Divergenser mellem Forfatterne om den nøjagtige Afgrænsning af Sondringens Omraade, skal det med Hensyn til herskende Teori bemærkes, at ingen af de paaberaabte Forfattere ses at have foretaget en virkelig dybtgaaende Undersøgelse af, hvilke Forhold der kan

tale for at gennemføre forskellige Regler for Forløfte for Pengeforpligtelser og Forløfte for andre Forpligtelser.

Gram, S. 723 ff., synes at hævde, at det simple Forløfte, specielt ved individuelt bestemte Forpligtelser, vil være en særlig daarlig Sikring for Kreditor, en Opfattelse, som ikke ses hævdet af andre, bortset fra Hallager. II, S. 485, hvis Udtalelser tydeligt er inspireret af Gram, ej heller af de Forfattere, der kritiserer Reglerne om simpelt Forløfte. Iøvrigt synes Gram nærmest at støtte sin Opfattelse paa Betragtninger svarende til den ovenfor som Punkt 3 nævnte retskildemæssige Betragtning, hvorom henvises til det følgende.

I. E. Larsen, II, S. 304, synes, hvad de senere Forfattere har overset, nærmest at kunne paaberaabes for den modsatte Opfattelse, idet han som Sondringens Omraade angiver Tilfælde, hvor Hovedmandens Forpligtelse gaar ud paa Pengebetaling eller *anden saadan Præstation* (udhævet her). De udhævede Ord kan ikke godt forstaas som andet end kontraktmæssige Forpligtelser bortset fra Pengeforpligtelser. Dette synes ogsaa at støttes af Larsens negative Afgrænsning af Sondringens Omraade, hvorefter Sondringen i mange Tilfælde »udelukkes ved selve Genstandens Natur, saa at Cautionisten altid strax maa staa til Ansvar, saa snart det er givet, at Hovedmanden ikke har efterkommet, hvad han skulde, jfr. ovenfor, § 149« — § 149 i det omhandlede Værk, som der her henvises til, nævner som Forløftets Genstand foruden kontraktmæssige Forpligtelser, herunder navnlig Tilbagebetaling af Pengelaan, en lang Række Tilfælde, der falder udenfor Begrebet Fordringskaution, og det synes at være disse sidste Tilfælde, der henvises til, naar der tales om Forløfteforhold, hvor Genstandens Natur udelukker Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte (f. Eks. Forløfte for, at en Person ikke udfører de af ham fremsatte Trusler).

Stang, S. 50-51, ses ikke at tage endelig Stilling til Spørgsmaalet, omend han er tilbøjelig til at hælde til den traditionelle Anskuelse.

Aubert og Lassen støtter ligeledes den traditionelle Opfattelse, tilsyneladende uden selvstændig Prøvelse af Spørgsmaa-

let. Om den af Stang og Lassen nævnte Praksis henvises til det følgende.

Hvad dernæst angaar *de af Ussing anførte danske Domme*, ses ingen af disse at være af afgørende Betydning for det omhandlede Spørgsmaal:

Schlegel, II, S. 760,¹ angaar i Realiteten Forløfte for et Brandforsikringssselskabs eventuelle Tilbagebetalingskrav (altsaa et Pengekrav), for det Tilfælde, at den udbetalte Brandforsikringssum ikke anvendes anordningsmæssigt; iøvrigt er Præmisserne i denne Afgørelse stærkt konkret betonedede og tyder nærmest paa, at Formodningen i Tilfælde som det omhandlede er for simpelt Forløfte.

Det kan ikke overfor den her hævdede Forstaaelse af Dommen, hvorefter den angaar Forløfte for en Pengeforpligtelse, anføres, at ethvert Krav paa en Hovedmand forsaavidt i sidste Instans er et Pengekrav, nemlig et Erstatningskrav; Forskellen

-
1. Efter at Stuehuset af Gaarden Marienborg i April 1838 var brændt, paatog Proprietær Rosborg sig Kautio for Ejeren, Løjtnant Buurmeister, idet han indestod for, at den denne tilkommende Brandforsikringssum vilde blive anvendt anordningsmæssigt. I August 1839 erhvervede Rosborg Ejendommen paa Auktion, hvorefter han opførte et nyt Stuehus, der efter afholdt Taksationsforretning blev vurderet til 1000 Rdl., eller 400 Rdl. mindre end Forsikringssummen, der udgjorde 1400 Rdl. Forsikringssselskabet, der havde udbetalt Forsikringssummen til Buurmeister, søgte nu Rosborg til at betale 400 Rdl. Rosborg paastod Frifindelse under Paaberaabelse af, at han ikke havde forpligtet sig som Selvskyldner. Herom hedder det i Viborg Overrets Dom: »Det skønnes imidlertid ikke, at Udtrykkene i det af Citanten under 18. Juni 1838 udstedte Kautionsbevis, i Følge hvilket han, som det deri hedder, »indestaar og caverer for, at den Buurmeister anviste Branderstatning skal blive anvendt paa lovlig Maade«, med saadan Bestemthed betegner Forpligtelsen som blot subsidiær, at det, naar Sagens Omstændigheder iøvrigt vidner om, at det har været Meningen, at Citanten forpligter sig som Selvskyldner, og at Citanten selv har antaget, at han havde paataget sig en saadan Forpligtelse, kan anses stridende mod Dokumentets Indhold at tillægge det den samme Retsvirkning, som om det udtrykkelig havde indholdt, at Kautionen var en Selvskyldnerkautio ... hans principale Paastand vil følgelig være at forkaste« Denne Dom stadfæstede Højesteret.

mellem f. Eks. en Sælgers Leveringspligt og det i Schlegel, II, S. 760, omhandlede Tilfælde er, at Brandforsikringsselskabet i og for sig ikke i nævnte Dom havde noget Krav paa, at den nedbrændte Bygning blev genopført, medens en Køber netop principalt har Krav paa, at Sælgeren erlægger den omkontrahe-rede Ting — eller tydeligere udtrykt: I det i Schlegel, II, S. 760, omhandlede Brandforsikringstilfælde er Kreditors Krav mod Hovedmanden ikke blot i sidste Instans et Pengekrav, Kredi-tors Krav er fra Begyndelsen et, omend blot betinget, Penge-krav. Dommen kunde forøvrigt give Anledning til den An-tagelse, at der samtidig forelaa Forløfte og »Skyldovertagelse«, efter at Forloveren havde overtaget Hovedmandens Ejendom paa Tvangsauktion; det var Forloveren, der efter Overtagelsen havde opført de Bygninger, der ikke fyldestgjorde Kravet om anordningsmæssig Anvendelse af Forsikringssummen.

U. f. R. 1879, S. 600, angaar Garanti for, at en vis Sikkerhed vil blive stillet, og det synes rimeligt, hvad man end iøvrigt vil antage om Forløfte for andet end Pengeforpligtelser, at statuere, at der i saadanne Tilfælde maa antages at foreligge Selvskyld-nerforløfte, jfr. som et beslægtet Tilfælde U. f. R. 1939, S. 589, hvor Spørgsmaalet om, hvorvidt der forelaa simpelt Forløfte eller Selvskyldnerforløfte, ikke blev aktuelt (jfr. ogsaa N. R. T. 1922, S. 168, hvor Forløftet skulde træde i Stedet for en Sikker-hedsret, der samtidig med Forløftets Stiftelse blev opgivet).

U. f. R. 1908, S. 488, kan maaske, som Ussing selv gør op-mærksom paa, forklares ved, at der var Tale om et Forløfte i Handelsforhold, men hertil kommer, at *Forloveren havde er-klæret at ville staa delcredere*, hvorefter Dommen mister enhver Betydning for det foreliggende Spørgsmaal, idet der jo er Enig-hed om, at Anvendelsen af dette Udtryk betyder, at Forloveren indestaar som Selvskyldner. (Dette gør Ussing ogsaa opmærk-som paa, jfr. at Dommen nævnes hos denne i § 9, Noterne 18, 26 og 27 — dette er kun et enkelt og forøvrigt ikke særlig grelt Eksempel paa, at der i en haandbogsmæssig Fremstilling let kan blive Tale om en uheldig Spredning af sammenhørende Stof — det synes uheldigt, at Ussing, der efter det anførte fuldt ud er klar over Dommens begrænsede Værdi, ikke udtrykkelig

gør opmærksom paa dette i nævnte Note 26, men der uden videre citerer Dommen til Støtte for sin Opfattelse; der stilles herved store Krav til Læseren).

U. f. R. 1924, S. 478 H, kan der ikke tillægges større Vægt, da Højesteret ikke gik ind paa Spørgsmaalet, idet Forloveren blev frifundet efter Reglerne om Forsømmelse af Diligenspligt, saaledes at Spørgsmaalet om, hvorvidt Forloveren havde beneficium ordinis, var irrelevant, men efter Domsreferatet kunde det synes, som om Landsretten støtter Ussings Opfattelse. Efter en Gennemgang af Sagens Akter synes Dommen imidlertid nærmest at høre til samme Gruppe som de ovenfor nævnte Domme i *U. f. R. 1879, S. 600, 1939, S. 589, og N. R. T. 1922, S. 168*, idet den i Sagen omhandlede Bankgaranti synes at være stillet i Stedet for Opfyldelse af en Bestemmelse i Entreprisekontrakten, hvorefter Entreprenøren skulde have deponeret et kontant Beløb svarende til Garantisummen, hvilket Banken sikkert ikke kan have været ubekendt med.

Begge de af Ussing nævnte norske Domme kan maaske forklares ved en Henvisning til, at de drejede sig om Forløfte i Handelsforhold (jfr. ogsaa, at Ussing citerer dem baade i Note 26 og Note 27).

For *N. R. T. 1895, S. 513's* Vedkommende gør der sig yderligere dels det gældende, at Højesteret frifandt, uden at det blev nødvendigt at gaa ind paa Spørgsmaalet om, hvorvidt der tilkom Forloveren beneficium ordinis, og dels det, at Underinstansens Dom maaske skyldes processuelle Forhold, idet Forloveren overhovedet ikke til Støtte for sin Frifindelsespaastand havde paaberaabt sig beneficium ordinis. Det virker unægtelig overraskende, at Stang opfatter dette som en særlig Styrke ved Dommen. At en Sagsøgt undlader at paaberaabe sig en vis Indsigelse, kan naturligvis undertiden være en Følge af, at det efter gældende Ret maa anses for fastslaaet som sikkert, at den ikke vil kunne tages til Følge, men under Hensyn til, at det overalt i fremmede Retsforfatninger, der kender Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte, antages, at Forløfte for andet end Pengeforpligtelser i Mangel af særlig Aftale eller Sædvane er simpelt Forløfte, er det dog en dristig

Antagelse, at det modsatte skulde anses for sikkert fastslaaet i norsk Ret, og Stang synes jo iøvrigt, som før nævnt, netop heller ikke at turde antage dette med fuld Sikkerhed. Det maa dog for en Fuldstændigheds Skyld anføres, at førstvoterende S. 516 bemærker, at han er tilbøjelig til at antage, at den i Sagen omhandlede Garanti maa sidestilles med Selvskyldnerforløfte.

Om *N. R. T. 1917, S. 24*, der som nævnt angaar Forløfte i Handelsforhold, bemærkes, at det i Præmisserne udtales, at en Garanti som den foreliggende ikke findes omfattet »av det beneficium ordinis, som gjælder for den, der har ingaat som simpel kautionist for opfyldelse av en pengeforpliktelse«.

Alt i alt maa det efter det anførte hævdes, at ingen afgørende Domme i Danmark, og formentlig heller ikke i Norge, viser, at beneficium ordinis efter Retsordenens deklatoriske Regler er begrænset til Forløfte for Pengeforpligtelser. At man i Praksis undertiden, jfr. f. Eks. *N. R. T. 1916, S. 902*, udtrykkelig paa-tager sig Selvskyldnerforløfte for andre Forpligtelser end Pengeforpligtelser, er selvfølgelig intet Bevis for, at Formodningen er for, at simpelt Forløfte foreligger i Mangel af anden Aftale.

Hvad sluttelig angaar Værdien af den som Punkt 3 nævnte retskildemæssige Betragtning, synes den noget problematisk. Ældre dansk-norsk Ret tillagde ikke Forloveren beneficium ordinis. Ved Forløfte for Pengeforpligtelser er beneficium ordinis ifølge Praksis nu klart fastslaaet som den deklatoriske Regel, men grundet paa den sparsomme Praksis om Forløfte for andre Forpligtelser er Spørgsmaalet her uafgjort. Da Forløfteinstituttet imidlertid i det praktiske Liv anses for en Enhed, kunde dette tale for at gennemføre samme Regel ved disse Forløfter, og retskildemæssigt er der intet som helst til Hinder herfor; særlig gælder dette, da — som det i det følgende straks skal omhandles — *Trangen til beneficium ordinis* synes at være størst ved Forløfter af denne Art, uden at Ulemperne for Kreditorerne ses at være større i disse Tilfælde end ved Forløfte for Pengeforpligtelser.

Ved Selvskyldnerforløfte indtræder Forloverens Ydelsespligt, saa snart Hovedmanden har misligholdt sin Forpligtelse. Spørgsmaalet om, hvornaar Misligholdelse foreligger — og der-

med Ydelsespligt for Selvskyldnerforloveren — kan undertiden være noget tvivlsomt, og det skulde synes indlysende, at det specielt i de tvivlsomme Tilfælde kan virke noget haardt at lade Forloverens Ydelsespligt indtræde, inden Spørgsmaalet om, hvorvidt Misligholdelse foreligger, er bragt paa det rene; navnlig maa det bemærkes, at Bedømmelsen af, om Misligholdelse i Hovedforholdet foreligger, som altovervejende Hovedregel er vanskeligere at foretage for Forloveren end for Hovedforholdets Parter. Den forsigtige Forlover vil derfor i de tvivlsomme Tilfælde være nødsaget til at nægte at honorere Kreditors Krav om Erlæggelse med det Resultat, at han, der maaske fuldt ud er i Stand til at betale og har den bedste Vilje hertil, naar det blot er klart, at Hovedmanden har misligholdt, indblandes i Retssager, hvorved der paadrages ham Omkostninger, og hvorved han vil paadrage sig Ansvar for mora med Hensyn til sin egen Ydelse, dersom det viser sig, at Hovedforholdets Kreditor bedømte Misligholdesspørgsmaalet rigtigt.

I hvilke Tilfælde Misligholdesspørgsmaalet gennemsnitlig vil være vanskeligst at bedømme, er let at se — det er ved Forløfte for andre Forpligtelser end Pengeforpligtelser, særlig hvor Kreditor gør gældende, at der foreligger Mangler, men dette bestrides af Hovedmanden; tilsvarende Vanskeligheder kan naturligvis forekomme ved Forløfte for Pengeforpligtelser i gensidigt bebyrdende Forhold, hvor Ydelserne skal udveksles samtidig, f. Eks. hvor Køberen nægter Modtagelse af en Vare under Paaberaabelse af, at den lider af Mangler, men i alle de mange Tilfælde, hvor Pengeforpligtelsen er ensidig, vil det som Regel være ret klart, hvornaar Misligholdelse foreligger.

At der herefter gennemsnitlig er større Trang til Udskydelse af Forloverens Ydelsespligt ved Forløfte for andet end Pengeforpligtelser udover det Tidspunkt, da Hovedmanden misligholder, synes klart, men det maa paa den anden Side erkendes, at Anerkendelse af beneficium ordinis som Regel udskyder Forloverens Ydelsestid længere, end det her anførte Synspunkt nødvendiggør. Da der imidlertid næppe uden ved Lovgivning kan gennemføres en Regel, der modificerer Selvskyldnerforløftets Konsekvenser, uden at der tillægges Forloveren beneficium

ordinis, synes det for gældende Ret at maatte foretrækkes at hævde den Regel, der gælder om Forløfte for Pengeforpligtelser (Formodning for simpelt Forløfte), ved ethvert Forløfte bortset fra specielt afgrænsede Tilfælde, jfr. f. Eks. oven for om Forløfte, for, at Sikkerhed vil blive stillet.

I det foregaaende er det navnlig fremhævet, at det Tilfælde, hvor Kreditor gør en Mangelsindsigelse gældende, kan stille Forloveren for andet end Pengeforpligtelser i en uheldig Situation, men ogsaa Tilfælde, hvor Kreditor gør gældende, at der foreligger Forsinkelse, kan undertiden medføre særdeles uheldige Konsekvenser, dersom Forløftets Forfaldstid indtræder, saa snart Forsinkelse foreligger. Dersom denne nemlig ikke er væsentlig, maa Hovedmanden — i hvert Fald hvor Forløftet er paataget uden Anmodning fra ham — kunne gøre gældende, at han ikke vil refundere Forloverens Udlæg i Penge, men vil erlægge den Ydelse, han skulde have erlagt til Kreditor, en Ydelse, som Forloveren maaske ikke i mindste Maade har Brug for. Denne Konsekvens vil naturligvis kunne afværges ved en Regel om, at Forfaldstiden for Forloverens Ydelse først indtræder, naar Misligholdelsen fra Hovedmandens Side er af en saadan Art, at Kreditor kan hæve Handelen, men, som i det foregaaende antaget om et tilsvarende Problem, maa man sikkert for gældende Ret gaa ud fra, at den eneste Maade at hjælpe Forloveren paa er ved Opstilling af en deklaratorisk Regel om Formodning for simpelt Forløfte.

Da der som nævnt ikke i Praksis foreligger afgørende Domme, og da det nys anførte stærkt taler for som Hovedregel at opstille samme Regel om Forløfte for andet end Pengeforpligtelser som ved Forløfte for saadanne Forpligtelser, kan det *ikke anses for udelukket, at danske og norske Domstole i paa-kommende Tilfælde vil bryde med herskende Teori, hvorved Retstilstanden i Hovedtrækkene vil være som i Finland og Sverige.*

Selvom en eventuel Forløftelov i Hovedsagen vil have Forløfte for Pengeforpligtelser for Øje, er det anførte dog af Vigtighed, forsaavidt som man tør gaa ud fra, at Domstolene i alle Landene vil være tilbøjelige til at anvende en ny Lovs

Regler ogsaa paa Forløfte for andet end Pengeforpligtelser. Det kan derfor ikke udelukkes, at et Forslag om at gennemføre en deklaratorisk Formodning for Selvskyldnerforløfte vil møde nogen Modstand, i hvert Fald fra finsk og svensk Side, hvor en saadan Regel vil betegne en Nydannelse ikke blot for Forløfte for Pengeforpligtelser, men ogsaa for Forløfte for andre Forpligtelser, hvor en Opgivelse af beneficium ordinis efter det anførte vil være særlig betænkelig. Se til det anførte dog Lamm i Sv. J. T. 1929, S. 557 ff.

Som nævnt i Indledningen til nærværende Paragraf er det ikke blot med Hensyn til Omraadet for Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte, at der gør sig Divergenser gældende mellem paa den ene Side Danmark og Norge og paa den anden Side Finland og Sverige; ogsaa med Hensyn til de nærmere Regler om Ydelsestiden ved simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte gør der sig betydelige Forskelle gældende.

Hvad først angaar *det simple Forløfte*, gælder det, at der hverken i Danmark eller Norge er givet udtrykkelige Regler om Ydelsestiden. For Danmark udtrykker Ussing, S. 84, Reglen saaledes, at den simple Forlover ikke kan tilpligtes at betale, før det er godtgjort, at Kreditor ikke kan faa Dækning hos Hovedmanden, og Stang, S. 38, udtrykker i Overensstemmelse hermed for Norge Reglen saaledes, at Forloveren først kan tilpligtes at betale, hvor det er bevist, at Hovedmanden til Trods for sin Forpligtelse ikke ved retslig Tvang kan bringes til at opfylde. Der stilles ikke i noget af de to Lande Krav om, at det paakrævede Bevis af Kreditor føres paa bestemt Maade, endsige at Kreditor virkelig skal have forsøgt Udlæg, men man er paa den anden Side ret streng med Hensyn til Beviset, saaledes at det i Praksis er meget almindeligt, at Kreditor maa forsøge Eksekution hos Hovedmanden, forinden han kan vende sig mod Forloveren.

Et særligt Spørgsmaal er det, om Kreditor i Tilfælde af Hovedmandens Konkurs uden videre kan søge Dækning hos Forloveren. For dansk Rets Vedkommende haandhæver man i dette Tilfælde Hovedreglen om Forløftets Forfaldstid paa en ret usmidig Maade, saaledes at Kreditor ofte maa afvente Ud-

lodningen i Boet. Saavel Lassen som Ussing anbefaler i Overensstemmelse med, hvad der normalt er Tilfældet i fremmed Ret, at lade Debtors Konkurs være tilstrækkelig til, at den simple Forlovers Ydelsespligt indtræder, forudsat at den almindelige Betingelse: Hovedmandens Misligholdelse, er indtraadt, hvilket jo ikke behøver at være Tilfældet, fordi han er under Konkurs.

I Norge har man tidligere staaet paa samme Standpunkt som her i Landet, men foruden den af Ussing, § 9, Note 38, nævnte Dom i N. R. T. 1917, S. 405, tyder forskellige af Aubert, S. 216, Note 13, nævnte Domme, afsagt af Christiania Byret paa, at den af Ussing de lege feranda hævdede Regel er ved at slaa igennem.

Dersom man i en kommende Lovgivning overhovedet vil opretholde Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte efter de deklaratoriske Regler, bør den af Ussing hævdede Regel gennemføres. *Hvis det simple Forløfte skal bevare sin Betydning*, og Kreditor ikke altfor ofte se sig nødsaget til at sørge for Vedtagelse af Selvskyldnerforløfte, *maa det paa forskellige Punkter skærpes til Fordel for Kreditorerne*, og herved tilgodeses i Realiteten Forloversnes egne velforstaaede Interesser.

Med Hensyn til det Tilfælde at Hovedmanden udvander uden at efterlade sig Gods, gælder der hverken i Danmark eller Norge nogen særlig let Adgang for Kreditorerne til at gaa løs paa Forloveren, men baade Ussing, S. 87, og Stang, S. 46, paapeger, at man sikkert vil give Kreditorerne Bevislættelser med Hensyn til Hovedmandens Uformuenhed i disse Tilfælde. Selv med denne Lempelse er Reglen dog for streng overfor Kreditorerne, og i Lighed med hvad der kendes flere andre Steder, burde man her tillade Kreditorerne at holde sig til Forloveren, saa snart Misligholdelse foreligger; ogsaa en saadan Ændring i gældende Ret vilde maaske kunne modvirke altfor vidtdreven Vedtagelse af Selvskyldnerforløfte.

I svensk Ret er Hovedreglen om den simple Forlovers Ydelsestid, bortset fra, at man synes at være noget mere formalistisk med Hensyn til Beviset for Hovedmandens Uformuenhed

(Agardh S. 39-42 og Hasselrot, I, S. 103-106), den samme som i Danmark og Norge, men HB., Kap. X, § 8, fastsætter som en Undtagelse, hvor det ikke er nødvendigt først at søge Hovedmanden, at den simple Forlover er pligtig at betale, naar Hovedmanden ved Ydelsestidens Indtræden er forsvundet eller udvandret uden at efterlade sig Gods i Sverige. *Om Hovedmandens Konkurs* synes man i Sverige at fastholde, at Boet maa være afsluttet, inden den simple Forlover kan søges.

I Finland findes der nærmere Regler i Forordningen af 24. Februar 1873, § 3, der i det væsentlige svarer til de svenske Regler, dog med den betydningsfulde Forskel, at Hovedmandens Konkurs her hører til de Tilfælde, hvor den simple Forlover kan søges, uden at der først er forsøgt Fyldestgørelse ved Anmeldelse i Konkursboet; det paahviler dog Hovedmanden at sørge for Fordringens Anmeldelse i Konkursboet, og først naar den er anerkendt der, kan han kræve Erlæggelse af Forloveren. Efter det i det foregaaende hævdede maa de finske Regler om den simple Forlovers Ydelsestid foretrækkes for de øvrige Landes Regler.

Med Hensyn til Selvskyldnerforløfte er der mellem dansk-norsk Ret paa den ene Side og svensk-finsk Ret paa den anden Side den Forskel, at Kreditor efter dansk-norsk Ret maa afvente Forfaldsdagens Udløb, inden han kan gøre Krav paa Forloveren, medens han i svensk-finsk Ret kan gøre Krav paa denne samme Dag, som Hovedmandens Ydelsespligt indtræder.

Om forskellige Detail-Spørgsmaal om Forloverens Ydelsestid henvises til Fremstillingen i § 7. De nu fremstillede Regler om Omraadet for Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte og Forskellen mellem disse Arter af Forløfte er *tilstrækkelige som Baggrund for en Fremstilling af hvilke Reformer, der ved en eventuel Lovgivning vedrørende disse Spørgsmaal bør søges gennemført.*

Af det foregaaende vil det saaledes fremgaa, at Reglerne om simpelt Forløfte, navnlig i Danmark, Norge og Sverige, paa forskellig Maade maa skærpes set i Forhold til Forloveren. Omvendt synes der i alle de nordiske Lande for visse Tilfælde (herunder særlig Forløfte for andet end Pengeforpligtelser og

for Pengeforpligtelser, der er Led i en gensidigt bebyrdende Aftale, hvor Ydelserne skal udveksles samtidig), at burde overvejes, om der er Mulighed for at gennemføre nogle mindre Lempelser for Selvskyldnerforloveren.

I dansk Literatur har imidlertid navnlig *Ussing* (jfr. Nordling, T. f. R. 1890, S. 171, Noten, og Kohler, II, 1, S. 418-420, der bl. a. oplyser, at man i Skotland har forladt Reglen om, at den simple Forlover har *beneficium ordinis*), *rejst det langt videregaaende Spørgsmaal, om man ikke helt burde ophæve Formodningen for simpelt Forløfte*, saaledes at Forloveren, naar ikke andet er aftalt, ikke har *beneficium ordinis*. En saadan Regel vil navnlig kunne støttes paa, at Vedtagelse af Selvskyldnerforløfte i det praktiske Liv finder Sted i de fleste Tilfælde, og at kun den Kreditor, der ikke er fortrolig med Retsreglerne, vil lade sig nøje med et simpelt Forløfte.

Ussings Forslag har dog mødt *Betænkeligheder* hos Anmelderne af hans Værk (Altén, T. f. R. 1929, S. 190, Kühl, U. f. R. 1929, B., S. 53), og ingen af Anmelderne støtter Forslaget. Det er ogsaa et Spørgsmaal, om ikke *Ussings* Opfattelse saavel som det praktiske Livs Modvilje mod det simple Forløfte delvis hænger sammen med de særlig i Danmark og Norge og tildels i Sverige gældende Reglers Uhensigtsmæssighed. Forøvrigt er det, som *Ussing* rigtigt bemærker, givet, at en Formodning for simpelt Forløfte ikke kan volde synderlig Skade, da Vedtagelse af Selvskyldnerforløfte saa hyppigt finder Sted. Hertil kommer som navnlig Kühl anførte Sted gør opmærksom paa, at det simple Forløfte (navnlig naar de i det foregaaende omtalte uhensigtsmæssige Regler ændres), betyder en ingenlunde værdiløs Sikring for en Kreditor, og der forekommer endnu mange Tilfælde i Praxis, hvor man lader sig nøje med denne Form for Forløfte. Det bør i denne Forbindelse ogsaa bemærkes, at den, der indgaar Forløfte for en anden, gør det, fordi han regner med, at Hovedmanden med den fornødne Kredit vil have Evne til at betale, og han gaar saa uden videre ud fra, at der med Evnen ogsaa følger Vilje til at betale. I saadanne Tilfælde kan en deklaratorisk Regel om Selvskyldnerforløfte virke noget haardt, dersom Forloveren har vurderet Spørgs-

maalet om Hovedmandens Evne til at betale rigtigt, eller dog i Hovedsagen rigtigt.

Ved Vurderingen af Ussings Forslag maa det endelig bemærkes, at Forløfte ikke blot er et Sikringsmiddel, der benyttes i Forretningsverdenen i snævrere Forstand, hvorfor der ved Lovgivning maa advares imod en for stærk Merkantilisering af Reglerne. Ganske vist falder Forretningslivets Krav stærkt i Øjnene, men netop i Forretningslivet vil Kreditorerne normalt forstaa at varetage deres Interesser ved om fornødent at sørge for Vedtagelse af Selvskyldnerforløfte. Ogsaa de udførlige Bemærkninger i det foregaaende om Forløfte for andet end Penge maa erindres, dersom det ikke skulde være muligt at faa gennemført en Lempelse i Selvskyldnerforloverens Stilling.

I de gældende danske Regler om simpelt Forløfte bør der, som allerede flere Gange nævnt, gennemføres Regler, der tillader Kreditor at søge sig fyldestgjort hos Forloveren uden strengt Bevis for Hovedmandens Uformuenhed, dels naar Hovedmandens Bo er under Konkursbehandling, og dels naar Hovedmanden er forsvundet eller udvandret uden at efterlade sig Gods her i Landet. For Konkurstilfældes Vedkommende er der næppe Grund til som i finsk Ret at kræve, at Fordringen skal være anmeldt og godkendt i Konkursboet, inden Kreditor kan gøre Krav gældende mod den simple Forlover (jfr. finsk Forordning af 24. Februar 1873, § 1, jfr. Forudsætningen i § 3, Stk. 2, samt Ekström, S. 96 ff.). Med Konkurs burde maaske sidestilles Handlendes Standsning af deres Betalinger samt Aabning af Forhandling om Tvangsakkord udenfor Konkurs.

Udover det anførte skal i det følgende omtales endnu et Par Regler, der formentlig bør indføres ved ny Lovgivning.

For det første bør man sikkert indføre en Regel svarende til den i Norge gældende Regel, hvorefter det *tillades Kreditor at indstævne den simple Forlover sammen med Hovedmanden* med Paastand om, at han tilpligtes at betale, dersom det ved Tvangsforfølgning viser sig, at der intet kan faas hos Hovedmanden, saaledes at der gives eksegebil Dom, ogsaa overfor Forloveren, saaledes at det overlades til Fogden at paase, at de nærmere Betingelser med Hensyn til Hovedmandens Ufor-

muenhed (herunder f. Eks. Konkurs eller »Udvandring«) er opfyldt, inden Eksekution foretages hos Forloveren. En saadan Regel vil navnlig give Kreditor to Fordele, nemlig dels at Muligheden for at gøre Eksekution hos Forloveren, hvor dette i sidste Instans bliver nødvendigt, fremskyndes noget, og dels at det er billigere og mindre besværligt kun at skulle føre een Retssag fremfor at skulle føre to Sager efter hinanden, hvilket sidste navnlig med de nugældende Regler vil være nødvendigt, dersom Forloveren gør selvstændige Indsigelser vedrørende Forløftet gældende mod Søgsmålet, og dersom Forloveren hævder, at Dommen over Hovedmanden er urigtig, samt naturligvis hvor Søgsmål mod Forloveren er nødvendigt for at tilvejebringe et Eksekutionsgrundlag overfor denne. Dersom den simple Forlover under et saadant samtidigt Søgsmål mod ham og Hovedmanden tager bekræftende til Genmæle paa første Tægtedag, bør der ikke paalægges ham særskilte Omkostninger.

Endvidere bør man maaske opstille *Regler, der vil betyde, at Kreditors Retsfølgning mod Hovedmanden ikke behøver at være fuldstændig udtømmende*, før han kan vende sig mod den simple Forlover. For det første bør man sikkert i et vist Omfang fritage Kreditor for Tvangsfølgning mod fast Ejendom, idet denne dels gennemsnitlig tager ikke saa lidt længere Tid end Tvangsfølgning mod andre Objekter, og dels er det paa Grund af de middelbare Ejendomsrettigheder, navnlig Panterettigheder, der normalt er knyttet til en fast Ejendom med Prioritet forud for almindelige Kreditorer, der gør Udlæg i Ejendommen, ofte vanskeligt at skønne over, om Ejendommen vil kunne udbringe noget til en saadan Udlægshaver paa en Tvangsauktion. Hertil kommer, at den Kreditor, der foranstalter Tvangsfølgning mod en fast Ejendom, i hvert Fald for dansk Rets Vedkommende risikerer at mødes med Indsigelse efter Rpl. § 578, Stk. 2, hvilket kan besværliggøre og forsinke Følgelsen af Forloveren.

For dog at undgaa iøjnespringende uheldige Resultater kunde man gøre den Undtagelse fra den foreslaaede Regel, at Kreditor maa søge Fyldestgørelse i Hovedmandens faste Ejendom, naar Behæftelsernes Værdi ikke overstiger en vis Brøkdel af

Ejendomsskylden, samt uden denne Begrænsning, naar Kreditor har Pant i den faste Ejendom til Sikkerhed for Hovedfordringen. Den omhandlede Brøkdelen af Ejendomsskylden maa fastsættes saaledes, at den erfaringsmæssigt ligger noget under, hvad der bydes paa fast Ejendom, der sættes paa Tvangsauktion. En Regel beslægtet med den her foreslaaede findes i B. G. B., § 772, Stk. 1.

Som Genstande der maaske ogsaa bør undtages fra Kreditors Pligt til udtømmende Tvangsforfølgning, nævnes simple Fordringer og Fordringer ifølge negotiable Papirer, der ikke noteres paa Børsen, og hvis Værdi ikke kan fastslås med nogenlunde Sikkerhed under Eksekutionsforretningen. Om Aktier gælder tilsvarende Bemærkninger som om negotiable Fordringer. Med Hensyn til Løsøre, Obligationer, der noteres paa Børsen, eller hvis Værdi tilnærmelsesvis kan fastsættes (jfr. Aktier) og andre negotiable Fordringer, hvis Værdi der paa samme Maade med tilnærmelsesvis Sikkerhed kan skønnes over, maa Kreditor naturligvis føre Tvangsforfølgningen til Bunds.

Disse Regler om, hvilke Genstande Kreditor bør henvises til at søge Fyldestgørelse i, inden han vender sig imod Forloveren, vil væsentlig ændre Risikoen for den simple Forlover, og der er næppe Tvivl om, at de vil betyde, at der vil forekomme en hel Del Tilfælde, hvor Kreditor kan vende sig imod Forloveren, skønt han med en blot nogenlunde energisk og hensigtsmæssig (som Eksempel paa et Hensigtsmæssigheds-spørgsmaal nævnes: om simple Fordringer realiseres ved Tvangsauktion eller søges incasseret) Indsats kunde have faaet Fyldestgørelse ved Tvangsforfølgning hos Hovedmanden; men Reglerne vil paa den anden Side betyde, at *Kreditor fritages for langvarig Forfølgning mod Objekter, der altfor ofte i den sidste Ende viser sig ikke at kunne udbringe noget af Betydning til Dækning af Fordringen.*

Disse Ændringer af de gældende Regler om simpelt Forløfte vil langt fra betyde, at Reglerne om dette og om Selvskyldnerforløfte kommer til at ligge saa tæt op ad hinanden, at man af den Grund lige saa godt kan ophæve Formodningen for simpelt Forløfte.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Selvskyldnerforløftets Forfaldstid, bør den dansk-norske Regel foretrækkes fremfor den svensk-finske. I det praktiske Livs normale Tilfælde gør det forøvrigt ikke stor Forskel, om man foretrækker den ene eller den anden Regel. Hertil maa imidlertid, som flere Gange antydet, føjes nogle Bemærkninger om en eventuel Lempelse af Reglerne om Selvskyldnerforløftets Forfaldstid udover, hvad den dansk-norske Regel medfører.

For det første kan der fremkomme *Tilfælde ved Indestaaelse for andet end Pengeforpligtelser, hvor det er klart, at der foreligger en Misligholdelse fra Hovedmandens Side (Forsinkelse, Mangler eller Vanhjemmel), men hvor Kreditor ikke kan afvise Naturalopfyldelse (Levering, Omlevering, Udbedring o. s. v.), før der er forløbet en vis — normalt forholdsvis kort — Tid. I saadanne Tilfælde bør Selvskyldnerforloverens Ydelse ikke forfalde, før dette Tidsrum er forløbet. Der er næppe Grund til at lade Forloveren være pligtig at deponere sin Ydelse til Sikkerhed for Kreditor straks ved Hovedmandens Misligholdelse; dels vil som nævnt det Tidsrum, der skal forløbe fra Misligholdelsens Indtræden, indtil Forloverens Ydelsespligt indtræder, normalt være af kort Varighed, og dels maa det antages, at Kreditorerne normalt ikke — selv efter gældende Ret — retter Henvendelse til Forloverne, før det omhandlede Tidsrum er forløbet, hvorfor en Regel om Pligt til under ovennævnte Forudsætninger at deponere kan komme til at virke som en Skærpelse af gældende Ret, hvilket ikke tilsigtes.*

Dernæst kan der forekomme *Tilfælde, hvor det er tvivlsomt, om der overhovedet foreligger Misligholdelse af Hovedforpligtelsen. Saadanne Tilfælde kan forekomme baade ved Pengeforpligtelser og ved andre Forpligtelser. Ved de sidstnævnte Forpligtelser vil det saaledes navnlig kunne være vanskeligt at afgøre, om en leveret Genstand eller en Arbejdsydelse har været mangelfuld, men tilsvarende Tilfælde kan forekomme ved Pengeforpligtelser som Modydelse i gensidigt bebyrdende Kontrakter, idet Kreditors Ydelse afvises af Hovedmanden under Paaberaabelse af Mangler. Her bør man stille Krav om, at Kreditor bedst mulig dokumenterer sin Ret til Forloveren,*

forinden Betaling kræves, og Moraansvar for Forloveren bør ikke kunne indtræde, dersom Dokumentation lader beføjet Tvivl aaben med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Misligholdelse foreligger fra Hovedmandens Side. Dersom Misligholdelse erkendes fra Hovedmandens Side, bør Forloveren, dersom han ikke for sit Vedkommende vil akkviescere ved Hovedmandens Anerkendelse, selv bære Risikoen for, om en Domstol vil give hans Standpunkt Medhold, saaledes at det i intet Tilfælde af denne Art staar Forloveren aabent at opnaa Fritagelse for Moraansvar under Paaberaabelse af »beføjet Tvivl« om, hvorvidt Misligholdelse i Hovedforholdet foreligger.

§ 7

Afsluttende Bemærkninger om Forloverens Ydelsestid: Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte, fortsat

I nærværende Paragraf skal først behandles dels Spørgsmaalet om Forloverens Ydelsestid, hvor Hovedmandens Ydelse forfalder efter Opsigelse, og dels Spørgsmaalet om, hvorvidt der i enkelte Tilfælde bør tilstedes Kreditor Adgang til at fordrø Erlæggelse af Forloveren, uanset at Hovedmandens Ydelse endnu ikke er forfaldet. Dernæst skal der gøres nogle Bemærkninger om Forloverens Ydelsestid, naar Hovedforholdets Forfaldstid rykkes frem paa Grund af Misligholdelse og deslige, og endelig skal Spørgsmaalet om, hvorvidt der til Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte bør knyttes andre Retsvirkninger end de i §§ 6 og 7 nævnte, omtales.

Det staar i alle de nordiske Lande fast, at *Forloverens Ydelsespligt ved Forløfte, der først forfalder efter Opsigelse, forudsætter, at Opsigelse er afgivet til Hovedmanden og Opsigel-*

sesfristen udløbet, jfr. Ussing, S. 73, Note 20 med Henvi-
ninger; denne Regel maa fastholdes, idet den betrygger For-
loveren mod at komme til at betale i Tilfælde, hvor Hoved-
manden baade kan og vil betale, naar Opsigelse er afgivet til
ham.

Derimod gør der sig mellem de nævnte Lande væsentlige
Forskelle gældende med Hensyn til *Spørgsmaalet om, hvorvidt
Opsigelse tillige skal afgives overfor Forloveren* (med samme
Varsel) *for at tilvejebringe Ydelsestiden for ham*, eller om der
bør tilstilles denne Meddelelse om, at Opsigelse er afgivet til
Hovedmanden. I *Danmark og Norge*, hvor Spørgsmaalet er
ulovbestemt, antages det, jfr. Ussing, S. 73 med Note 21, at
saadan Opsigelse eller Meddelelse ikke er nødvendig; i *Finland*
er saadan Opsigelse derimod paakrævet ved simpelt Forløfte
og ved Selvskyldnerforløfte i Medfør af Forordning af 24. Fe-
bruar 1873, § 6, men i *Sverige* kun ved Selvskyldnerforløfte,
jfr. Forordning af 20. December 1851. *Den dansk-norske Regel
bør næppe opretholdes*; Opsigelse eller Meddelelse til Forlo-
veren, der jo normalt har paataget sig Forpligtelsen som For-
lover efter Hovedmandens Anmodning, vil ofte have den
Virkning, at Forloveren bliver sat i Stand til at paavirke Ho-
vedmandens Dispositioner saaledes, at han opfylder Fordringen,
ligesom det er rimeligt, at der gives Forloveren samme Varsel
som Hovedmanden for at forberede sig paa at kunne honorere
Kreditors Krav, dersom Hovedmanden ikke opfylder ved For-
faldstids Indtræden. Om man forlanger, at formel Opsigelse
med kontraktmæssigt Varsel afgives til Forloveren, eller om
man blot kræver, at Kreditor efter Afgivelse af Opsigelse til
Hovedmanden uden ugrundet Ophold giver Forloveren Med-
delelse herom, spiller i normale Tilfælde ikke nogen væsentlig
Rolle, men Krav om Opsigelse bør formentlig foretrækkes som
den klareste Regel. Det er klart, at Krav om Opsigelse ogsaa
overfor Forloveren gennemsnitlig spiller en større Rolle ved
Selvskyldnerforløfte end ved det simple Forløfte; dels vil
Tvangsforfølgningen mod Hovedmanden i sidstnævnte Til-
fælde ofte helt eller delvis medføre, at Kreditor fyldestgøres,
og dels vil Forloveren ofte, særlig naar Forløftet er paataget

efter Hovedmandens Anmodning, have en Mulighed for at komme under Vejr med, at Tvangsforfølgning af Hovedmanden er iværksat, saaledes at han derigennem faar det fornødne Varsel, hvorefter han kan træffe de nødvendige Dispositioner for at kunne honorere Kreditors eventuelle udækkede Restkrav. Da der imidlertid hverken haves Garanti for, at Kreditor vil opnaa blot delvis Dækning hos Hovedmanden, eller for, at Forloveren paa et tilstrækkelig tidligt Tidspunkt vil faa Kendskab til Tvangsforfølgningen synes Reglen om Opsigelse til Forloveren at burde gælde ethvert Forløfte. En særlig Tilskyndelse til at give Reglen dette Omraade ligger der ogsaa i de i § 6 om den simple Forlovers Forfaldstid foreslaaede Reformer, idet disse, som det allerede paa det paagældende Sted omtales, vil medføre, at den simple Forlover i en Del Tilfælde vil være pligtig at betale, selvom en udtømmende og »hensigtsmæssig« Tvangsforfølgning mod Hovedmanden vilde have skaffet Kreditor fuld Dækning.

Spørgsmaalet om, hvorvidt Kreditor efter Omstændighederne bør kunne fordrø Erlæggelse af Forloveren, uanset at Hovedforholdets Forfaldstid endnu ikke er indtraadt, opstaar dels hvor denne indtræder efter Opsigelse, og dels, naar den indtræder efter Paakrav, idet der kan forekomme Tilfælde, hvor Kreditor ikke kan komme til at afgive Opsigelse eller Paakrav til Hovedmanden, f. Eks. naar denne er forsvundet. I saadanne Tilfælde bør Opsigelse og Paakrav til Kreditor ikke kræves for at hidføre Forloverens Ydelsespligt, men i Tilfælde, hvor Opsigelse kræves, maa denne naturligvis afgives til Forloveren med sædvanligt Varsel, jfr. ovenfor, at en Regel om Nødvendigheden af en saadan Opsigelse bør indføres. Om gældende Ret i Danmark og Norge vil gøre Undtagelse fra Reglen om, at Hovedmandens Forfaldstid maa indtræde før Forloveren kan kræves i det Omfang, som det vil følge af den anførte Regel, er ikke ganske klart, jfr. dog for dansk Ret U. f. R. 1889, S. 756, der maaske endog er et Udtryk for, at Hovedreglen om, at Hovedmandens Forfaldstid maa være kommet, før Forloverens Ydelsespligt indtræder, ikke efter gældende Ret staar ganske fast. I Finland og Sverige maa en Regel som den omhandlede

formentlig allerede anses for gældende Ret, jfr. Ekström, S. 72-73, og Hasselrot, I, S. 112, Note 1. Om Ekström l. c. (om Hasselrot gælder tilsvarende Bemærkninger, da han i det hele henholder sig til Ekströms Opfattelse), vil gaa det Skridt videre under tilsvarende Omstændigheder (Udvandring) at anse Kreditor for berettiget til at fordrø Erlæggelse af Forloveren, inden Hovedforholdets Forfaldstid er indtraadt, ogsaa naar dette ikke sker efter Opsigelse eller Paakrav, men f. Eks. til et forud fastsat Tidspunkt, er ikke ganske klart, men en Bestemmelse af dette Indhold bør i hvert Fald næppe optages i en fælles-nordisk Lov som deklaratorisk Regel.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Forloverens Stilling naar Hovedforpligtelsens Forfaldstid rykkes frem, gælder det i alle de nordiske Lande, at dersom Ændringen i Forfaldstiden er sket efter Aftale mellem Hovedmand og Kreditor, kan denne Aftale ikke binde Forloveren, der stadig for sit Vedkommende maa kunne holde sig til den oprindelig fastsatte Forfaldstid som afgørende. Heri bør der ikke ske Ændring.

Om Forfaldstidens Fremrykning paa Grund af Hovedmandens Konkurs antages det i Danmark og Norge, at dette ikke har Virkning overfor Forloveren; noget andet er, at Hovedmandens Konkurs kan medføre, at Renter og Afdrag ikke betales rettidig eller medføre, at der indtræder andre Omstændigheder, der ligeledes — ganske bortset fra Konkursen — vil medføre, at Kreditor efter de i det følgende omtalte Regler om Virkningen af Misligholdelse maa kunne holde sig til Forloveren.

For Sveriges Vedkommende synes Forholdet at stille sig paa samme Maade. Selvom man nemlig der, som antydnet, muligvis vil antage, at Kreditor har Adgang til efter Omstændighederne at kræve Forloveren forud for Hovedforholdets Forfaldstid i Tilfælde af Hovedmandens Udvandring eller Forsvinden, ogsaa bortset fra Tilfælde hvor Forfaldstid indtræder efter Opsigelse eller Anfordring, kan det ikke herfra sluttes, at tilsvarende Regler kan gælde i Tilfælde af Hovedmandens Konkurs, idet de nævnte Regler støttes paa en Slutning fra de Tilfælde, hvor Bortfald af beneficium ordinis hjemles ved simpelt

Forløfte, men *beneficium ordinis* bortfalder jo netop ikke i Sverige i Tilfælde af Hovedmandens Konkurs (dette synes oversat af Ussing, S. 74, Note 27, hvor finsk og svensk Ret sidestilles).

Hvad endelig finsk Ret angaar, gælder det, at Besvarelsen af det omhandlede Problem maa ske i Overensstemmelse med, hvad der antages om Hovedmandens Udvandring og Forsvinden, idet Bortfald af *beneficium ordinis*, der i Finland spiller den samme Rolle for Problemets Løsning som i Sverige, i finsk Ret er hjemlet ogsaa i Tilfælde af Hovedmandens Konkurs.

Ved en fællesnordisk Lov bør i dette Tilfælde den dansk-norsk-svenske Regel foretrækkes; naar Forfaldstid i Hovedforholdet indtræder paa Grund af Konkurs, skyldes dette konkurstekniske Hensyn, som der ikke er nogen Grund til at lade Forloveren undgælde for.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om Betydningen af, at Hovedforholdets Forfaldstid rykkes frem paa Grund af Misligholdelse fra Hovedmandens Side, bemærkes, at det hyppigt maa medføre, at Forloverens Ydelse forfalder, jfr. Ussing, S. 73-74 med Note 24; da en almindelig Regel dog kun vanskeligt kan opstilles, bør Spørgsmaalet formentlig ikke omhandles i en fællesnordisk Lov, saa lidt som det findes omhandlet i nogen af de store Kodifikationser.

I nordisk Literatur og i finsk-svensk Lovgivning ses ofte *Eksempler paa, at der til Sondringen mellem simpelt Forløfte og Selvskyldnerforløfte knyttes forskellige Retsvirkninger* udover den forskellige Forfaldstid. I det foregaaende er det saaledes nævnt, at der i svensk Ret ved Forløfte for Fordringer, der forfalder efter Opsigelse fra Kreditor, skal meddeles særskilt Opsigelse til Selvskyldnerforloveren, men ikke til den simple Forlover. Normalt er der ikke særlig stærk Grund for de mellem de to Arter af Forløfte gjorte Forskelle, og i det nævnte Tilfælde blev det da ogsaa foreslaaet at gennemføre den svenske Regel ved begge Arter af Forløfte. Paa dette Sted skal der blot nævnes nogle Eksempler paa Retsvirkninger, man har villet knytte til den omhandlede Sondring, medens den

nærmere Behandling af de enkelte Tilfælde maa henvises til de paagældende Steder i Fremstillingen.

Det har saaledes været hævdet, at kun den simple Forlover skulde hæfte for Sagsomkostninger ved Søgmaal mod Hovedmanden (samt at Procesrente paalagt Hovedmanden under dette Søgmaal kun skulde kunne søges betalt hos den simple Forlover), Lassen, II, S. 413, og Agardh, S. 55, at Prækclusion af Hovedfordringen ikke skulde medføre Ophør af Selvskyldnerforloverens Forpligtelse (DL. 5-14-36), og i en vis Sammenhæng hermed, at Hovedfordringens fortsatte Eksistens oftere skulde være en relevant Forudsætning for den simple Forlover end for Selvskyldnerforloveren, Aubert S. 234, at den i Sverige gældende ejendommelige Regel i HB., Kap. X, § 10, om Virkningen af Forloverens Død kun angaar simpelt Forløfte, at norsk Konkurslovs § 121 ikke finder Anvendelse paa simpelt Forløfte (svarer til dansk Konkurslov, § 18), at Kreditors Eftergivelse af andre Sikkerhedsrettigheder medfører hel eller delvis Frigørelse for den simple Forlover, medens den er uden Virkning for Selvskyldnerforloven, Agardh, S. 67, at Hovedmanden ved Selvskyldnerforløfte skal underrette Forloveren, naar han fyldestgør Kreditor, for ikke at risikere, at denne betaler igen, medens en saadan Pligt ikke paahviler Hovedmanden, naar der kun er stillet simpelt Forløfte for Forpligtelsen, Ekström, S. 151, og samme, »Regress«, II, S. 103.

§ 8

Art og Omfang af Forloverens Ydelse

Dersom en fællesnordisk Lovgivning om Forløfte i Overensstemmelse med det i § 4 udviklede indskrænkes til Forløfte for Pengeforpligtelser, giver Spørgsmaalet om Arten af Forloverens Ydelse ikke Anledning til Vanskeligheder af nogen Art, idet Forloveren da altid maa erlægge Penge. De Spørgsmaal, der ved Forpligtelser i fremmed Mønt opstaar med Hen-

syn til, i hvilket Lands Mønt Erlæggelse skal ske, maa afgøres i Overensstemmelse med Lovgivningens almindelige Regler.

Ved Forløfte for andet end Pengeforpligtelser er de foreliggende nordiske Fremstillinger (se Henvisningerne hos Using, S. 62, Note 2) ganske overensstemmende med Hensyn til Arten af Forloverens Forpligtelse. Der er saaledes Enighed om, at Forloverens Forpligtelse, naar ikke særlige Omstændigheder foreligger, gaar ud paa Erlæggelse af en Sum Penge, men at Forloveren dog er berettiget til at erlægge en Ydelse af samme Art som Hovedmandens, medmindre Kreditor har en særlig Interesse i, at Hovedmanden personlig opfylder sin Forpligtelse. Skal Hovedmanden erlægge en individuelt bestemt Genstand, og denne, naar Forloverens Ydelsestid indtræder, er i dennes Eje, er Forloveren forpligtet til at erlægge in natura.

Om disse Regler skal blot bemærkes, at der i Udtrykket »naar ikke særlige Omstændigheder foreligger« skjuler sig forskelligartede Tilfælde. Som et Tilfælde hvor det hyppigt maa antages, at Forloveren er forpligtet til i paakommende Tilfælde at erlægge en Ydelse af samme Art, som Hovedmanden er forpligtet til at erlægge, nævnes, at Forloveren driver samme Næring som Hovedmanden, forudsat, at den Ydelse, der skal erlægges, typisk hører til de Ydelser, som Personer med den paagældende Næring paatager sig som et Led i denne. Endvidere nævner Aubert, S. 190 (derimod ikke Stang i sin noget nyere Fremstilling), at der maaske endnu i Norge findes Omraader, der saa at sige udgør en sluttet Økonomikreds, hvor Pengebetalinger indskrænkes til det nødtørftige, og hvor Forløfte for Laan af enkelte meget sædvanlige Naturalier (f. Eks. Korn) derfor maa forstaas saaledes, at Forloveren er forpligtet til at erlægge samme Genus som Hovedmanden.

Med Hensyn til Omfanget af Forloverens Ydelse bemærkes indledningsvis, at det er *Genstand for megen Tvivl, i hvilken Udstrækning Forloveren hæfter og bør hæfte for Hovedmanden paahvilende Renter* (saavel vedtagne som Morarenter i Henhold til Lov), *Konventionalbod og Sagsomkostninger etc.*; der foreligger saaledes her et vigtigt Omraade for en fælles-

nordisk Lovgivning, hvor der tiltrænges klare Regler, der vil kunne virke procesbesparende. Ved Udformningen af den nye Lovgivning maa det nøje bemærkes, at der er en vigtig *Sammenhæng mellem Reglerne paa det Omraade, der her skal omtales, paa den ene Side og Reglerne om Kreditors Diligenspligt og de Regler, der gælder om Forloverens Adgang til at frigøre sig* (eller blive frigjort) *for Forløfteforpligtelsen, paa den anden Side.* Skærpede Forpligtelser for Forloveren med Hensyn til Omfanget af hans Ydelse bør saaledes ledsages af skærpet Diligenspligt for Kreditor og Udformning af rationelle Regler om Forloverens Adgang til at frigøre sig. De sidstnævnte Regler skal fremstilles nedenfor i § 9, medens Reglerne om Diligenspligt for en Del vil blive omtalt i nærværende Paragraf.

Efter gældende Ret, hvor der ikke i Lovgivningen er udformet udtrykkelige Regler om Omfanget af Forloverens Ydelse, er det forstaaeligt, at Domstolene viser en udpræget Tendens til at søge de her henhørende Spørgsmaal løst ved Fortolkning — men de er formentlig ofte gaaet for vidt i deres Forsøg paa at finde en Besvarelse af et for dem indbragt Spørgsmaal ved Fortolkning af den individuelle Forløfteerklæring. Som Aubert, II, S. 193, nemlig træffende bemærker, er *Forløftets Affattelse ofte knappere end Hovedforpligtelsens, og der levnes herved ofte Rum for Forloverens Paastand om, at den mest indskrænkende Fortolkning skal lægges til Grund.* Specielt med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Forloveren hæfter for Morarenter og Sagsomkostninger, som Hovedmanden paadrager sig, vil Forløfteerklæringen som Regel kun afgive et yderst spinkelt Grundlag for ad Fortolkningens Vej at naa et Resultat, hvorfor Resultatet da ogsaa i Overensstemmelse med den restriktive Fortolkningsmetode er blevet, at Forloveren som Regel frifindes for at tilsvare disse Akcessorier. Noget hyppigere vil der af Erklæringen kunne udledes Holdepunkter for, om Forloveren skal tilsvare Kreditor Rente, som ifølge Hovedaftalen paahviler Hovedmanden. Det maa imidlertid antages, at *det i Praksis ofte beror paa Tilfældigheder, om en Forløfteerklæring f. Eks. formuleres saaledes, at Forloveren hæfter »for ovenstaaende Gæld« eller »for ovenstaaende Beløb«, »Kapital«*

o. s. v., men om det ene eller det andet Ordvalg foretrækkes, spiller, som det fremgaar af Retspraksis og de nordiske Fremstillinger af Læren om Forløfte, en væsentlig Rolle for det omhandlede Spørgsmaal. At Tilfældigheder spiller en stor Rolle ved Formuleringen af Forløftet, støttes ogsaa af det Forhold, at det formentlig i langt det overvejende Antal Tilfælde er Kreditor, der har den dominerende Indflydelse paa Forløftets Affattelse, og han vil antagelig have bestræbt sig for at formulere Forpligtelsen saa omfattende som mulig, og Spørgsmaalet om, hvorvidt Forloveren skal hæfte for Renter eller ej, vil som Regel næppe ved Forløftets Indgaaelse blive gjort til et Kardinalpunkt fra Forloverens Side; ikke desto mindre træffes i Praksis de forskellige Formuleringer, hvormed følger forskellige Retsvirkninger. *Ved Formuleringen af nye deklatoriske Lovregler bør man søge væk fra den nuværende udpræget individuelle Vurdering*, der vist nok undertiden er havnet i Juristeri, saaledes at der stilles *Krav om en vis Klarhed for, at en Aftale skal kunne antages at fravige den deklatoriske Lovregel*, jfr. det af Hasselrot, I, S. 116, nævnte ældre svenske Lovforslag, der dog maaske er en for vidtgaende Reaktion mod den individuelle Fortolkning.

Om den i Emnet foreliggende Literatur bemærkes følgende:

Lassen, II, S. 412-15, udtaler, at Forloveren naturligvis først og fremmest skal tilsvare Gældens Beløb. Med Hensyn til Kontraktsrenter gives i Realiteten ingen Vejledning for de Tilfælde, hvor der ikke kan naas et Resultat ved Fortolkning. Med Hensyn til Hovedmanden paadragne Procesomkostninger og Procesrente antager Lassen, at Formodningen er for, at den simple Forlover hæfter for disse Ydelser, medens de er Selvskyldnerforloveren uvedkommende (om Morarente, der ikke er Procesrente, antager Lassen formentlig samme Regel). Andet Tab, f. Eks. Tab paa Grund af Kurssvingninger ved Forpligtelser i fremmed Mønt, maa Forloveren tilsvare. Ussing paaviser i »Kaution«, § 6, at den Betydning som Lassen i denne Forbindelse tillægger Sondringen mellem den simple Forlover og Selvskyldnerforloveren, er uden tilstrækkelig Støtte i Praksis.

Om Ussings Fremstilling 1. c., der støttes af et indgaaende

Studium af den foreliggende Domspraksis, bemærkes iøvrigt, at han efter at have betonet Fortolkningens dominerende Betydning opstiller den almindelige Regel, at der gælder en Formodning for at Forløftet omfatter de Biydelser, der paahviler Hovedmanden uden Vedtagelse, og saadanne Biydelser, som skyldes ifølge en Forloveren bekendt Vedtagelse. Ved den nærmere Gennemgang af de forskellige Biydelser vil det dog af Ussings Fremstilling ses, at han forsaavidt angaar vedtagne Renter er betænkelig ved at gennemføre Hovedreglen, fordi det efter gældende dansk Ret synes udelukket at gøre Forloverens Ansvar for Renter betinget af, at Kreditor giver ham Meddelelse, naar Hovedmanden ikke rettidig erlægger forfaldne Renter. Med Hensyn til Morarenter og Sagsomkostninger der idømmes Hovedmanden, erkender Ussing, at Praksis er overvejende tilbøjelig til at frifinde og saaledes ikke følger den af ham opstillede Regel, hvorefter Morarenter og Sagsomkostninger, som først er paaløbet efter, at der har været rettet Henvendelse til Forloveren om Betaling, burde tilsvares af denne. Med Hensyn til Erstatning til positiv Opfyldelsesinteresse følges Hovedreglen.

Aubert, II, S. 199-203, er den nordiske Forfatter, der gaar længst i Retning af de lege lata at hævde, at Forloveren hæfter for Akcessorier og Biydelser; der gælder ifølge hans Fremstilling en Formodning for, at Forloveren er indgaaet paa at erlægge lige saa meget, som Hovedmanden — omend blot betingelsesvis — var forpligtet til i Indgaaelsens Øjeblik. Saaledes maa Forloveren uden Hensyn til, om der foreligger simpelt Forløfte eller Selvskyldnerforløfte, ifølge Aubert hæfte for Hovedmanden paahvilende Morarente og Sagsomkostninger, dog at Hæftelse for Sagsomkostninger er betinget af Underretning til Forloveren om, at Retsforfølgning mod Hovedmanden agtes paabegyndt. Af de af Aubert anførte norske Domme synes det at fremgaa, at man i Norge er noget mere tilbøjelig til at lade Forloveren hæfte for Sagsomkostninger paalagt Hovedmanden, end man i Praksis er her i Landet. Det maa — omend det maaske skyldes Tilfældigheder — bemærkes, at samtlige de af Aubert anførte Domme, der paalægger For-

loveren at tilsvare de Hovedmanden idømte Sagsomkostninger, angaar simpelt Forløfte. Med Hensyn til kontraktmæssig Rente opretholder Aubert sin Hovedregel, men anfører dog, at Forloveren kun burde hæfte for den løbende Rente og et Aars forfalden Rente. Praksis søger ligesom i Danmark at naa Resultater ved en Fortolkning og anerkender iøvrigt ikke den af Aubert nævnte Begrænsning, naar korrekt Fortolkning fører til at paalægge Forloveren Ansvar for Renter. Med Hensyn til Erstatning til positiv Opfyldelsesinteresse ligger Auberts Anskuelse paa Linie med Ussings og Lassens.

Stangs Fremstilling, S. 58 ff., indeholder ikke megen Vejledning, men han er dog tilbøjelig til at opstille en Formodning, for Hæftelse for Akcessorier og Biydelse, men tilføjer, at denne Formodning ikke er stærk.

Agardh, S. 51-53, fritager Forloveren for Ansvar for vedtagne Renter, men paalægger ham Ansvar for Morarenter. Med Hensyn til Sagsomkostninger gaar han ind for en Opfattelse svarende til den af Lassen hævdede, men de lege lata er han formentlig paa dette Punkt enig med Hasselrot, jfr. umiddelbart nedenfor.

Hasselrot, I. S. 116 ff., gaar ind for en restriktiv Fortolkning med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Forloveren hæfter for vedtagne Renter, og hævder videre, at Formodningen er for, at Forloveren ikke hæfter for Hovedmanden paahvilende Morarenter og Sagsomkostninger.

Ekström, S. 60-62, anfører, at Spørgsmaalet om Forloverens Hæftelse for vedtagne Renter i Hovedforholdet er et rent Fortolkningsspørgsmaal, og at der i hvert Fald ikke kan opstilles en Formodning for, at Forloveren hæfter for saadanne Renter. Morarente og de Hovedmanden idømte Sagsomkostninger er Forloveren uvedkommende.

Mellem dansk og norsk Teori paa den ene Side og svensk-finsk Teori paa den anden Side er der saaledes i dette Spørgsmaal en væsentlig Divergens, idet svensk-finsk Teori hverken de lege lata eller de lege feranda gaar ind for, at der bør gælde en Formodning for, at Forloveren hæfter for Biydelse i Form af Renter af den ene eller den anden Art eller Sagsomkostnin-

ger paahvilende Hovedmanden, medens dansk og norsk Teori afgjort er stemt for at opstille en saadan Formodning, naar der blot gennem andre Regler gives den fornødne Betryggelse for Forloveren. Herved ligger de dansk-norske Forfattere med Føje paa Linie med de europæiske Kodifikationers, jfr. B. G. B., § 767, og C. c., §. 2016, og navnlig Schw. Obl. § 499.

I mange Tilfælde spiller det naturligvis ikke nogen væsentlig Rolle for Kreditor, om man foretrækker den ene eller den anden Regel, men naar *baade Forlover og Hovedmand staar paa svage Fødder, er den svensk-finske Regel uheldig for Kreditor, idet den er forbundet med de samme Ulemper for denne, som er knyttet til fuldt Forløfte for en Del af Hovedmandens Gæld* (jfr. Ussing, S. 64 med Note 13). Dersom Kreditor først søger sig fyldestgjort hos Hovedmanden — hvad han jo ved simpelt Forløfte som oftest vil være nødsaget til — staar det fast, at Kreditor i hvert Fald bortset fra Udlodning i Hovedmandens Konkursbo er berettiget til fortrinsvis at afskrive Tvangsforfølgningens Provenu paa de Hovedmanden paahvilende Morarenter og Sagsomkostninger, og dette gælder, hvad enten Forloveren hæfter for dem eller ej, jfr. norske Domme hos Aubert, S. 201 i Noten. Under denne Forudsætning vil der være en lang Række Tilfælde, hvor det ikke vil have større Betydning for Forloveren at kunne unddrage sig Betaling af de omhandlede Biydelse, idet han i hvert Fald efter gennemført Regres vil være stillet paa ganske samme Maade, hvad enten den ene eller den anden Regel foretrækkes, naar blot Hovedmanden sidder inde med tilstrækkelige Midler til at dække Biydelse. Overfor den Indvending, at den svensk-finske Regel vil formindske det største kontante Udlæg, som Forloveren kan komme til at tilsvare, skal blot bemærkes, at *hensigtsmæssige Regler om Kreditors Diligenspligt vil bevirke, at den solide Forlover altid vil faa Lejlighed til at betale Hovedmanden, forinden Morarenter og Sagsomkostninger er paaløbet, saaledes at han hæfter for dem.* Dersom enkelte Forlovere maatte finde Reglerne for strenge, maa de aftale en udtrykkelig Begrænsning, hvorefter de for Hovedstol og alle Arter af Biydelse ikke vil hæfte udover et nærmere angivet bestemt Beløb. Begrænsnin-

ger af denne Art vil det næppe være vanskeligt for Forloverne at faa gennemført, idet de allerede nu er meget almindelige i Tilfælde, hvor det ikke paa Forhaand kan lade sig gøre at fikser Hovedstolen, men ogsaa i andre Tilfælde kendes Begrænsninger i Forlovernes Ansvar af den anførte Beskaffenhed, og disse Begrænsninger maa som altovervejende Hovedregel forstaas saaledes, at der ikke kan være Tale om at lade Forloveren hæfte for de Hovedmanden paahvilende Biydelser udover det i Begrænsningen nævnte Beløb. Efter nugældende Ret vil det efter Omstændighederne snarere kunne betvivles, om Forloveren selv indenfor Hæftelsesbeløbet hæfter for Hovedmanden paahvilende Morarenter og Omkostninger.

Hvad specielt angaar Selvskyldnerforloveren gælder det, at en Diligenspligt, hvorefter han først skal svare til Morarenter efter at være underrettet om Hovedmandens Misligholdelse,, ofte vil føre til Resultater svarende til, at Forloveren for sin egen mora efter Paakrav maatte tilsvare Morarenter, og med Hensyn til de Hovedmanden paahvilende Omkostninger gælder det, at de — stadig forudsat hensigtsmæssige Regler om Kreditors Diligenspligt — kun vil paaløbe, naar Forloveren efter Paakrav misligholder sin egen Forpligtelse.

Med Hensyn til den simple Forlover bemærkes særlig, at det er naturligt at betragte hans Stilling under den Synsvinkel, at han ved Kontraktens Indgaaelse ønsker at forbeholde sig Chancen for, at Kreditor kan incassere hele sit Tilgodehavende hos Hovedmanden, hvorfor det til Gengæld vil være rimeligt at lade ham bære Omkostningerne ved Kreditors forgæves Inddrivelsesforsøg, forudsat, at han af Kreditor er blevet gjort bekendt med Inddrivelsens Iværksættelse.

Den anførte Argumentation er beslægtet med Lassens Argumentation for den simple Forlovers Hæftelse for de omhandlede Biydelser, men Lassen mente de lege lata ikke, at der kunde stilles Krav om, at Kreditor underrettede Forloveren om Hovedmandens Misligholdelse m. v. Med Hensyn til Selvskyldnerforloveren er Resultatet afvigende fra Lassens Opfattelse de lege lata, hvilket hænger sammen med den centrale Betydning, der her tillægges Kreditors Diligenspligt.

Medens de skitserede Regler i hvert Fald i Danmark, Finland og Sverige sammenlignet med de nugældende Regler vil være til Fordel for Kreditorerne i de Tilfælde, hvor intet er aftalt om Hæftelse for Biydelse, er det paa den anden Side klart, at Diligenspligten i Tilfælde, hvor det særlig er aftalt, at Forloveren skal hæfte for Morarenter, Sagsomkostninger o. s. v., sammenlignet med de nugældende Regler vil være tyngende for Kreditor, idet Diligenspligten naturligvis maa omfatte disse Tilfælde; det vil derfor være rimeligt at anføre nogle enkelte Betragtninger af mere almen Karakter med Hensyn til Spørgsmaalet om, *hvorvidt det er mest hensigtsmæssigt at lade Kreditor underrette Forloveren om Hovedmandens Misligholdelse m. v.*, eller om man snarere bør overlade Forloveren selv at undersøge, om Hovedmanden har misligholdt sine Forpligtelser.

I saa Henseende maa det bemærkes, at Forloveren kan være interesseret i at være orienteret om Forholdet mellem Hovedmand og Kreditor af mange andre Grunde, end fordi han hæfter for Morarenter og Sagsomkostninger, som paahviler Hovedmanden. Saaledes kan han f. Eks. være interesseret i selv at opfylde overfor Kreditor, hvor Hovedmandens Forfaldstid er oversiddet, for derefter omgaaende at søge Regres hos denne, fremfor at forholde sig passiv, maaske med det Resultat, at Hovedmandens Forhold stadig forværres, uden at Kreditor gør noget for at inddrive sin Fordring, medens Tid er, eller Forholdet kan være det, at Forloveren har en saadan Indflydelse paa Hovedmanden, at han kan faa denne til selv at erlægge den ham paahvilende Ydelse. Paa dette Sted skal der imidlertid kun tages Stilling til det rejste Spørgsmaal med Henblik paa Forloverens Hæftelse for Biydelse. Det maa da først fremhæves, at *langt de fleste Debitorer opfylder deres Forpligtelser, saaledes at det ikke bliver nødvendigt for Kreditor at rette Henvendelse til Forloveren for at blive fyldestgjort*. Det er derfor klart, at det vil være rimeligt at lade Kreditor rette Henvendelse til Forloveren i det Undtagelsestilfælde, hvor Misligholdelse indtræder, fremfor at lade Forloveren rette Henvendelse til Hovedmanden med passende Mellemrum (flere Henvendelser vil særlig være nødvendige ved Forløfte for periodiske Ydel-

ser og for en Kapital, der afdrages over et længere Tidsrum) blot med det Resultat, at han vil faa oplyst, at der ikke foreligger Misligholdelse. Iøvrigt synes det træffende, naar Arnholm i »Passivitetsvirkninger«, S. 13, i en anden Forbindelse siger, at det er et Spørgsmaal, om man ikke af og til overdriver det Bryderi, som er forbundet med at skrive et Brev. Ganske vist kan man heroverfor hævde, at Betænelighederne ved vidtdreven Reklamationspligt og Diligenspligt ikke saa meget beror paa en Vurdering af Besværet ved Brevskriveriet som paa, at det for den »reklamationspligtige«, navnlig naar han ikke er forretningskyndig, ofte kan være vanskeligt at bedømme, om en andens (her Forloverens) Interesser med Rimelighed kræver, at der gives ham Underretning om et vist Forhold. Imidlertid drejer det sig i det her omhandlede Tilfælde om at tage Stilling til et snævert Udsnit af Reklamations- og Diligenspligtreglerne, og under Hensyn til den forholdsvis begrænsede Virkning af Undladelse af Iagttagelse af Diligenspligten som der kan blive Tale om, og til, at en ordentlig Kreditor paa dette Omraade formentlig let vil kunne indrette sig efter Reglerne, forekommer det mig, at der ikke kan være Betæneligheder ved Indførelse af Diligenspligt i et Omfang, man kender flere Steder i Udlandet.

Der skal herefter gøres nogle enkelte *Bemærkninger om, hvilke nærmere Regler, der indenfor Rammen af Fremstillingen i denne Paragraf bør søges gennemført til Betryggelse af Forloverens Stilling.*

Med Hensyn til kontraktmæssige Kreditrenter bør man sikkert gennemføre en Regel svarende til Schw. Obl., § 499, Stk. 3 (Hæftelse for et Aars Rente samt for den løbende Rente), saaledes ogsaa Aubert. For en Ordens Skyld bemærkes, at dette ikke saa meget er en Diligenspligt som en Art Forældelsesregel.

Hvad dernæst angaar de Hovedmanden idømte Sagsomkostninger, kan der ogsaa henvises til schweizisk Ret, nemlig Schw. Obl., § 499, Stk. 2, der foreskriver rettidig Underretning til Forloveren om, at Retsforfølgning mod Hovedmanden agtes paabegyndt.

Med Hensyn til de Hovedmanden paahvilende Morarenter synes man at burde opstille den Regel, at Forloveren hæfter for dem, dersom Kreditor uden ugrundet Ophold giver ham Meddelelse om Misligholdelsen, og iøvrigt, dersom Underretning først fremkommer paa et senere Tidspunkt, for de Morarenter, der paaløber efter at Underretning om Misligholdelsen er modtaget. Den efter Misligholdelsen paaløbne Kreditrente bør Forloveren hæfte for i det Omfang, som følger af den ovenfor anførte Regel om saadan Rente, uden at der kan stilles noget Krav om Meddelelse fra Kreditor til Forloveren om den stedfundne Misligholdelse.

Erstatning for andet Tab paa Grund af Hovedmandens Misligholdelse end det, der dækkes af Morarente og Sagsomkostninger, bør Forloveren hæfte for uden Underretning, medmindre der foreligger ganske særlige Omstændigheder, der gør Underretning paakrævet, saasom at Tabet vil være stærkt stigende, dersom Misligholdelsen fortsættes.

Hvad specielt angaar en i Hovedforholdet vedtaget Konventionalbod, der forfalder ved Hovedmandens Misligholdelse, gælder det, at Begrebet Konventionalbod dækker over mange forskelligartede Tilfælde, saaledes at en almindelig Regel allerede af denne Grund ikke lader sig opstille. Det er derfor rimeligt at henskyde Spørgsmaalet om Forloverens Hæftelse for en saadan Bod til Fortolkning af Forløfteerklæringen.

Sluttelig bemærkes, at Diligensregler som de anførte vil gøre deres store Nytte, selvom man eventuelt maatte blive staaende ved deklaratoriske Regler, navnlig, dersom man i en Forløfte-lov vilde give en Bestemmelse svarende til Lejelovens § 5.

Forloverens Adgang til at blive fritaget for sin Hæftelse

Det er klart, at en Forlover af Hensyn til sine økonomiske Dispositioner ofte har en betydelig Interesse i, at der er en rimelig Adgang for ham til at bringe sin Hæftelse til Ophør; det vil endda i mange Tilfælde kunne stille sig saaledes, at han kan være interesseret i at fyldestgøre Kreditor og derefter søge Regres hos Hovedmanden, fremfor intet at foretage sig, hvorved Sitationen jo stedse vil rumme det Usikkerhedsmoment, at han paa et mere eller mindre uventet og ubelejligt Tidspunkt risikerer at skulle tilsvare et maaske ikke helt ubetydeligt Beløb, ligesom han kan være interesseret i at faa Forløfterforholdet afviklet, inden Hovedmandens økonomiske Forhold tager en alvorlig Vending. Udenfor Fremstillingen i nærværende Paragraf falder alle Regler om Ophør af Forloverens Ansvar som en afledet Virkning af Hovedforpligtelsens Ophør, saaledes at alene Tilfælde, hvor Forloveren enten fyldestgør Kreditor eller frigøres, selvom Hovedforpligtelsen stadig be-
staar, tages med. Indenfor disse Tilfælde holdes imidlertid Tilfælde af Forløftets Ophør paa Grund af manglende Opfyldelse af Diligenspligten udenfor, ligesom en væsentlig Del af Reglerne om Forløftets Ophør, som stemmer med almindelige Kontraktsregler, holdes udenfor. Tilbage bliver Spørgsmaalene om, hvorvidt den specielle forløfteretlige Regel i *DL. 1-23-15 (NL. 1-21-15)* bør indføres i en fællesnordisk Forløftelov, og om der bør gennemføres specielle kortfristede Forældelsesregler for det Forloveren paahvilende Ansvar, saaledes som det i et vist Omfang kendes i Sverige og Finland i Henhold til svensk-finsk Forordning af 1798 og finsk Forordning af 1895, § 24. Endvidere skal der tages Stilling til Betimeligheden af den i svensk-finsk *HB., Kap. X, § 10*, indeholdte Regel samt til, om Forloveren ved Opsigelse bør kunne tvinge Kreditor til at søge sig fyldestgjort hos Hovedmanden indenfor et kortere Tidsrum efter Opsigelsen for at kunne bevare sit Krav mod Forloveren, samt i

hvilket Omfang Forloveren bør have Adgang til at fremkalde Frigørelsestiden for sin Ydelse ved Opsigelse.

Om Reglen i *Dl. 1-23-15*, der er enslydende med *NL. 1-21-15*, kan i Hovedsagen henvises til *Ussing, S. 103 ff.*, *Aubert, II, S. 247 ff.* og *Stang S. 69 ff.*, hvis Fremstillinger viser, at der *ikke* gør sig væsentlige Forskelligheder gældende mellem *Forstaaelsen af Reglen i Danmark og Norge*. Paa dette Sted skal der saaledes alene indledningsvis gøres nogle korte Bemærkninger om Bestemmelsens Indhold, hvorefter der skal redegøres for de mindre Divergenser mellem Danmark og Norge samt for de Punkter, paa hvilke Reglen, dersom den skal optages i en kommende nordisk Forløftelov, bør moderniseres. Spørgsmaalet om, hvorvidt Reglen i den saaledes moderniserede Form bør optages i en fællesnordisk Lovgivning, og i bekræftende Fald hvilket Omraade, der bør gives den, optages til Behandling i Slutningen af nærværende Paragraf, idet det nøje hænger sammen med, hvilken Stilling der indtages til andre af de Regler, der skal behandles her.

Reglen gaar ud paa, at Forloveren overfor Hovedmanden kan opsig sit Forløfte med den Virkning, at Hovedmanden, dersom han ikke forinden erlægger sin Ydelse til Kreditor, kan tilpligtes at betale det Beløb til Forloveren, som denne i paakommende Tilfælde i Medfør af sit Forløfte kan risikere at komme til at betale til Kreditor. Forloverens Opsigelse maa ske med samme Varsel, som Kreditor er pligtig at give Hovedmanden, og derhos med et saadant Varsel, at der levnes Hovedmanden Tid til med det fornødne Varsel at hidføre sin Frigørelsestid overfor Kreditor. Dernæst kan Reglen anvendes i Tilfælde, hvor Forfaldstid og Frigørelsestid i Hovedforholdet er indtraadt, hvad enten dette maatte være sket paa Grund af et forud fastsat Tidspunkts Indtræden eller efter Opsigelse afgivet af den ene af Hovedforholdets Parter til den anden eller af andre Grunde. Om Hovedmanden efter at have modtaget Forloverens Opsigelse hidfører sin Frigørelsestid overfor Kreditor, dersom dette ikke i Forvejen er sket, er Forloveren uvedkommende.

I Norge antager baade *Stang* og *Aubert* i Modsætning til,

hvad der antages her i Landet, at Reglen udenfor de nævnte Tilfælde kan anvendes, naar Hovedmanden vil forlade Landet, eller han forøder sit Gods. Da Hovedmanden i disse Tilfælde ikke vil kunne erlægge til Kreditor, idet Frigørelsestiden overfor denne jo ikke indtræder af de nævnte Grunde, vil Reglens Anvendelse være noget haard, men dersom Reglen ændres i Overensstemmelse med, hvad der nedenfor anføres, vil det i og for sig være rimeligt og paakrævet at udvide dens Omraade udover, hvad der gælder her i Landet.

Ved en Modernisering af Reglen maa man først og fremmest have for Øje, at dens Anvendelse i det praktiske Liv betyder, *at der gives Forloveren et Retsmiddel, hvorved han enten kan opnaa Frigørelse for sin Hæftelse eller en »Sikkerhed«, der modsvarer det Beløb, som han selv til sin Tid kan komme til at tilsvare Kreditor*, og som i Indledningen til nærværende Paragraf anført, er der i og for sig Trang til at give Forloveren et saadant Retsmiddel, dersom tilsvarende Resultater ikke kan opnaas paa anden Maade.

Regler svarende til DL. 1-23-15 og NL. 1-21-15 træffes da ogsaa almindeligt i fremmed Ret (ikke i Sverige og Finland), men det er for dansk-norsk Ret enestaaende, at den »Sikkerhed«, som Hovedmanden maa stille overfor Forloveren alternativt med Betaling til Kreditor, som ovenfor nævnt, sker i Form af Betaling til Forloveren. I dansk-norsk Teori forsvares dette med, at Hovedmanden jo altid vil have Lejlighed til at hidføre Frigørelsestiden i Hovedforholdet og erlægge til Kreditor, og for norsk Rets Vedkommende tilføjes i Overensstemmelse med det videre Omraade, man der giver Reglen, at Hovedmanden i de øvrige Tilfælde, hvor han maa betale til Forloveren, selv ved sin Adfærd er Skyld i, at det strenge Retsmiddel bringes i Anvendelse overfor ham. Hertil maa bemærkes, at det i alle Tilfælde — selv hvor det skyldes Hovedmandens Fejl i Form af manglende Kendskab til Retsreglerne eller andre Grunde, at Frigørelsestiden i Hovedforholdet ikke er indtraadt — virker meget haardt, at han maa *betale* til Forloveren, og det saa meget desmere, som denne i Hovedsagen vilde opnaa samme Effekt, dersom han blot havde Krav paa, at Hovedmanden

enten betalte til Kreditor eller stillede Sikkerhed overfor Forloveren. Reglens normale Virkning er nemlig, at Hovedmanden betaler til Kreditor, og dette kan ikke antages at ændres ved, at han kan nøjes med at stille Sikkerhed overfor Forloveren fremfor at betale til denne, idet en Ændring i den anførte Retning ikke bevirker nogen væsentlig Forskel med Hensyn til den aktuelle Ulempe for Hovedmanden, men alene medfører den Forskel fra den nuværende Regel, at Hovedmanden ikke kommer ud i en særlig Risiko ved Forloverens Insolvens, idet han, dersom Sikkerhedsstillelse foreligger, vil være Separatist i Forloverens Bo, medens han, hvis han har betalt til Forloveren, i paakommende Tilfælde maa konkurrere med dennes øvrige Kreditorer. For Forloveren kan der være knyttet den Ulempe til en Sikkerhedsstillelse, at han ikke kan fyldestgøre Kreditor direkte ved Hjælp af Sikkerhedsstillelsen, men denne vil paa den anden Side ofte kunne hjælpe ham til en kort Kredit, hvorved han vil kunne fyldestgøre Kreditor. Herefter synes man fremfor den nuværende Regel *at maatte foretrække en Regel, hvorefter Forloveren kun kan forlange, at der stilles Sikkerhed overfor ham, dersom Hovedmanden ikke betaler til Kreditor.*

Uden at DL. 1-23-15 eller NL. 1-21-15 udtrykkelig udtaler sig om Spørgsmaalet, antages det nu fast baade i Danmark og Norge, *at Reglen kun kan anvendes paa Forløfte indgaaet efter Anmodning fra eller Aftale med Hovedmanden* samt i Tilfælde, hvor Forloveren undtagelsesvis maa anses for negotiorum gestor, skønt der i og for sig fra et Forloversynspunkt meget vel kan være Trang til Reglen i andre Tilfælde. Som en typisk Begrundelse for den herskende Opfattelse kan anføres Stangs Udtalelser, S. 79, hvorefter Forloveren ved at bringe NL 1-21-15 i Anvendelse forhindrer Skyldneren i at nyde godt af sin Fordringshavers Langmodighed. Han griber derved ind i det Retsforhold, som ved Hovedforholdet er knyttet mellem Fordringshaver og Hovedmand, hvilket han ifølge Stang kun kan gøre, hvor et Retsforhold til Hovedmanden hjemler ham Ret dertil. Ganske bortset fra, at Kreditors Langmodighed i det Tilfælde, hvor han udenom Hovedmanden har skaffet sig en Forlover, kan blive til betydelig Gene for denne, gælder det, at Stangs

Argumentation ved transportable Fordringer ikke har megen Vægt, idet Hovedmanden jo ikke ved saadanne Fordringer kan indrette sig paa, at den langmodige Kreditor vedbliver at være Fordringens Indehaver. Der kan derfor *ikke være noget som helst principstridigt i at udstrække en Regel svarende til DL. 1-23-15 til Forløfte, der er paataget uden Hovedmandens Medvirken eller Medviden*, i hvert Fald ved Forløfte for overdragelige Fordringer. Tværtimod vil en Anvendelse af DL. 1-23-15 i disse Tilfælde være et Udtryk for, at der med Kreditors Billigelse tillægges Forloveren visse Ejerbeføjelser (med dette Udtryk tages der ikke Stilling til det i den almindelige Retslære diskuterede Problem om Ejendomsrettens Begreb), hvilket under Hensyn til Forholdet mellem Kreditor og Forlover er ganske rimeligt og under Hensyn til Kreditors Ret til at transportere Fordringen ingenlunde kan anses for særlig haardt overfor Hovedmanden, navnlig ikke, hvis den i det foregaaende foreslaaede Ændring af Reglen finder Sted. Om man herefter bør gennemføre ensartede Regler for Forløfte indgaaet efter Hovedmandens Anmodning og Forløfte indgaaet uden saadan Anmodning, hænger sammen med det ovenfor antydede almindelige Spørgsmaal om, hvilken Stilling man indtager til de øvrige Spørgsmaal, der behandles i nærværende Paragraf, hvorfor der først tages endelig Stilling til Spørgsmaalet i Slutningen af denne. Det skal blot allerede nu antydes, at der, hvis man giver Forloveren Adgang til ved Opsigelse at tvinge Kreditor til at opsiges overfor Hovedmanden og eventuelt søge Fyldestgørelse hos denne, ikke er saa stor Trang til den her behandlede Regel, som hvis man nægter Forloveren en saadan Beføjelse, og det er ikke udelukket, at man vil foretrække den nuværende Regel ved Forløfte efter Hovedmandens Anmodning og tillægge Forloveren den anførte Beføjelse og kun den ved Forløfte, der ikke er indgaaet efter Hovedmandens Anmodning.

Da Forloverens Anvendelse af en Regel svarende til DL. 1-23-15 altid — hvad enten Forløftet er indgaaet efter Anmodning fra Hovedmanden eller ej — betyder, at der gribes ind i Forholdet mellem Hovedmand og Kreditor, vil det *maaske* være rimeligt at *søge Forloverens Adgang til at anvende Reglen be-*

grænset noget. En Begrænsning kan dog kun være paakrævet, hvor Forloveren opsiger overfor Hovedmanden i Tilfælde, hvor Hovedforholdets Forfaldstid og Frigørelsestid ikke allerede er indtraadt. Selvom man ikke indfører en udtrykkelig Begrænsning, vil Domstolene i Kraft af almindelige Forudsætningssynspunkter efter Omstændighederne kunne nægte Forloveren Adgang til at gøre Brug af Reglen, jfr. saaledes med Føje U.f. R. 1945, S. 554, men en Begrænsning kan maaske være rimelig udover Tilfælde, der er saa oplagte som det i Dommen omhandlede, hvor Forløftet iøvrigt var indgaaet i Forloverens egen Interesse (jfr. parallelt hermed skadesløs Transport).¹ Den simpleste Maade at begrænse Reglen paa vil være at indføre en Bestemmelse, hvorefter den som Hovedregel ikke kan anvendes, før der er forløbet et vist kortere Aaremaal efter Forløftets Indgaaelse, f. Eks. tre Aar; Begrænsningen indenfor dette Tidsrum bør dog naturligvis ikke gælde for de Tilfælde, hvor der maatte blive tillagt Forloveren Adgang til at anvende Reglen, uanset om Hovedmanden er i Stand til at frigøre sig overfor Kreditor eller ej, f. Eks. hvor Hovedmanden forøder sit Gods.

Om Reglen i DL. 1-23-15 og NL. 1-21-15 skal endnu bemærkes, at den sjældent anvendes i Praksis i de to Lande, men dette kan formentlig ikke anføres imod en tilsvarende Regels Optagelse i en ny Lovgivning, da den sjældne Anvendelse formentlig hænger sammen med Forloversnes manglende Kendskab til Reglen, hvilket sikkert vil kunne afhjælpes ved ny Lovgivning; iøvrigt er det Forhold, at en Regel sjældent anvendes, naturligvis ikke ensbetydende med, at det drejer sig om en overflødig, endsige daarlig, Regel.

Med Hensyn til Forældelse af Forloverens Forpligtelse gælder det, som det i en senere Paragraf nærmere vil blive omhandlet, at Lovgivningens almindelige Forældelsesregler kan anvendes paa dem, men under Hensyn til den særlige Gene, som en Forløftekontrakt meget ofte frembyder, hidrørende fra Uvisheden om, hvorvidt Forloverens Ydelsespligt vil blive aktuel, og fra, at Forloveren i det praktiske Liv vil undlade at holde

1. Denne Parallelisering mellem U. f. R. 1945 S. 554 og skadesløs Transport er i sin generelle Form misvisende.

sig à jour med Udviklingen af Forholdet mellem Hovedmand og Kreditor, hvilket medfører, at Kreditors Krav om Erlæggelse ofte kommer Forloveren uventet, er det forstaaeligt, at *den Tanke er opstaaet, at der maaske kunde være Trang til en særlig kort Forældelsesfrist for en Forlovers Forpligtelse.*

I Danmark har man indskrænket sig til i Lov af 22. December 1908, § 1, Nr. 3, at bestemme, at Forløfte for et Hovedkrav, der forældes efter denne Lovs Regler, ogsaa omfattes af disse. For Norges Vedkommende gælder ifølge Lov om Forældelse af Fordringer af 27. Juli 1896, § 6, Stk. 1, en tilsvarende Regel.

Derimod har man i Finland og Sverige ved Forordning af 28. Juni 1798, § 4 (i Finland afløst af den hermed overensstemmende Regel i Forordning af 3. December 1895, § 24, hvorfor der i det følgende gives en Fællesfremstilling for de to Lande; hvor Forordningen af 1798 udtrykkelig omtales, betyder dette ikke, at der efter Forordningen af 1895 gælder noget andet), jfr. for Finlands Vedkommende den supplerende Regel i Forordningen af 24. Februar 1873, § 3, Stk. 1, givet en speciel Regel om Forældelse af Forløfte uafhængigt af, efter hvilke Regler Hovedfordringen forældes.

Bestemmelsen i Forordningen af 1798 gaar efter Ordene nærmere ud paa, at en Kreditors Krav imod den, der har paataget sig Selvskyldnerforløfte for Betaling af et Gælds-brev, der forfalder til en forud fastsat Tid (absolut bestemt Forfaldstid) eller en vis Tid efter Opsigelse (relativt bestemt Forfaldstid), forældes et Aar (360 Dage) efter Forfaldstids Indtræden, dersom Forloveren ikke forinden sagsøges.

I Retspraksis er Reglen blevet udstrakt langt ud over det Omraade, der saaledes er fastslaaet i Forordningen af 1798, idet den anvendes paa enhver Fordring, hvis Forfaldstid indtræder til et forud fastsat Tidspunkt eller en vis Tid efter Opsigelse, uanset om Fordringen hviler paa Gælds-brev eller ej, og i Praksis er man i begge Lande tilbøjelig til i Kontrakterne at indfortolke en absolut eller relativt bestemt Forfaldstid, hvorved Reglens Omraade bliver meget vidt; Ekström hævder endog, S. 103, at Reglen har udviklet sig til at blive Forloversnes Universal-middel til at unddrage sig deres Ansvar ifølge Forløftet.

Saaledes som Reglen herefter forstaas i Praksis, stiller det sig i mange Tilfælde ret tvivlsomt, om en absolut eller relativt bestemt Forfaldstid maa anses for vedtaget; Følgen heraf er, at Reglen giver Anledning til hyppige Retssager om dette Spørgsmaal.

Reglen i finsk Forordning af 1873, § 3, Stk. 1, fastsætter en tilsvarende Forældelsesregel for den simple Forlover, saaledes at Forældelsesfristen løber fra det Tidspunkt, hvor Skyldnerens Uformuenhed er konstateret paa en saadan Maade, at Forloverens Betalingspligt er indtraadt. Dette forekommer i hvert Fald i Tilfælde af Hovedmandens Udvandring noget uheldigt, idet der let vil kunne gaa et Aar, uden at Kreditor bliver opmærksom paa Udvandringen, uden at dette kan lægges ham til Last.

Hasselrot, II, S. 81, begrundet Reglen med en Henviſning til, at Kreditor ikke bør kunne undlade at søge Dækning hos Hovedmanden i ubestemt lang Tid, idet dette vil ske for Forloverens Regning, dersom Hovedmandens økonomiske Forhold skulde forringes, og Forloveren vil jo netop have indgaaet Forløftet under den Forudsætning, at Krediten til Hovedmanden ikke i Tid udstrækkes udover, hvad der er aftalt i Hovedforholdet. Denne Argumentation kan i hvert Fald ikke anses for afgørende for Tilfælde, hvor Forfaldstid først indtræder efter Opsigelse, og den kan naturligvis heller ikke forklare, at den særlige Forældelsesregel i svensk Ret kun angaar Selvforskyldnerforloveren. Hertil kommer, at en Regel om en saa hurtig Forældelse af Kravet mod Forloveren, der er til betydelig Gene for Kreditor, er en retsteknisk set meget usmidig Regel til Opnaaelse af det angivne Formaal. Det maa ganske vist erkendes, at Forloverens Risiko forøges ved en Udsættelse af Hovedmandens Betaling til Kreditor, men det er dog det normale, at denne Risikoforøgelse ikke aktualiseres i Tab for Forloveren. En udvidet Diligenspligt for Kreditor i Forbindelse med rimelige Bevisbyrderegler synes at være mere adækvate Regler til Imødegaaelse af de Ulemper for Forloveren, der er knyttet til Kreditors Passivitet, efter at Forfaldstid er indtraadt i Hovedforholdet. Hertil kommer imidlertid, at Spørgsmaalet om Nødvendigheden af en specifik Regel om Forældelse som den om-

handlede hænger sammen med Udformningen af de øvrige i nærværende Paragraf omhandlede Regler, jfr. saaledes ogsaa Ekström, S. 102, og det kan næppe betvivles, at der ved disse Regler bør gives Forloveren en vid Adgang til ved Betaling eller paa anden Maade at bringe sin Hæftelse til Ophør, hvorved Trangen til en Forældelsesregel indskrænkes betydeligt. Iøvrigt vil formentlig en mere rationel Udformning af Lovgivningens almindelige Forældelsesregler, hvilket jo staar paa det fællesnordiske Lovgivningssamarbejdes Program, yderligere kunne svække Trangen til en Regel som den omhandlede.

Forkastelse af den særlige Forældelsesregel kan maaske fra finsk og svensk Side støde paa Vanskeligheder, uanset at Ekström er paa Linie med det her anførte; i saa Henseende maa det bemærkes, at Udvidelsen af den særlige Forældelsesregels Omraade i Finland ved Forordningen af 1873, hvorved den kom til at gælde ogsaa for det simple Forløfte, kunde tyde paa, at Reglen indtager en stærk Plads i den almindelige Retsbevidsthed i de to Lande (Forklaringen paa Reglen i Forordningen af 1873 er dog maaske at finde i de af Ekström meddelte Oplysninger om Forordningens Tilblivelseshistorie, S. 127, Note 1).² I samme Retning tyder ogsaa Domstolenes udvidende Fortolkning af Reglen. Alt i alt synes det dog at maatte fastholdes, at Reglen ikke bør optages i en fællesnordisk Lov om Forløfte.

En anden speciel svensk-finsk Regel findes i *HB., Kap. X, § 10, der omhandler Virkningen af den simple Forlovers Død*; (at Reglen kun omfatter simpelt Forløfte, jfr. Ekström, S. 90, og

2. Ekström udtaler her: Stadgendena i sagda förordning böra ses mot bakgrunden av de vid tiden för deras tillkomst i landet rådande förhållandena. Antagligen på grund av den tryckta penningställningen på 1860-talet och därav förorsakade förluster var stämningen ytterst ogynnsam mot borgen i allmänhet och mot proprieborgen (Selvskyldnerforløfte) i synnerhet. Man sökte därför paa allt sätt minska den med ett borgensåtagande förenade risken. Upplysande i dette avseende äro behandlingarna från 1867 och 1872 års lantdag. Vid förstnämnda lantdag anhöll bondeståndet om proposition angående proprieborgens totala avskaffande. En talare i prästeståndet förmenade att proprieborgen strede t. o. m. mot gudomlig lag; Gud fordrade nämligen icke att man skulle älska sin nästa mer än sig själv.

Hasselrot, II, S. 38 ff., samt Domme anført i HB., Kap. X, § 10). Reglen gaar ud paa, at Kreditor ved den simple Forlovers Død skal anmode Hovedmanden om at sørge for, at en anden paa-tager sig Forpligtelsen som Forlover. Dersom det lykkes at faa en anden til at paatage sig Forløfte, er den simple Forlovers Arvinger frigjort fra den Afdødes Forpligtelse ifølge Forløftet. Lykkes det derimod ikke at faa en anden til at paatage sig Forløfte, skal Kreditor søge sig fyldestgjort hos Debitor, hvorefter det, han eventuelt ikke kan faa inddrevet hos denne, maa søges inddrevet hos den simple Forlovers Arvinger; følger Kreditor ikke den saaledes anviste Vej, frigøres den simple Forlovers Arvinger. Meningen med Reglen er tydeligvis at fremskynde Kreditors Opgør med den simple Forlovers Arvinger, og for i tilstrækkelig Grad at fyldestgøre dette Formaals hjemler Reglen, at den simple Forlovers Død medfører, at Forfaldstid indtræder i Hovedforholdet; at denne Regel undertiden kan medføre alvorlige Ulemper for den Hovedmand, der kommer ud for den i Forhold til ham helt tilfældige Omstændighed, at hans simple Forlover afgaar ved Døden, kræver ikke nogen nøjere Paavisning og kritiseres af Ekström, II, S. 37 ff., hvis Fremstilling ganske kan tiltrædes. Denne Kritik bør faa den Betydning, at en Regel som den i HB., Kap. X, § 10, indeholdte ikke optages i en fællesnordisk Forløftelov, idet Hensynet til den simple Forlovers Arvinger ikke synes at kunne opveje Betænkelighederne. Arvingerne maa altsaa henvises til Udstedelse af præklusivt Proklama eller til at undgaa enhver Forpligtelse som Følge af Universalsuccessionen ved at lade Boet efter den simple Forlover behandle som Gældsfragaalsesbo. Der er herefter ikke Anledning til at gaa dybere ind paa de Problemer, som Reglen har medført i Finland og Sverige; blot skal det bemærkes, at det forekommer noget irrationelt, at Reglen ikke gælder for Selvforskyldnerforloverens Arvinger.

Med Hensyn til *Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør hjemles Forloveren en Adgang til at opsigte overfor Kreditor med den Virkning, at denne tvinges til indenfor en kortere Frist at søge sig fyldestgjort enten hos Hovedmanden eller hos Forloveren*, bemærkes følgende:

En eventuel Regel i den omhandlede Retning maatte for Selvforskyldnerforløftets Vedkommende gaa ud paa, at Forloveren, naar Hovedforholdets Forfaldstid er indtraadt eller indtræder efter Opsigelse, kan kræve, at Kreditor uden ugrundet Ophold henholdsvis i førstnævnte Tilfælde søger at incassere sit Tilgodehavende hos Hovedmanden, eller, naar der fra dens Side foreligger Misligholdelse, hos Forloveren efter Kreditors Valg, og i det andet Tilfælde opsiges sin Fordring og derefter paa samme Maade som i det første søger at incassere den.

Om man ved Selvskyldnerforløfte indfører en Regel som den omhandlede, der ikke for Tiden forefindes i noget af de nordiske Lande, eller om man i Stedet opstiller en til DL. 1-23-15 svarende Regel i Forbindelse med en Regel, der hjemler Forloveren Adgang til ved Opsigelse af sit Forløfte at hidføre Frigørelsestiden for sin Forpligtelse (en saadan Regel bør under alle Omstændigheder opstilles), spiller ikke nogen væsentlig Rolle udover, at Kreditor i førstnævnte Tilfælde faar Ulejligheden med om fornødent at opsiges Fordringen overfor Hovedmanden, og at Forloveren i sidstnævnte Tilfælde formentlig noget hyppigere kan undgaa Udlæg af rede Penge.

Ved simpelt Forløfte spiller det derimod en stor Rolle, om man gaar den ene eller den anden Vej. Her maatte Reglen nemlig gaa ud paa, at Kreditor efter Opsigelse fra Forloveren maatte søge sin Fordring inddrevet ved Retsforfølgning hos Hovedmanden eller paa anden Maade godtgøre Hovedmandens Uformuenhed, forinden han kan vende sig til Forloveren med Krav om Betaling. En Regel som den omhandlede vil altsaa ved simpelt Forløfte være væsentlig mere byrdefuld for Kreditor, end den er ved Selvforskyldnerforløfte.

Baade en til DL. 1-23-15 svarende Regel og en Regel om Adgang til at opsiges Forholdet overfor Kreditor og derved tvinge denne til Inddrivelse af sit Tilgodehavende betyder, at der gives Forloveren en vis Adgang til at blande sig i det interne Forhold mellem Kreditor og Hovedmand. Den til DL. 1-23-15 svarende Regel vil formentlig i Praxis, navnlig ved simpelt Forløfte, medføre en mindre hyppig Indblanding end den anden af de omtalte Regler, uden at det kan hævdes, at en Regel

svarende til DL. 1-23-15 giver Forloveren en for snæver Adgang til at opnaa at blive fritaget for sin Hæftelse eller opnaa Sikkerhed for det Beløb, han eventuelt kan komme til at betale til Kreditor. Alt i alt synes denne Regel derfor at burde optages i en kommende Forløftelov, og dette bør gælde, uanset om Forløfte er paataget efter Anmodning fra Hovedmanden eller ej, idet der, som tidligere paavist, ikke er nogen rimelig Grund til at unddrage disse Tilfælde fra Reglens Omraade. Ved saaledes at udstrække Reglen til at gælde ogsaa for Forløfte paataget uden Anmodning fra Hovedmanden opnaas det, at Spørgsmaalet om, hvorvidt en saadan Anmodning foreligger, som Regel ikke kan blive Genstand for Tvist forsaavidt angaar Tilfælde, hvor Spørgsmaalet er, om den omhandlede Regel kan anvendes eller ej. Det er dog ganske klart, at Spørgsmaalet om, hvorvidt der foreligger Forløfte efter Anmodning fra Hovedmanden eller ej, ikke er irrelevant ved Anvendelsen af den foreslaaede Regel, idet det stadig vil spille en Rolle, om Hovedmanden er klar over, om Fordringen er sikret ved Forløfte, eller om han er uden Kendskab hertil. At han ved Forløfte paataget efter hans Anmodning vil være klar over, at Forløfte foreligger, er indlysende, og i en Række Tilfælde vil han være klar herover, selvom Forløfte ikke er paataget efter Aftale med ham. I det tilbageværende Tilfælde, hvor Forløfte er indgaaet uden Anmodning fra Hovedmanden, og uden at denne ved Forløftets Indgaaelse er blevet klar over dets Eksistens, maa f. Eks. Kreditor være legitimeret til at træffe Aftale med Hovedmanden om en Udskydelse af Hovedfordringens Forfaldstid med den Virkning, at Forloveren ikke kan opsiges Forløftet *overfor Hovedmanden* før til den nye Forfaldstid, medens Forloveren i Tilfælde, hvor Hovedmanden har anmodet ham om at paatage sig Forløfte eller er blevet klar over, at Forløfte foreligger, kan opsiges overfor Hovedmanden uden Hensyn til den nye Aftale mellem Hovedmand og Kreditor.

Svensk Forordning af 20. Juli 1855 og finsk Forordning af 24. Februar 1873, § 7, hjemler udtrykkelig Forloveren Ret til ved Opsigelse at hidføre Frigørelsestiden for sin Forpligtelse overfor Kreditor, dersom Opsigelsesret tilkommer Hovedman-

den; den svenske Regel udtaler ydermere udtrykkeligt, at Forloveren ved Fordringer, hvor intet er aftalt om Forfaldstid, til enhver Tid kan betale til Kreditor, og for finsk Rets Vedkommende maa formentlig det samme antages. Nogle svenske Forfattere har — dog uden Føje — været inde paa, at Forordningen af 20. Juli 1855 skulde hjemle den simple Forlover Adgang til overfor Kreditor at opsiges sit Forløfte med den Virkning, at Kreditor skulde være pligtig at søge Fyldestgørelse hos Hovedmanden for at vedligeholde sit Krav mod Forloveren, jfr. Haselrot II, S. 46-49. Ussing, S. 294, antager en tilsvarende Regel for dansk Rets Vedkommende. Spørgsmaalet ses ikke at være omtalt i norsk Teori og Praksis, men Reglen synes ikke at kunne støde paa positivretlige Hindringer for dette Lands Vedkommende. *Reglen bør under alle Omstændigheder optages i en kommende fællesnordisk Forløftelov.*³

§ 10

Forloverens Dækningskrav mod Hovedmanden

Naar Forloveren overfor Kreditor har maattet erlægge, tilkommer der ham i alle de nordiske Lande — som overalt i fremmed Ret — normalt et Dækningskrav mod Hovedmanden. Dette er ikke udtrykkelig hjemlet i Lovgivningen i noget af Landene, omend det spredte Steder forudsættes, at et saadant Krav efter Omstændighederne tilkommer Forloveren. De nærmere Betingelser for Kravets Opstaaen og Reglerne om dets Omfang maa udledes af Retspraksis og Sagens Natur.

Paa det omhandlede Omraade bestaar der *visse principielle Forskelle mellem de ledende Forfatteres Opfattelse* indenfor de

3. Ved Forløfte for andet end Penge er det indlysende, at en vid Adgang for Forloveren til at hidføre sin Frigørelsestid med den Virkning, at han til Kreditor kan erlægge en Pengesum med frigørende Virkning for Hovedmanden, ikke kan indrømmes.

nordiske Lande, men de praktiske Forskelle er mindre, end man ved en umiddelbar Betragtning af Teorierne faar Indtryk af, og Emnet hører næppe til dem, der vil volde større Vanskeligheder ved Tilvejebringelsen af en fællesnordisk Lov om Forløfte.

Hasselrot (jfr. navnlig II, S. 123 ff.) finder, at Grundlaget for Forloverens Regresret altid, hvad enten Forløftet er paataget efter Anmodning fra Hovedmanden eller alene efter Aftale med Kreditor, er at søge i, at Forloveren ved Erlæggelsen indtræder i Kreditors Rettigheder mod Hovedmanden (Subrogation). En nødvendig Konsekvens af denne Opfattelse er det, at Forloverens Krav aldrig, hverken kvalitativt eller kvantitativt, adskiller sig fra Kreditors Krav.

Ekström (jfr. f. Eks. »Regress«, II, S. 187) anerkender vel en tilsvarende Indtrædelsesret for Kreditor, men for *Ekström* er Subrogationen alene et Sikringsmiddel, hvorved Forloverens saakaldte selvstændige Regreskrav sikres. Dette selvstændige Regreskrav opstaar ved Forloverens Indfrielse af Hovedfordringen som en Konsekvens af Retsforholdet mellem Forloveren og Hovedmanden. Kravet kan kvantitativt adskille sig fra Subrogationskravet, men naar der er Forskel, vil det normalt stille sig saaledes, at det selvstændige Regreskrav er det største; skulde det undtagelsesvis være mindre, er Konsekvensen af *Ekströms* Opfattelse, at kun det mindre Krav kan gøres gældende — den ved Subrogationen tilvejebragte Sikring tilsiger altsaa kun Opfyldelse af det mindre, selvstændige Krav. Dersom Forløfte er indgaaet alene ved Aftale mellem Forlover og Kreditor, bestaar der intet Retsforhold mellem Forlover og Hovedmand, som kan begrunde et selvstændigt Regreskrav. Heraf drager *Ekström* imidlertid ikke den Konsekvens, at der saa slet ikke er hjemlet Forloveren Regres i disse Tilfælde, men Kravets Omfang er højst, hvad der svarer til det ved Subrogation erhvervede Krav, men dersom et eventuelt selvstændigt Krav vilde være mindre, er dette afgørende for Regreskravets Omfang.

For dansk Rets Vedkommende gennemgaas Spørgsmaalet grundigt af Ussing, navnlig i §§ 14 og 15. (De i det følgende

anvendte konstruktive Udtryk anvendes ikke af Ussing, men hans praktiske Resultater er i Overensstemmelse med dem). Ligesom de to foregaaende Forfattere anerkender Ussing, at Forloveren ved Subrogation indtræder i Kreditors Krav. Imidlertid har Forloveren, navnlig naar Forløftet er indgaaet efter Anmodning fra Hovedmanden, tillige et Regreskrav paa selvstændigt Grundlag. Som af Ekström anført kan dette Krav kvantitativt afvige fra det ved Subrogation erhvervede Krav, og der tilkommer i saa Tilfælde Forloveren Ret til at vælge mellem Kravene i kvantitativ Henseende. Ved den nærmere Gennemførelse af Reglerne om denne Valgret naar Ussing til det Resultat, at Forloveren efter Omstændighederne kan gøre et større Krav gældende, end han vilde kunne efter noget af de to Regresgrundlag alene, idet Valgretten skal forstaas saaledes, at f. Eks. Hovedstolen og visse Akcessorier kan gøres op efter det ene Regresgrundlag, medens de øvrige Akcessorier kan gøres op efter det andet Regresgrundlag; det maa naturligvis paases, at denne Metode ikke paa noget Punkt fører til dobbelt Dækning.

Fremstillingen hos *Stang*, S. 80 ff., er ikke tilstrækkelig udførlig til, at man kan faa et helt klart Billede af hans Opfattelse, men den adskiller sig tilsyneladende ikke fra Ussings; navnlig har *Stang* Blik for, at Regres gøres gældende snart paa Grundlag af Subrogation, snart som et selvstændigt Regreskrav og snart paa begge Grundlag. Med Hensyn til *Auberts Fremstilling*, S. 254 ff., bemærkes, at hans stærke Fremhævelse af, at det ved Bedømmelsen af Regressens Omfang og nærmere Vilkaar maa betones, at det eneste Grundlag for Regres, der er fælles for alle Tilfælde, er Aftalen mellem Kreditor og Forlover, og hans Udtalelse om, at Forloveren har Krav paa, hvad Kreditor havde Krav paa, tyder paa, at Subrogationen efter hans Mening altid er afgørende, men han tilføjer, at Forloveren udover, hvad der følger af den nys nævnte Regel kan kræve Godtgørelse for Sagsomkostninger, der er paalignet i Kreditors Sag mod ham, noget, der forøvrigt hverken er anerkendt af nordisk Teori eller Praksis.

For svensk og finsk Rets Vedkommende bemærkes, at For-

ældelsesreglerne, henholdsvis Forordningen af 4. Marts 1862, § 5, og Forordningen af 9. November 1868, § 3, kunde tyde paa, at Forloveren kun har et Regreskrav paa Grundlag af Subrogation, jfr. nærmere Ekström, »Regress«, II, S. 17 ff., og Hasselrot, II, S. 125, Note 1. Ikke desto mindre er Retspraksis i Sverige saa vaklende, at man ingenlunde tør hævde, at Hasselrots Teori anerkendes uden Forbehold, og omvendt kan man for finsk Rets Vedkommende sige, at det er givet, at Retspraksis i en Række Tilfælde har sat sig udover Forudsætningen i Forordningen af 1868, § 3, saaledes at Ekströms Opfattelse ingenlunde kan skydes til Side blot ved en Henvisning til de nævnte Bestemmelser.

Dersom man ved Gennemførelse af en fællesnordisk Lov ønsker at tilvejebringe en Enhedsregel paa det omhandlede Omraade — hvilket vel nok vil blive Resultatet — vil man formentlig være henvist til at vælge mellem de tre skildrede Hovedopfattelser. I det følgende skal da Forskellen mellem disse Opfattelser nærmere uddybes.

Et Hovedspørgsmaal ved Vurderingen af de skildrede Opfattelser bliver det: hvilket Krav man vil kunne tillægge Forloveren paa selvstændigt Grundlag. Det maa herved bemærkes, at selvom et saadant selvstændigt Grundlag sædvanligvis vil være en Anmodning fra Hovedmanden eller en Aftale mellem denne og Forloveren, kan det normalt ikke forventes, at Anmodningen eller Aftalen skal indeholde noget som helst til Belysning af det omhandlede Spørgsmaal; det er allerede i en tidligere Forbindelse (nemlig med Henblik paa Forholdet mellem Forlover og Kreditor) nævnt, at Forløftetilsagnet som alt-overvejende Hovedregel er holdt i en langt knappere Stil end Hovedaftalen, og dette gælder ogsaa i det interne Forhold mellem Forlover og Hovedmand. Ved det følgende maa det dog stedse have for Øje, at Aftalen mellem Hovedmanden og Forloveren meget vel kan være af et saadant Indhold, at de følgende Regler maa fraviges. Først og fremmest er det klart, at Forloverens selvstændige Regreskrav maa omfatte et Beløb svarende til den af ham erlagte Ydelse, som paahvilede Hovedmanden, og som Forloveren var pligtig at udrede, heri indbe-

fattet Hovedstol, Renter, de Hovedmanden paahvilende Sagsomkostninger etc. Det selvstændige Regreskravs centrale Bestanddel er altsaa identisk med det paa Subrogation støttede Regreskrav.

For det selvstændige Regreskravs Vedkommende opstaar der det særlige Spørgsmaal, om *Forloveren kan forlange Godtgørelse for særlige Opofrelser eller Byrder, som han har maattet paatage sig for at kunne fyldestgøre Kreditor* — ved Forløfte for Pengeforpligtelser navnlig, naar Forloveren har maattet laane det fornødne Beløb med Kurstab eller mod høje Renter, eller han paa et uheldigt Tidspunkt har maattet realisere nogle af sine Ejendele. Godtgørelse for saadanne særlige Tab tillægges i vidt Omfang Forloveren efter romanistiske Retsforfatninger, jfr. C. c., Art. 2028, og hertil Ekström, »Regress«, II, S. 160-162. *Indenfor alle de nordiske Lande vil der dog være Enighed om, at Godtgørelse for saadanne Skader normalt maa nægtes* i Overensstemmelse med den almindelige Grundsætning om Erstatning i Kontraktsforhold, hvorefter særlige Skader, der skyldes Fordringshaverens Pengemangel, maa være Skyldneren uvedkommende — specielt maa dette gælde i en Forløftekontrakt, hvor Forloveren jo netop paatager sig i paakommende Tilfælde at udrede et Pengebeløb, og det kan ikke paahvile Hovedmanden at undersøge, om Forloveren har Mulighed for at tilvejebringe Midlerne hertil uden ekstraordinære Omkostninger. Hvis Forløftekontrakten medfører en særlig Risiko for ekstraordinære Tab for Forloveren, maa det paahvile denne som den, der er nærmest til paa Forhaand at indse dette, at faa sin Forpligtelse begrænset paa en saadan Maade, at den kommer indenfor Rammerne af, hvad han kan paatage sig uden ekstraordinære Foranstaltninger, eller han maa undlade overhovedet at paatage sig den nævnte Forpligtelse, eller endelig: Han maa træffe særlig Aftale med Hovedmanden om Regreskravets Omfang for det Tilfælde, at ekstraordinære Opofrelser fra hans Side bliver nødvendige. Ved det omhandlede Spørgsmaal maa herskende fællesnordisk Opfattelse ubetinget godkendes.

Et andet vigtigt Spørgsmaal vedrørende Omfanget af et eventuelt selvstændigt Regreskrav er det, i hvilket Omfang der kan

tillægges Forloverne Renter af deres Udlæg. Om dette Spørgsmaal udtaler Ussing, S. 145, at man udover, hvor det følger af Aftale eller Sædvane, bør tillægge Forloveren Rente overalt, hvor Hovedmanden selv uden Aftale maatte betale Renter af et tilsvarende Pengelaan. Om dette følges i Praksis, er dog tvivlsomt, jfr. Note 70 l. c. Stang, S. 84, mener ikke, at der er Grundlag for at tillægge Forloveren Renter af det selvstændige Regreskrav, men dette kan muligvis hænge sammen med, at hans Fremstilling i det hele er meget kortfattet, saaledes at Udtalelsen kun skal forstaas saaledes, at det er Hovedreglen, at der ikke kan kræves Renter, og heri maa man for dansk Rets Vedkommende være enig. Efter Ekströms Mening tilkommer der i finsk Ret Forloveren seks Procent Rente af hele hans Udlæg, fra Betaling finder Sted, jfr. »Regress«, II, S. 171-172. Denne Opfattelse synes at have Støtte i finsk Retspraksis. Tilsvarende Afgørelser forefindes ogsaa i svensk Retspraksis, men Praksis er paa dette Omraade noget vaklende i Sverige, idet andre Afgørelser tillægger Forloveren Rente af Udlæget med fem Procent og atter andre med den i Hovedfordringen fastsatte Rentesats, medens endelig nogle Domme stemmer med Hasselrots Opfattelse, hvorefter intet selvstændigt Regreskrav forefindes.

Det er klart, at dette Rentespørgsmaal kan medføre en vis Forskel i Omfanget af det Regreskrav, der støtter sig paa Subrogation og det selvstændige Regreskrav, idet det paa Subrogation støttede Regreskrav omfatter Rente med Hovedfordringens Rentesats, eventuelt en for Hovedfordringen gældende særlig Morarentesats, og kun af Hovedstolen, altsaa ikke af den Del af Udlæget, der udgør Hovedmanden paahvilende Renter, Sagsomkostninger etc., medmindre Hovedaftalen undtagelsesvis hjemler Rente af saadanne Beløb, medens det selvstændige Regreskrav omfatter Rente af alt det erlagte med en særlig Rentesats, alt efter det selvstændige Grundlags nærmere Indhold. *Det omhandlede Rentespørgsmaal er det eneste Omraade, hvor der med Hensyn til Omfanget af Forloverens Regreskrav jævnlig viser sig en Forskel mellem, om det støttes paa det ene eller det andet Grundlag.*

Naar Ussing, S. 146, i Note 74, udtaler, at man, hvis man *altid* kunde tillægge Forloveren sædvanlige Renter af Udlæget, formentlig burde frakende ham Ret til Hovedforholdets eventuelt højere Renter, ligger heri, forsaavidt man vil holde sig til konstruktive Udtryk, en Tilnærmelse til Ekströms Teori. Dette er interessant, fordi det afslører, hvad der formentlig dybest set ligger bag en tilsyneladende principiel Forskel mellem to Teorier. Hvis man nemlig i finsk Ret ikke hjemlede Forloveren en endog anelig Rente af hans selvstændige Regreskrav, vilde Ekströms Teori sikkert have faaet et andet Indhold, medens omvendt Ekströms Teori maaske i et vist Omfang kunde have været anvendt som Udtryk for gældende dansk Ret, dersom der her altid hjemledes Rente af det selvstændige Regreskrav. Denne iagttagelse viser maaske mere end meget andet, hvilke tilsyneladende ubetydelige Detailler der kan være afgørende for Retsreglerne og dermed for Opbygningen af en Konstruktion, og er maaske mere end mange andre oplysende Eksempler egnet til at understrege Rigtigheden af Ussings hyppige Advarsler mod overdreven Anvendelse af Konstruktioner i Retslitteraturen, i Lovgivningen og som Begrundelse i Retsafgørelser, fordi Konstruktioner ofte bygges paa et altfor lidet omfattende Erfaringsmateriale, og fordi en Konstruktion maaske rummer den Fare, at den bliver staaende, efter at de underliggende Retsregler er ændret. Tænker man sig eksempelvis finsk Rets Regler om ikke-vedtagne-Renter ændret saaledes, at det vilde være udelukket at tillægge Forloveren Renter af hans selvstændige Regreskrav, vilde Ekströms Konstruktion medføre, at man ikke kunde tillægge Forloveren Hovedforholdets Renter; selvom Konstruktionen ikke forefandtes, vilde Domstolene maaske have vanskeligt ved at naa til dette rimelige Resultat, men det kan dog ikke afsvække Faren ved, at Konstruktionen bliver staaende, efter at dens sande Grundlag er forsvundet, og derved helt udelukker Domstolene fra at naa frem til et rimeligt Resultat.

Men Hensyn til Rentespørgsmaalet skal sluttelig anføres nogle Bemærkninger om, hvorvidt Gældsbrevslovens § 62 maatte have medført Ændringer af nogen Art i det om dansk

Ret anførte. Det maa da først bemærkes, at Reglen alene angaar Forhalingsrente (Morarente); efter sine Ord passer den ikke godt paa Forholdet mellem Forlover og Hovedmand, idet den er formuleret med det normale Forhold mellem en Kreditor og hans Skyldner for Øje, men i dette Forhold indtræder jo i de fleste Tilfælde Forloveren ved Betaling; dog vilde det naturligvis alligevel have nogen Betydning, om Reglen i Stk. 1 kunde anvendes paa det selvstændige Regreskrav, saaledes at der paa løb fem Procent Morarente paa hele Forloverens Udlæg, fra han havde mindet Hovedmanden om Gældens Betaling, og der ikke i Anmodningen fra Hovedmanden om Paatagelse af Forløfte kan indlægges et Rentetilsagn, der stiller Forloveren gunstigere endnu. Det vil imidlertid ved Udformningen af en ny fællesnordisk Lovgivning være det forsigtigste at regne med, at Gældsbrevslovens § 62 ikke hjemler Ret til Morarente af hele Forloverens selvstændige Regreskrav.

Medens Omfanget af Forloverens Regreskrav saaledes ikke, medmindre særlig Aftale foreligger, er meget forskelligt, eftersom han støtter Regressen paa Subrogation eller paa selvstændigt Grundlag, *spiller de to forskellige Grundlag for Regres en væsentlig Rolle med Hensyn til Spørgsmaalet om den kvalitative Karakter af Regreskravet, de nærmere Betingelser for, hvornaar et Regreskrav overhovedet haves, og for Spørgsmaalet om Regreskravets Ophør.*

Med Hensyn til de nærmere Regler om Regreskravets Kvalitet henvises i det hele til Fremstillingen i § 11.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Betingelserne for et Regreskrav støttet paa Subrogation gælder det, at et saadant Krav efter herskende nordisk Opfattelse som altovervejende Regel ikke kan opstaa, medmindre Hovedmanden og Forloveren paa det Tidspunkt, da sidstnævnte erlægger sin Ydelse til Kreditor, er retlig bundet henholdsvis ved Hovedkontrakten og ved Forløftet; dernæst maa Forloveren frigøre Hovedmanden helt eller delvis overfor Kreditor ved at fyldestgøre denne (eventuelt dog ved datio in solutum eller Modregning).

Denne Opfattelse, hvorfra herskende Teori kun vil gøre ubetydelige Undtagelser, er streng overfor Forloveren. Tænkes der

eksempelvis paa det Tilfælde, at Hovedmanden har betalt, hvorefter Kreditor svigagtigt henvender sig til Forloveren om Betaling paany, og lad os videre for at stille Sagen paa Spidsen tænke os, at Forloveren først betaler efter Dom, og at han under Retssagen denuncierer lis overfor Hovedmanden, der imidlertid sidder dette overhørig, skønt han er i Besiddelse af Kvittering for Betaling og saaledes let kunde hindre Gennemførelsen af »Kreditors« Sag mod Forloveren. I dette Tilfælde skulde der, hvor der ikke i Kraft af Anmodning fra Hovedmanden (eller en negotiorum gestio-Betragtning) tilkommer Forloveren et selvstændigt Regreskrav, i hvert Fald ikke efter dansk Ret være Hjemmel for overhovedet at tillægge Forloveren noget Krav mod Hovedmanden (jfr. nærmere i det følgende), og dersom der i Kraft af et saadant særligt Grundlag tilkommer Hovedmanden et selvstændigt Regreskrav, vil dette ganske vist kunne gøres gældende under de nævnte Omstændigheder, men alene som en simpel Fordring, uden at være sikret ved de Kreditor tilkommende Fortrins- eller Sikkerhedsrettigheder, som kun kan erhverves paa Subrogationsgrundlag (jfr. nedenfor i § 11), og Betingelsen herfor er jo efter herskende Opfattelse ikke til Stede, da Fordringen ved Hovedmandens Erlæggelse var bragt til Ophør, allerede inden Kreditor rettede Henvendelse til Forloveren om Betaling.¹

I det første Tilfælde opstaar der Spørgsmaal om, hvorvidt man dog ikke burde tillægge Forloveren Regres svarende til det Krav, han vilde have haft, dersom der i en Anmodning fra Hovedmanden eller paa andet anerkendt Grundlag var Hjemmel for et selvstændigt Regreskrav, og i begge Tilfælde opstaar der Spørgsmaal om, hvorvidt der skulde være Mulighed for at tillægge Forloveren et Krav, der i Kvalitet svarer til det ved Subrogation erhvervede Krav.

Hvad angaar det første Spørgsmaal, hænger Ussings benægtende Besvarelse formentlig sammen med den Opfattelse, at

1. Hvad der her er anført om det Tilfælde, at Forloveren denuncierer lis overfor Hovedmanden, er formentlig af processuelle Grunde urigtigt, men den principielle Kritik af Ussings Opfattelse røkkes ikke herved.

den, der indgaar Forløfte for Hovedmandens Forpligtelse uden Anmodning fra eller Aftale med denne og uden at kunne betragtes som negotiorum gestor, ikke under nogen Omstændigheder kan have Krav paa at Hovedmanden skal hindre Retstab for den ham uvedkommende Forlover; formentlig skal dette søges begrundet i, at et Forløfte af denne Art ikke bør kunne medføre Besvær eller Opofrelse for Hovedmanden. I Forbindelse med Gennemgangen af DL. 1-23-15 er der allerede skudt en alvorlig Breche i denne Betragtning, og paa det her omhandlede Omraade hvor nugældende Lovgivning ikke hindrer en rimelig Løsning, synes Ussings Opfattelse ejendommeligt stiv og formel. Det Besvær, som det vilde være for Hovedmanden at besvare Forloverens Forespørgsel om, hvorvidt der var særlige Indsigelser mod Kreditors Krav, eller efterkomme Opfordringen til under en Sag mellem Forloveren og Kreditor at give Møde som *litis denunciatus*, er minimalt for den enkelte Hovedmand, og ser man paa det gennemsnitlige Besvær, som en Pligt hertil vil medføre for Hovedmændene i det hele (det erindres, at der kun er Tale om Hovedmænd, som ikke har opfordret Forloveren til at paatage sig Forløftet), er dette mikroskopisk. Hertil kommer, at selvom Hovedmanden skulde kunne undslaa sig for Besværet i første Omgang, saa vil han faa det i anden Omgang, idet Forloveren, efter at have betalt til Kreditor, selvsagt vil søge sit formentlige Regreskrav inddrevet hos Hovedmanden. Hovedmanden vil da blot have opnaaet at paaføre Forloveren et urimeligt Tab ved at indtage en Holdning, som i det praktiske Liv kun vil blive indtaget af Kværulanter. Skulde man endelig i enkelte Tilfælde komme til at staa overfor Situationer, hvor Oplysninger fra Hovedmandens Side kun kan fremskaffes med en ikke helt ubetydelig Opofrelse af Tid og Penge eller begge Dele, f. Eks. naar Hovedmanden optræder som *litis denunciatus* i en Retssag, ja, saa kan man jo da endelig indføre den Regel, at Forloveren maa bære Omkostningerne herved, eventuelt i Forbindelse med en Regel om, at Forloveren maa stille Sikkerhed for det Beløb, som han saaledes kan risikere at komme til at udrede til Hovedmanden. Den her hævdede Opfattelse stemmer vist nok med Stang, S. 87, hvis Udtalelser ikke synes at være be-

grænset til Forløfte i Henhold til Hovedmandens Anmodning. Stang bemærker l. c., at det ikke er et egentligt Regreskrav, men et Krav paa deliktmæssigt Grundlag. Ligeledes synes Aubert, S. 254, at være i Overensstemmelse med det ovenfor udtalte, jfr. ogsaa Hasselrot, I, S. 173. Ekström ses ikke at udtale sig om Spørgsmaalet.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om kvalitativt at side-stille Regreskravet med det ved Subrogation erhvervede Krav bemærkes, at dette i de omhandlede Tilfælde selvfølgelig ud fra en konstruktiv Betragtning vil være vanskeligt, og i hvert Fald Hasselrot, I, S. 173, synes at maatte forstaas saaledes, at der i det omhandlede Tilfælde ikke bliver Tale om en Subrogation i den Forstand, at Kreditors Fortrins- og Sikkerhedsrettigheder overføres til Forloveren. Ogsaa Stangs nys nævnte Bemærkninger om »Regreskravets« principielle Karakter tyder i samme Retning. De Undtagelser fra den almindelige Regel, som Ussing nævner S. 122 f. n.-S 123 f. o., drejer sig ikke om Tilfælde, hvor Hovedmandens Fordring var ugyldig eller bragt til Ophør, men derimod om Tilfælde, hvor Forloveren ikke var bundet ved sit Forløfte, og at der her efter Omstændighederne kan blive Tale om Subrogation, er ikke synderligt overraskende.

Givet er det, at ligesom den Forlover, der med Rette indfrier sin Forpligtelse, kan miste de Sikkerhedsrettigheder, som han egentlig havde Krav paa, dersom han ikke sørger for, at Haandpant ikke gaar tilbage til Hovedmanden, at tinglyst Pant ikke udslettes af Tingbog eller Personbog, etc., kan selvfølgelig den Forlover, der indfrier, efter at Debitor har betalt, ikke nyde godt af Sikkerhedsrettigheder, som selv den med Rette indfriende Forlover saaledes vilde have mistet, og denne Regel vil formentlig i Praxis betyde, at Forloveren i en Mængde Tilfælde vil gaa Glip af de omhandlede Rettigheder. Imidlertid ses det ikke, at der bortset fra saadanne Tilfælde skulde være noget i Vejen for ud fra reale Hensyn at tillægge den Forlover, der paa Grund af Hovedmandens Nægtelse af at meddele de fornødne Oplysninger betaler til Kreditor, skønt Hovedmanden i Forvejen havde opfyldt sin Forpligtelse, Kreditors Fortrins- og Sikkerhedsrettigheder. At der ikke kan gøre sig noget Hensyn

af Vægt gældende i Forhold til Hovedmanden synes saaledes klart; alene Hensynet til Hovedmandens øvrige Kreditorer maa være afgørende; her kan det siges, at Kreditorerne ofte vil udsættes for Tab ved Ekstinktion af Hovedmandens Indsigelser mod Fordringer, der hviler paa særligt Grundlag, Panterettigheder og lignende Tilfælde. En Anerkendelse af, at Forloveren i de her omhandlede Tilfælde fik tillagt Kreditors Fortrins- og Sikkerhedsrettigheder, vilde under Hensyn til det Faatal af Tilfælde, hvor det vil komme til at spille en praktisk Rolle, ikke betyde mere for den almindelige Kredit end Eksistensen af Ekstinktionsinstituttet og ikke virke mere byrdefuldt for Kreditorerne i det enkelte Bo, end Ekstinktion kan virke. Dog bør Forloverens Ret, hvad man end vil antage om normale Subrogationstilfælde, i hvert Fald begrænses til de Pante- og Sikkerhedsrettigheder, som han ved Forløftets Paatagelse blev gjort bekendt med. For en Ordens Skyld bemærkes, at jeg ikke nærer synderlig Tillid til, at denne Opfattelse vedrørende Forloverens Indtræden i Sikkerhedsrettighederne vil kunne lovfæstes, selv med den anførte Begrænsning med Hensyn til, hvilke Rettigheder Forloveren under de omhandlede Omstændigheder bør kunne indtræde i.

Betingelsen for et selvstændigt Regreskrav er, at Forloveren har afholdt beføjede Udgifter i Henhold til Hovedmandens Begæring til ham om at paatage sig Forløfte, eller at der foreligger beføjede Udgifter i Henhold til Forløfte, som Forloveren har paataget sig som negotiorum gestor. (Af det foregaaende vil det fremgaa, at der ogsaa i enkelte andre Tilfælde kan eller i hvert Fald bør tilkomme Forloveren et selvstændigt Regreskrav, uanset at der ikke foreligger Anmodning fra Hovedmanden eller en negotiorum gestio Situation, f. Eks. støttet paa deliktmæssige Betragtninger). Denne Formulering af Betingelsen for et selvstændigt Regreskrav stemmer med Opfattelsen i Danmark, Finland og Norge, men det maa dog bemærkes, at Spørgsmaalet om, hvad der anses for en beføjet Udgift, muligvis stiller sig noget forskelligt i de enkelte Lande, hvorom straks nedenfor. De anførte Betingelser adskiller sig væsentlig fra Betingelserne for Erhvervelse af et Regreskrav ved Subrogation.

For det selvstændige Regreskrav er det saaledes ingen Betingelse, at der overhovedet ved Indfrielsen bestaar nogen gyldig Hovedfordring, hvad enten dette nu skyldes, at en saadan Fordring aldrig har bestaaet, eller den senere er ophørt, f. Eks. ved Hovedmandens egen Betaling. En anden Sag er det, at en Ugyldighedsindsigelse, der rammer Hovedfordringen, ogsaa undertiden, men ingenlunde altid, rammer Forloverens Regreskrav; Spørgsmaalet maa naturligvis afgøres for Hovedfordring og Regreskrav hver for sig.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om hvornaar Forloverens Betaling er beføjet, bemærkes, at det er *et Hovedspørgsmaal, om Forloveren bør henvende sig til Hovedmanden, inden han betaler, for af denne at faa Oplysninger om, hvorvidt der tilkommer ham Indsigelser mod Hovedfordringens Gyldighed eller iøvrigt mod Hovedfordringens Bestaaen, eller der tilkommer ham Modkrav, der kan anvendes til Modregning, eller om Forloveren tværtimod, naar hans Ydelsestid er indtraadt, kan betale til Kreditor, naar Hovedmanden ikke har givet ham Meddelelse om særlige Indsigelser mod Fordringen, o. s. v.* Den første Opfattelse hyldes af Ussing, S. 139, Hasselrot I, S. 170 ff., og Stang S. 87, medens Ekström for en Del Tilfældes Vedkommende hylder den modsatte Anskuelse, jfr. herved »Regress«, II, S. 101-108. Ekströms Opfattelse er tilsyneladende vel funderet, naar man gennemgaar hans Fremstilling, men alligevel kan der ikke være Tvivl om, at det er en typisk Skrivebordsteori uden fornøden Forbindelse med det praktiske Livs Tarv, jfr. navnlig Ussings træffende Argumentation for hans egen Opfattelse l. c. Medens det, som tidligere berørt, maaske kan omtvistes, om Hovedmanden er pligtig at meddele Oplysninger til en uanmodet Forlover i den Forstand, at han ifalder Regresansvar, hvis han ikke meddeler de fornødne Oplysninger, er det selvfølgelig hævet over enhver Tvivl, at Hovedmanden er pligtig at svare den Forlover, som har paataget sig Forløfte efter hans egen Anmodning eller i Egenskab af negotiorum gestor.

Hvad endelig angaar *Spørgsmaalet om Ophør af Regresretten* gælder der med Hensyn til *den ved Subrogation erhvervede Regresret* intet særligt; den ophører, naar Kreditors Krav, der-

som det var forblevet paa hans Haand, vilde være ophørt. Undertiden kan dette virke noget haardt, navnlig naar en Ophørsgrund indtræder umiddelbart efter Forloverens Indfrielse af Fordringen. At dette kan sætte Forloveren i en ubehagelig Situation, gælder, uanset om der tilkommer Forloveren et selvstændigt Regreskrav, som maaske først forældes til et langt senere Tidspunkt, idet Forloveren jo baade af Hensyn til Subrogationskravets kvalitative og kvantitative Karakter kan have Interesse i, at dette bestaar Side om Side med det selvstændige Regreskrav. De Ulemper, der kan opstaa for Forloveren ved det ved Subrogation erhvervede Kravs Forældelse umiddelbart efter Indfrielsen, afværges i Finland, Norge og Sverige henholdsvis ved Reglerne i Forordningen af 9. November 1868, § 3, sammenholdt med § 17, Lov af 27. Juli 1896, § 5, Nr. 4, og Forordning af 4. Marts 1862, § 5, sammenholdt med § 18, hvorved dog bemærkes, at der for finsk Rets Vedkommende er rejst Tvivl om, hvorvidt den citerede Lovbestemmelse bør anvendes paa Forholdet mellem Forlover og Hovedmand, jfr. Ekström, »Regress«, II, S. 282; at den svenske Regel derimod maa anvendes paa saadanne Tilfælde, jfr. Hasselrot, II, S. 125.

De nævnte Regler forlænger Forældelsesfristen for den Forlover, der betaler til Kreditor kort før Hovedfordringens Forældelse, og at dette efter alle Reglerne (NB. dog det nævnte Forbehold for finsk Rets Vedkommende) betyder, at Hovedfordringen kvalitativt (dette synes oversat af Ekström, hvis Iver for at paavise, at den nævnte finske Bestemmelse ikke kan anvendes paa Forholdet mellem Forlover og Hovedmand, muligvis vilde være kølnet noget, dersom han havde været opmærksom paa denne Konsekvens) og kvantitativt (konferer dog finsk Ret ifølge Ekströms Teori om, at Regressens kvantitative Karakter alene afgøres efter Omfanget af det selvstændige Regreskrav) bliver bestaaende til Fordel for den subrogerede Forlover, synes ikke at kunne betvivles. Det forekommer mig, at man ved en kommende fællesnordisk Lovgivning bør stille sig sympatisk overfor den i de nævnte Lovsteder nedlagte Regel. Forlængelsen af Forældelsesfristen bør dog formentlig ikke være længere, end at det med Rimelighed kan forlanges, at Forloveren inden

Udløbet af den forlængede Frist kan naa at tage Skridt til Forældelsens Afbrydelse; man kan derfor roligt blive staaende ved de svensk-finske Reglers Fastsættelse af Forældelsesfristen til et Aar ved Indfrielse indenfor det sidste Aar før Hovedforholdets Forældelse. At den tilsvarende Frist i Norge gaar helt op til tre Aar, hænger maaske sammen med, at Spørgsmaalet om Forældelsen af det ved Subrogationen erhvervede Krav er kædet sammen med Forældelse af det selvstændige Regreskrav, jfr. nærmere nedenfor. En Regel som den omhandlede vil ganske vist kunne medføre en vis Usikkerhed for Hovedmanden med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvornaar Hovedfordringen bortfalder ved Forældelse, men de reale Hensyn, der ligger bag Forældelsesinstituttet, gør det dog paa ingen Maade paakrævet, at en Skyldner under alle Forhold paa et aldeles bestemt Tidspunkt kan indrette sig paa, at en Fordring er faldet bort, dersom der ikke er taget Skridt til dens Bevarelse.

Med Hensyn til Forældelse af det selvstændige Regreskrav er der i Norge givet en positiv Regel i nævnte Lov af 1896, § 5, Nr. 4, hvorefter Forloverens Regreskrav forældes paa tre Aar, dog saaledes, at Forældelse i intet Tilfælde indtræder før ved Udløbet af den Frist, som vilde have tilkommet ham, dersom Hovedfordringen var blevet ham overdraget. Reglen giver, som det ses, en Fællesregel for det paa Subrogation støttede Regreskrav og det selvstændige Regreskrav og *adskiller sig navnlig fra dansk og finsk Ret derved, at et selvstændigt Regreskrav ikke som i disse Lande efter Omstændighederne kan blive bestaaende i adskillige Aar, efter at det paa Subrogation støttede Regreskrav er forældet.* Den norske Løsning af Spørgsmaalet synes at være rimeligt begrundet i det Hensyn, at den, der paa-tager sig Forløfte, ikke gør det for ved Hovedfordringens Indfrielse at skaffe sig en god staaende Kapitalanbringelse; Forloveren vil normalt føle det ubelejligt, at han maa indfri Fordringen, og han vil snarest søge sit Regreskrav gennemført, og Reglen gaar altsaa ud paa, at denne normale Adfærd fra Forloverens Side ved Indfrielse et vist kortere Aaremaal før Hovedfordringens Forældelse bliver en Nødvendighed for, at Regreskravet ikke skal forældes. Med Hensyn til Tidsfristen —

den tilbagestaaende Del af Hovedkravets Forældelsesfrist, dog mindst tre Aar — da synes denne at være meget rimelig; der er jo ingen Grund til at lade Regreskravet forælde hurtigere end Hovedfordringen, og paa den anden Side bør der gives Forloveren en rimelig Tid, inden Forældelse finder Sted; i denne Relation vilde et Aar vel være lovlig kort Tid. Tre Aars Fristen i norsk Ret løber fra Forloverens Indfrielse af sin Forpligtelse.

I dansk Ret forældes det selvstændige Regreskrav efter DL. 5-14-4, naar der er forløbet 20 Aar efter Paatagelsen af Forløfteforpligtelsen. Dette kan efter Omstændighederne medføre, at Regreskravet forældes langt senere end Hovedkravet (eller det ved Subrogation erhvervede Krav), særlig naar dette hører til de Krav, der forældes i Medfør af Lov af 22. December 1908; endvidere kan Forholdet i dansk Ret være det, at det selvstændige Regreskrav forældes umiddelbart efter, at Forloveren har fyldestgjort Kreditor, eller endog før dette Tidspunkt. Da Forloveren som Regel næppe vil huske at afbryde sit selvstændige Regreskravs Forældelse, naar han ikke har været stillet overfor Krav om Indfrielse af sin Forpligtelse overfor Kreditor, er disse Konsekvenser af de danske Regler næppe heldige. I det hele synes de norske Regler med den i det foregaaende nævnt Modifikation (vedrørende det paa Subrogation støttede Krav) baade for det selvstændige og det ved Subrogation erhvervede Regreskrav at burde foretrækkes fremfor dansk Rets Regler. Spørgsmaalets Løsning bør næppe udskydes til en fællesnordisk Lovgivning om Forældelsesreglerne; det vil være ganske rimeligt at optage specielle Forældelsesregler i en Forløftelov, idet Forældelsesreglerne netop ved Forløfter medfører særegne Problemer.

Saaledes som svensk Rets Regler i Forordning af 4. Marts 1862, § 5, forstaas hos Hasselrot, II, S. 125, fører de til Resultater, der ganske svarer til norsk Rets Regler, blot at der i Stedet for de tre Aar efter norsk Ret i Sverige kun er givet et Aar. Det maa dog bemærkes, at den svenske Regel bygger paa Forudsætningen om, at Regreskravet kun kan støttes paa Subrogation.

Finsk Ret adskiller sig i hvert Fald fra svensk Ret ved, at

Forældelsesfristen for den Forlover, der indfrier indenfor det sidste Aar, fastsættes saaledes at den udgør et Aar udover den for Hovedfordringen fastsatte Forældelsesfrists Udløb, Imidlertid hævder, som før antydet, Ekström, »Regress«, II, S. 282 ff. — som det synes med Støtte i finsk Praksis — at Reglen slet ikke kan finde Anvendelse paa Forholdet mellem Forlover og Hovedmand. Herefter skulde Stillingen forsaavidt angaar det ved Subrogation erhvervede Krav være som i Danmark, medens der forsaavidt angaar det selvstændige Regreskrav skal foretages en selvstændig Prøvelse af Forældesspørgsmaalet. I denne Forbindelse er det naturligvis af særlig Interesse, om Forældelsen af dette Krav løber fra Forloverens Paatagelse af sin Forpligtelse eller først fra det Tidspunkt, da han indfrier overfor Kreditor. Dette sidste antages af Ekström i Overensstemmelse med, hvad der hyppigt antages i de europæiske Hovedretsforfatninger. Under Henviisning til de Bemærkninger der ovenfor er gjort om norsk Rets Regler, synes ogsaa de finske Regler at burde ændres paa det omhandlede Punkt.

Om det Tilfælde at Regreskravet ophører, fordi Hovedmanden betaler til Kreditor, efter at Forloveren har betalt, kan i det hele henvises til Ussing S. 170-171 med Henviisninger.

Naar der nu sluttelig skal gøres nogle Bemærkninger om, hvilke Regler der om de her omhandlede Spørgsmaal bør optages i en kommende fællesnordisk Lov om Forløfte, maa der først og fremmest vælges mellem, om man kun vil anerkende Regres paa Grundlag af Subrogation, eller om man vil anerkende Regres paa dobbelt Grundlag.

Med denne Problemstilling er der forsaavidt allerede taget positiv Stilling til, om en Subrogation bør tilstedes, dog saaledes, at der maa holdes en Mulighed aaben for med Hensyn til Regreskravets Kvantitet at bestemme sig for at lade det selvstændige Regreskrav være afgørende. Af det foregaaende fremgaar det yderligere, at der ved særlige Forældelsesregler bør gennemføres Afgivelser fra, hvad den rene Subrogationsteori vilde medføre.

Spørgsmaalet om, hvorvidt man ved Siden af det paa Subrogation støttede Regreskrav bør tilstede Gennemførelsen af et

selvstændigt Regreskrav, har navnlig Betydning med Hensyn til Kravets Kvantitet og Spørgsmaalet om dets Ophør samt endelig for Spørgsmaalet om de nærmere Betingelser for, at et Regreskrav kan opstaa.

Med Hensyn til Kravets Kvantitet er det atter af Betydning, om der hjemles en almindelig Adgang til Renter af det selvstændige Regreskrav, uanset om Hovedkravet er rentebærende eller ej. Efter min Formening bør en saadan Regel næppe søges gennemført. Det bør overlades til det enkelte Land at indrette sine almindelige Regler om Morarente af Hovedkravet, saaledes at Spørgsmaalet om Rente af Regreskravet (herunder hvad der er erlagt som Akcessorier til Hovedkravet) ikke faar større Betydning, naar Hovedmanden indtræder i Kreditors Rettigheder. En almindelig Renteregel vilde nemlig indeholde en for kraftig Merkantilisering af Retsforholdet mellem Hovedmand og Forlover, men det maa paa den anden Side erkendes, at en saadan Regel kunde tænkes gennemført for derved at bane Vej for en Regel om, at Forloveren blev afskaaret fra at indtræde i Hovedforholdets Renter og Morarenter, jfr. herved nedenfor om, hvorvidt Ekstrøms eller Ussings Standpunkt bør gennemføres.

Baade med Hensyn til Betingelserne for Regreskravets Stiftelse og Ophør gælder det, at Regres paa dobbelt Grundlag bør foretrækkes. Ligesom med Hensyn til det ved Subrogation erhvervede Regreskrav bør der, som tidligere anført, søges gennemført særegne Forældelsesregler ogsaa for det selvstændige Regreskrav. Det erindres, at et selvstændigt Regreskrav ifølge det foregaaende bør hjemles i nogle flere Tilfælde, end det antages af Ussing.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om Kvantiteten af Regreskravet gælder, at man i hvert Fald ikke bør lade det selvstændige Regreskrav være afgørende, naar der ikke gennemføres en almindelig Regel om Renter af dette. Imidlertid er dette næppe paakrævet, da Forloverens Indtræden i Hovedforholdets Renter formentlig kun i yderst sjældne Tilfælde vil medføre, at der tillægges Forloveren en urimelig Gevinst; naar der i Hovedforholdet er fastsat særlig høje Renter, maa man

gaa ud fra, at dette skyldes, at der foreligger en særlig stor Risiko for Kreditor, og det ses ikke, at denne Risiko skulde være mindre for Forloveren, tværtimod træder han netop normalt først til, naar det er gaaet galt for Hovedmanden. Maaske bør man dog — ogsaa for at hindre, at Forloveren skaffer sig en særlig god Pengeanbringelse — begrænse Forloverens Adgang til Erhvervelse af Hovedforholdets særlig høje Renter til de Tilfælde, hvor der betales efter Kreditors Krav, eller dog efter at Forfaldstid i Hovedforholdet er indtraadt, saaledes at Forloverens Benyttelse af sin Adgang til efter Opsigelse at hidføre sin Frigørelsestid og derefter erlægge til Kreditor ikke medfører, at han indtræder fuldt ud i de høje Renter, medmindre han straks skrider til Retsforfølgning mod Hovedmanden og kontinuerlig gennemfører denne ved Tvangsfuldbyrdelse.

§ 11

Regreskravets kvalitative Karakter

Som flere Gange fremhævet i Fremstillingen i § 10 er *det vigtigste Punkt i Subrogationslæren det, at de særlige Fortrins- og Sikkerhedsrettigheder, der var knyttet til Hovedfordringen i Kreditors Haand, nu kommer Forloveren til Gode i et vist Omfang, forsaavidt det drejer sig om overdragelige Rettigheder.*

I det følgende ses der bort fra Spørgsmaalet om, hvorvidt den indfriende Forlover har Regres til andre Forlovende for samme Krav, idet Reglerne herom behandles sammen med Reglerne om flere Forlovers Hæftelse; i Tilslutning til dette Spørgsmaal behandles ogsaa det beslægtede Spørgsmaal om den indfriende Forlovers Stilling med Hensyn til Pant for Hovedfordringen stillet af Trediemand. Indledningsvis kan det fastslaaes, at dersom det paa Subrogation støttede Regreskrav er mindre end det selvstændige Regreskrav, er det førstnævnte afgørende for, i hvilket Omfang Fortrins- eller Sikkerhedsrettighederne kan gøres gældende.

Hovedparten af *de nordiske Forfattere* er enige om, at *Forloveren* ikke blot indtræder i *Fortrins- og Sikkerhedsrettigheder*, som ham bekendt bestod allerede ved *Forløftets Stiftelse*, men derimod i alle ved *Forløftets Indfrielse* bestaaende *Rettigheder* af den omhandlede *Art*. Dog har Aubert, II, S. 259 ff. (derimod næppe Stang i almindelig Del, S. 261 og 266), gjort sig til Talsmand for, at *Forloveren* alene skulde indtræde i de førstnævnte *Rettigheder*. Det er ogsaa klart, at det alene er disse *Rettigheder*, som *Forloveren* har taget i Betragtning, da han paatog sig sin *Forløfteforpligtelse*, saaledes at den *videregaaende Indtrædelsesret* kan siges at medføre en *upaaregnet Gevinst* for *Forloveren*. Paa den anden Side kan der ikke ses bort fra, at det er en betydelig retsteknisk Fordel, at der knyttes saa faa *Retsvirkninger* som mulig til *Spørgsmaalet* om, hvorvidt en *Fortrins- eller Sikkerhedsret* er opstaaet paa det tidligere eller paa det senere Tidspunkt, hvortil kommer, at det vilde medføre vilkaarlige Resultater for *Hovedmandens* øvrige *Kreditorer*, dersom *Forloveren* ikke indtræder i *Rettighederne* i det nævnte vide Omfang; dette vilde nemlig betyde, at de øvrige *Kreditorer* vilde blive stærkt interesserede i, at *Kreditor* i *Hovedforholdet* i Stedet for at søge *Fyldestgørelse* ved *Hjælp* af *Fortrins- og Sikkerhedsrettighederne* søger *Fyldestgørelse* ved at rette *Henvendelse* til *Forloveren*, som jo ved *Selvskyldnerforløfte* vil være udelukket fra at undlade at efterkomme *Opfordringen* til at betale, dersom *Forfaldstid* i *Hovedforholdet* er indtraadt, og ved simpelt *Forløfte* bør *Reglerne* i den her omhandlede *Henseende* selvsagt ikke være indrettet paa en saadan Maade, at *Forloveren* tilskyndes til at nægte *Betaling*, før *Hovedmandens Uformuenhed* er godtgjort. Der synes derfor ikke at kunne være større Tvivl om, at den herskende nordiske *Opfattelse* bør godkendes.

Med Hensyn til *Spørgsmaalet* om hvilke *Arter* af *Sikkerhedsrettigheder* *Forloveren* indtræder i, gør der sig ingen *Divergenser* gældende indenfor de nordiske Lande; der kan i det hele om Emnet henvises til Ussing, S. 152-157; der ses ikke at være Anledning til *Ændringer* ved kommende *Lovgivning*.

Med Hensyn til *Retsstillingen i det Tilfælde, hvor Forloveren*

kun har indfriet en Del af den ved Fortrins- eller Sikkerhedsrettigheder sikrede Fordring, gælder det, hvad enten dette skyldes at Forloveren har begrænset sit Ansvar eller ej, at Kreditor med Hensyn til det resterende Krav har Prioritet forud for Forloverens Regreskrav, og ej heller denne Regel er der Grund til at ændre.

Hvad dernæst angaar *det Tilfælde, at Pantet hæfter for andre Kreditor tilhørende Fordringer mod Hovedmanden* end den ved Forløftet sikrede Fordring, er der Grund til ved positiv Lovgivning at regulere Forholdet mellem Kreditor og den betalende Forlover. Det synes rigtigt med Ussing, S. 159, at *udskille de Tilfælde, hvor det drejer sig om Fortrins- eller Sikkerhedsrettigheder, som Kreditor kunde opgive, uden at det vilde have nogen Indflydelse paa Forløftets forbindende Virkning*, idet Kreditor ogsaa for de øvrige Fordringer i dette Tilfælde maa have Forrang fremfor Forloveren; det er dog selv i disse Tilfælde et Spørgsmaal, om Kreditor uden videre bør kunne afskære Forloveren fra under Regressen at benytte sig af nævnte Sikkerhedsrettigheder, dersom Kreditor kun kan henvise til en ret fjern Mulighed for, at han engang i Fremtiden maaske vil erhverve en Fordring mod Hovedmanden, navnlig naar Kreditor selv er Herre over, om en saadan Fordring skal opstaa eller ej.

Omvendt synes det at maatte antages, at en *Aftale om, at Fortrins- eller Sikkerhedsretten skal hæfte for andre Fordringer end den ved Forløftet sikrede Fordring ikke, efter at Forløftet er stiftet, kan indgaas med den Virkning, at Forloverens Ret med Hensyn til Udnyttelsen af den omhandlede Rettighed under Regressen forringes*, forsaavidt det drejer sig om en Ret, som med Forloverens Kundskab forefandtes allerede ved Forløftets Stiftelse. Herfor synes Dommen i NRT., 1933, S. 972, at tale. Det antagne Resultat stemmer med Ussings Anskuelse, jfr. nærmere nedenfor, men Ussing nævner ikke dette Tilfælde særskilt. Hvad endelig angaar *de Tilfælde, hvor det ved Forløftets Indgaaelse er eller bliver vedtaget mellem Hovedmand og Kreditor, at en Sikkerhedsret for den ved Forløftet sikrede Fordring tillige skal hæfte for andre Kreditor tilkommende*

Fordringer, kan man enten gaa den Vej at opstille en deklaratisk Regel, hvorefter den ved Forløfte sikrede Fordring fortrinsvis er sikret, saaledes at der maa træffes særskilt Aftale mellem Kreditor og Forlover, dersom sidstnævnte skal have en ringere Retsstilling end efter den deklaratiskiske Regel, eller man kan gaa den Vej, som Ussing gaar, at Kreditor for de øvrige Fordringer har Fortrinsret i Forhold til Forloverens Regreskrav, forsaavidt og i det Omfang, Forloveren ved Forløftets Indgaaelse er blevet gjort bekendt med, at andre Fordringer er sikrede ved Fortrins- eller Sikkerhedsretten. Af retstekniske Grunde bør formentlig den første Anskuelse foretrækkes, idet man herved bedst sikrer, at Forloveren faar Lejlighed til grundigt at overveje Betydningen af, at Fortrins- eller Sikkerhedsretten forlods skal sikre andre Kreditor tilkommende Fordringer fremfor Forloverens Regreskrav. Hertil kommer, at de Tilfælde, hvor der paa en Gang bliver Tale om Forløfte for en enkelt Fordring, og Pantet hæfter for en Række Fordringer, normalt vil være Tilfælde, hvor Kreditor er en forretningskynig Person, overfor hvem det ikke kan anses for særlig haardt at paalægge ham at sørge for udtrykkelig Aftale om det her omhandlede Spørgsmaal, dersom han vil sikre sig en særlig gunstig Stilling.

Dommene i NRT., 1930, S. 272, og 1926, S. 673, synes at stille strenge Krav for at give Kreditors Sikkerhedsret for andre Fordringer Prioritet fremfor Forloverens Regreskrav; det tør maaske antages, at Dommene støtter sig paa den her hævdede Anskuelse. Hvad angaar svensk Retspraksis bemærkes, at Dommen i NJA. 1899, S. 53, giver Forloveren en ringere Stilling end efter Ussings Teori, men denne Dom er ikke senere efterfulgt af tilsvarende Præjudikater. Efter Ussings ovennævnte Anskuelse vilde det ikke med Hensyn til det her omhandlede Spørgsmaal spille nogen væsentlig Rolle i Praksis, om Forløfte for en Del af en Fordring behandledes efter Ussings almindelige Regel eller efter Reglen om begrænset Forløfte for hele Fordringen, idet Forloveren ved Forløfte for en Del af en Fordring som altovervejende Hovedregel ikke vil kunne undgaa at have Kundskab om, at Fortrins- eller Sikkerhedsretten hæfter

for andet og mere, end Forløftet gør. At det derimod efter den af mig hævdede Opfattelse er af stor Betydning, om Tilfældet behandles efter den ene eller den anden Regel, er umiddelbart indlysende; det vil vist nok være det rigtigste at lade Tilfældet afgøre efter Reglen om begrænset Forløfte for hele Fordringen.

§ 12

Forloverens Retsstilling i Tilfælde, hvor Hovedmanden eller Kreditor har Modregningsret

Det Spørgsmaal, der skal omhandles i nærværende Paragraf, er kun undtagelsesvis omtalt i de trykte Domssamlinger, hvorimod der i de fleste teoretiske Fremstillinger af Læren om Forløfte findes Udtalelser om Emnet. Det kan paa Grundlag af disse Fremstillinger siges, at der gør sig en væsentlig Forskel gældende mellem paa den ene Side den almindelige dansk-norske Opfattelse og paa den anden Side den almindelige svensk-finske Opfattelse, idet de førstnævnte Retsforfatninger ikke hjemler Forloveren Ret til at bringe Hovedmandens Modkrav i Modregning overfor Kreditor, medens dette omvendt ifølge svensk-finsk Teori skulde være tilladt. (At der for norsk Rets Vedkommende ved Forløfte ifølge Hovedmandens Anmodning skulde kunne sluttet noget fra NL. 1-21-15 om, at Forloveren skulde kunne anvende Hovedmandens Fordring mod Kreditor til Modregning overfor denne, kan næppe antages — konferer dog Aubert, II, S. 235, Note 5, men derimod ikke Stang, S. 100).

Hvor Spørgsmaalet om Modregning opstaar, vil *Situationen normalt* være den, at *Hovedmand og Kreditor hver kun har en Fordring mod den anden Part*, og der vilde i og for sig ikke være noget betænkeligt i — naar *Modregningsbetingelserne iøvrigt er til Stede* — at tillade Forloveren at gennemføre *Modregning med Hovedmandens Krav mod Kreditor i en Situation*,

hvor Kreditor kræver Betaling af Forloveren. Dersom Forloveren inden Betalingen rettede Henvendelse til Hovedmanden, vilde det normalt kunne paaregnes, at denne selv vilde drage Omsorg for, at Modregningen blev gennemført, eller vilde meddele Tilladelse til, at Forloveren gennemførte den. Medens der i denne normale Situation næppe vilde være større Betænkeligheder ved at tillægge Forloveren Adgang til at bringe Hovedmandens Fordring i Modregning overfor Kreditor, vilde der paa den anden Side ikke være knyttet væsentlig Fordel for Forloveren til en saadan Regel, idet han aldrig vilde kunne paaregne, at en f. Eks. ved Forløftets Indgaaelse foreliggende Udsigt til Modregning skal blive bestaaende. Adgangen til Modregning med Hovedmandens Modfordring vil derfor altid for Forloveren have en tilfældig Karakter.

Naar Ussing støtter dansk Retspraksis' Antagelse af, at Hovedmandens Modfordring ikke kan benyttes af Forloveren, sker dette da ogsaa dels under Henvisning til, at en saadan Adgang er et lidet sikkert Aktiv for Forloveren, og dels fordi en saadan Modregningsret, hvor Kreditor har flere Fordringer mod Hovedmanden, kan være til nogen Gene for denne, der jo i saa Fald efter Omstændighederne vilde have kunnet bringe Fordringen i Modregning overfor et andet af Kreditors Tilgodehavender end det ved Forløftet sikrede Tilgodehavende.

Det Forhold, at der i saadanne specielle Tilfælde kan være forbundet særlige Ulemper med Forloverens Modregningsadgang, synes dog ikke at kunne føre til en ganske almindelig Regel om, at Modregning fra Forloverens Side med Hovedmandens Fordring er udelukket, da der, som nævnt, i de almindelige Tilfælde ikke er forbundet nogen Gene med en Modregningsret for Forloveren. Naar hertil kommer, at Forløfter meget ofte er indgaaet under saadanne Forhold (Liberalitet mod Hovedmanden), at der er god Grund til at sikre Forloveren mod Chikane fra Hovedmanden, bør der søges gennemført Regler, der sikrer Forloveren mod at komme til at betale i Tilfælde, hvor der tilkommer Hovedmanden Modregningsret mod Kreditor, dog saaledes, at den nævnte Ret nægtes Forloveren, naar Hovedmanden ved Modregningens Gennemførelse

havde Valget mellem Modregning overfor flere forskellige Fordringer paa Kreditors Haand. Da Forloveren normalt ikke paa Forhaand kan vide noget om, hvorvidt saadanne særlige Omstændigheder foreligger, maa det paalægges ham at rette Henvendelse til Hovedmanden for at opnaa de fornødne Oplysninger. Der bør sikkert kun hjemles Forloveren Adgang til at tage Initiativ til Modregningens Gennemførelse i de Tilfælde, hvor Kreditor overfor ham har stillet Krav om Betaling.

I Resumé kan det siges, at den Forlover, hvem Betaling er afkrævet af Kreditor, bør have Adgang til at bringe Hovedmandens Krav paa denne i Modregning, dersom han ikke ved Henvendelse til Hovedmanden har faaet Meddelelse om særlige Forhold, der bør udelukke Forloverens Adgang til at iværksætte Modregningen. Til saadanne Tilfælde bør det altid henregnes, at Hovedmanden har Valget mellem flere Modregningsmuligheder overfor Kreditor, selv om det i og for sig ikke kan antages, at den ene af Kreditors Fordringer er mere byrdefuld for Hovedmanden end den anden.

De her anførte Regler er ikke mere tyngende for Hovedmanden, end at de uden Betænkeligheder burde kunne gennemføres baade ved Forløfte paataget efter Anmodning fra Hovedmanden og ved Forløfte uden saadan Anmodning.

Hvor Stillingen er den, at der ikke tilkommer Kreditor flere Fordringer mod Hovedmanden, men omvendt den, at Hovedmanden har flere Fordringer mod Kreditor, som kan anvendes til Modregning overfor Hovedfordringen, maa Hovedmanden paa Forloverens Henvendelse instruere denne om, hvilken Fordring han ønsker bragt i Modregning; gør han ikke det, maa Forloveren vælge den af de ham bekendte Fordringer, som det set fra Hovedmandens Standpunkt vil være mest hensigtsmæssigt at bringe i Modregning.

Hvad dernæst angaar *det Tilfælde, at Kreditor har Ret til at modregne sit Krav mod Hovedmandens Fordring mod ham, opstaar der Spørgsmaal om, hvilke Konsekvenser dette eventuelt maatte have for Forloveren*. Spørgsmaalet herom har væsentlig Betydning ved Siden af det i det foregaaende omhandlede Problem; dels er der principielt intet til Hinder for, at der

kan forekomme Tilfælde, hvor Kreditor har Modregningsret, uden at Hovedmanden samtidig har en tilsvarende Ret, og endvidere maa det erindres, at der var adskillige Tilfælde, hvor Forloveren ikke kunde benytte den Hovedmanden tilkommende Modregningsret, hvor det derfor er af Interesse at faa fastslaaet, om han paa Kreditors Vegne kan gennemføre en Modregning, eller om han, saa længe Modregningsretten bestaar, kan kræve Udsættelse med Betalingen. Ogsaa om dette Tilfælde gælder det, at der i den normale Situation, hvor hver af Hovedforholdets Parter kun har een Fordring mod den anden Part, ikke ses at være knyttet nogen Ulempe til at tillægge Forloveren en af de nævnte Reaktioner, Adgang til at gennemføre Modregningen eller Krav paa Henstand. Ligesom i det modsatte Tilfælde bør der kun gives Forloveren Adgang til at gennemføre Modregningen, dersom Kreditor overfor ham stiller Krav om Betaling.

Hvis Kreditor har flere Fordringer mod Hovedmanden, maa han være berettiget til at afvise Forloverens Krav om Foretagelse af Modregning med den ved Forløftet sikrede Fordring, og hvor omvendt Hovedmanden har flere Krav mod Kreditor, overfor hvilke den ved Forløfte sikrede Fordring kan bringes i Modregning, maa der tilkomme Kreditor Ret til at instruere Forloveren om, overfor hvilke af Hovedmandens Fordringer Modregningen skal iværksættes.

Da Forloveren ikke i noget af de omhandlede Tilfælde har nogen selvstændig Interesse i Gennemførelse af Modregningen, er det klart, at Kreditor, naar Forloveren stiller Krav om Modregningens Gennemførelse, maa være berettiget til at afværge dette ved at fritage Forloveren for hans Ansvar ifølge Forløftet. Den Opfattelse, der i det foregaaende er gjort gældende, betyder i Sammenligning med dansk-norsk Ret en væsentlig Begunstigelse for Hovedmanden, men de reale Hensyn, der ligger bag den hidtidige dansk-norske Opfattelse, er der taget et meget væsentligt Hensyn til, idet der, hvor disse Hensyn spiller den største Rolle, er gjort vidtgaaende Undtagelser fra Modregningsretten.

Forløfteforpligtelsens akcessoriske Karakter

Der er i alle de nordiske Lande Enighed om, at der efter herskende Ret gælder en Regel, *hvorefter Kreditor, naar ikke særlige Forhold foreligger, ikke har noget Krav paa Forloveren, dersom det viser sig, at Hovedfordringen fra først var uforbindende, eller senere (før eller efter Forløftets Indgaaelse) er ophørt, forinden Forloveren betaler.* Om man i dette Tilfælde, hvor det specielt maatte være aftalt, eller af andre Grunde maa antages at »Forloveren« hæfter for en Ydelse, som en umyndig er indgaaet paa at erlægge, skal tale om »Forløfte« eller ej, er et terminologisk-systematisk Spørgsmaal, som ikke har synderlig Interesse. *Selvom Hovedmanden maatte frafalde sine Indsigelser om Hovedfordringens Ugyldighed eller Ophør, er det Hovedreglen, at Forloveren ikke anses bundet ved denne Disposition fra Hovedmandens Side.*

En *Undtagelse* fra Reglen om, at Hovedforholdets Ophør medfører, at ogsaa Forloverens Forpligtelse bringes til Ophør, gælder, *hvor Hovedforholdets Ophør skyldes Hovedmandens Uformuenhed*, medmindre Ophøret skyldes en i Hovedmandens Uformuenhed begrundet privat Eftergivelse, idet en saadan Disposition ikke frembyder de fornødne Garantier, som maa tilkomme Forloveren, naar han skal hæfte for en Hovedfordring, som er bragt til Ophør.

De Regler, der her er anført, er i den nævnte almindelige Form hjemlet i Retspraksis og Sagens Natur. I et enkelt Tilfælde findes der en udtrykkelig Regel, der ganske klart er et simpelt Udslag af de anførte almindelige Regler, nemlig i norsk Forældelseslov af 27. Juli 1896, § 6, hvori det hedder: »Er Kravet paa Hovedskyldneren forældet, kan Fyldestgørelse ikke kræves hos Forloveren, selvom denne er Selvskyldner«. For en kommende fællesnordisk Lov bliver Spørgsmaalet alene, om der fra nævnte almindelige Regler gælder særlige Undtagelser, og om de i bekræftende Fald skal opretholdes, samt endelig om eventuelt andre Undtagelser skal gøres.

Idet der foreløbig ses bort fra gensidigt bebyrdende Aftaler, skal det om *Hovedfordringens Ugyldighed bemærkes*, at Spørgsmaalet om mulige Undtagelser fra Forløftets akcessoriske Karakter navnlig er drøftet i Forbindelse med de ikke helt sjældne Tilfælde, hvor det viser sig, at Hovedmanden er umyndig. Der er dog mellem Nutidens nordiske Forfattere Enighed om, at Forløftets akcessoriske Karakter ogsaa i dette Tilfælde opretholdes, saaledes at Risikoen for, om den omhandlede Ugyldighedsgrund foreligger, paahviler Kreditor. Noget andet er, at netop det nævnte Omraade vel er det, hvor der i det praktiske Retsliv forekommer forholdsvis flest Undtagelser, og det er formentlig dette, der har medført, at Problemet om Forløftets forbindende Kraft netop i dette Tilfælde er blevet drøftet saa indgaaende, som Tilfældet er. Almindelige Regler om, hvornaar Forloveren bindes uanset Hovedfordringens Ugyldighed, vil det sikkert ikke være paakrævet at optage i en fællesnordisk Lov. Der kan her i det praktiske Retsliv forekomme saa mange Nuancer, at Emnet formentlig ikke hører til de bedst egnede til Lovgivning.

I gensidigt bebyrdende Aftaler kan det forekomme, at Hovedmanden finder sine Interesser bedst tjent med at undlade at gøre en Ugyldighedsindsigelse gældende, f. Eks. fordi Prisforholdene efter en Aftales Indgaaelse har udviklet sig saaledes, at en paa Aftalens Tidspunkt særlig høj Pris, som Hovedmanden ved Svig er blevet forledt til at indgaa paa, nu maa anses for en beskeden Pris. I saadanne Tilfælde bør Forloveren ikke kunne hindre Hovedmandens frie Dispositionsret, og da Hovedmanden kun vil kunne fastholde Kreditor ved Aftalen, dersom Forløftet staar ved Magt, maa hans Afkald paa at gøre Svigsindsigelsen gældende i disse Tilfælde anses for bindende for Forloveren. Før Hovedmandens Afkald foreligger, maa Forloveren dog kunne nægte at erlægge til Kreditor. Muligvis bør man fra den omhandlede Regel gøre den Undtagelse, at Forloveren ikke kan være bundet ved Hovedmandens Undladelse af at gøre Ugyldigheden gældende, dersom dette aabenbart savner fornuftig Grund.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Forloverens Stilling, hvor

Hovedforholdet ophører, uden at Kreditor er fyldestgjort, gælder det, at man i dansk-norsk Ret har fraveget Hovedreglen forsaavidt angaar Selvskyldnerforloverens Hæftelse i Tilfælde, hvor Hovedfordringen præcluderes, idet man i Henhold til DL. 5-14-36 og NL. 5-13-27 har antaget, at Selvskyldnerforloverens Forpligtelse forblev bestaaende i dette Tilfælde. Den norske Dom fra 1904, der gaar i modsat Retning (jfr. Ussing S. 198, Note 34), er efterfulgt af andre Domme, der stemmer med den traditionelle Opfattelse, og selvom der ikke i Danmark findes afgørende Retspraksis fra den nyere Tid, maa man formentlig stadig for begge Landes Vedkommende gaa ud fra, at den ganske irrationelle Undtagelse fortsat bestaar. Denne Undtagelse, der ikke forefindes i svensk-finsk Ret, bør ikke gentages i kommende Lovgivning.

I Danmark og Norge har man ogsaa paa et ret sent Tidspunkt været i Tvivl om, hvorvidt man skulde opstille Regler om Virkningen af Hovedfordringens Forældelse, der var parallelle med de lige nævnte Regler om Virkningen af Præclusion. I Norge er nu al Tvivl om dette Spørgsmaal bortvejret ved den i det foregaaende nævnte Regel i norsk Forældelseslov, § 6, hvorefter Hovedfordringens Forældelse i alle Tilfælde medfører Forløftets Ophør (bortset fra specielle Aftaler), og dansk Ret maa antages at hylde samme Opfattelse, der ligeledes bør lægges til Grund i en eventuel Lov. (En Særopfattelse gøres for dansk Rets Vedkommende gældende af Kobbernagel i »Erhvervsretten i Grundtræk«, S. 156, men den der hævdede Antagelse, hvorefter Forløftet ikke falder bort ved Hovedfordringens Forældelse, ses ikke at være støttet paa Undersøgelser, der kan rokke ved den almindelige Opfattelse).

Der ses ikke at være Anledning til at opstille hidtil ukendte Undtagelser fra de i Begyndelsen af denne Paragraf nævnte Hovedregler.

I gensidigt bebyrdende Aftaler, hvor Hovedmanden er berettiget til at hæve, gælder lignende Synspunkter som om det Tilfælde, hvor Hovedmanden paa Grund af Ugyldighed ved hans Forløfte vilde være berettiget til at træde tilbage fra den af ham afsluttede Aftale. Saa længe *Hævebeføjelsen tilkommer*

Hovedmanden, kan Forloveren derfor vel ikke tilpligtes at erlægge sin Ydelse, men paa den anden Side kan han ej heller erklære sit Forløfte for uforbindende.

Medens det foregaaende næppe vil kunne give Anledning til større Divergenser ved Udformningen af en fællesnordisk Lov, gælder det, at der muligvis vil kunne blive nogen Divergens med Hensyn til *Spørgsmaalet om, hvorvidt Forløftet vaagner op igen, dersom Hovedmandens Erlæggelse afkræftes* ved hans efterfølgende Konkurs, forsaavidt man overhovedet vil medtage dette Emne i Lovgivningen, skønt det ikke i Almindelighed er behandlet i de betydende Kodifikationer.

Til Belysning af de Problemer som Emnet rejser, skal her nævnes den i Sv. J. T. 1932 som Litra 37 anførte Retsafgørelse: Et Selskab havde optaget et Laan i en Sparekasse, saaledes at Selskabets Direktører hæftede som Forlovere, og indfriele Sparekasselaanet ved Hjælp af en Kredit, der var optaget i en Bank i dette Øjemed. Selskabet accepterede i den Anledning en Veksel til Banken, og denne paategnedes af de nævnte Direktører som Endossenter. Nogle Dage senere gik Selskabet konkurs, og Betalingen til Sparekassen afkræftedes. Ved Sparekassens Søgmaal mod en af Forloverne antoges det, at dennes Forpligtelse ikke var genopvaagnet ved Afkræftelsen af Betalingen i Hovedforholdet.

Det, der i denne Forbindelse er af Interesse, er den principielle Nægtelse af, at Forløfteforpligtelsen skulde vaagne op igen, medens der ikke her er Anledning til at fordybe sig i at selve den Omstændighed, at Afkræftelsen fandt Sted, under Hensyn til den i Sagen omhandlede intime Forbindelse mellem Betalingen til Sparekassen og Optagelsen af Banklaanet, synes lidet rimelig, uanset om Sparekassens Ledelse var i ond Tro ved Indfrielsen. Selvom der er Forskelle mellem dansk og svensk Afkræftelseslovgivning, og den danske Konkurslov § 24, saavidt ses, vilde have ført til et andet Resultat med Hensyn til Afkræftesspørgsmaalet, ses der dog ikke at være Forskelle, som kunde medføre en forskellig Løsning af det principielle Spørgsmaal om Afkræftelsens Betydning for Forløftet.

En almindelig Løsning af dette Spørgsmaal i Overensstem-

melse med den svenske Dom maa forekomme meget upraktisk og vil blot medføre, at Kreditor ved Selvskyldnerforløfte ser sig nødsaget til at søge sig fyldestgjort hos Forloveren, forinden han søger Dækning hos Hovedmanden, forsaavidt han er bekendt med, at denne staar paa svage Fødder, medens Kreditor i den tilsvarende Situation ved simpelt Forløfte hyppigt vil se sig nødsaget til at erklære Hovedmanden konkurs, hvilket meget ofte ex post vil vise sig at være til Skade for Hovedmanden og navnlig ogsaa for Forloveren. Hertil kommer den Omstændighed, at Afkræftelsen jo gennemgaaende vil betyde, at den Omstændighed, som Forloveren skulde sikres imod (Hovedmandens »manglende Betalingsevne«), var til Stede allerede paa det Tidspunkt, da Hovedmanden betalte Kreditor. Hovedreglen bør efter det anførte sikkert være det modsatte af den i den svenske Dom anvendte Regel, men det maa dog erkendes, at Forløfteforpligtelsens Genopvaagnen ingenlunde altid er uden Gene for Forloveren. Hvis denne har faaet Kundskab om Hovedforpligtelsens Opfyldelse, og der maaske forløber et ikke helt ubetydeligt Tidsrum, før Afkræftelsesspørgsmaalet er endelig afgjort, kan Forloveren have spændt sin Økonomi saa haardt, at han maaske vil have vanskeligt ved omgaaende at opfylde sine Forpligtelser qua Forlover. Det kan derfor ikke ganske udelukkes, at der kan forekomme Tilfælde, hvor der bør gøres Undtagelse fra den almindelige Regel om Afkræftelsens Virkning for Forloveren. Man kunde saaledes forene de to modstaaende Opfattelser under det Synspunkt, at Afkræftelsesmuligheden er en Fællesrisiko for Forlover og Hovedmand, der bør fordeles saaledes, at den, der har den største Evne til, naar Hensyn tages til de af ham under Forudsætning af Hovedforholdets Ophør truffne Dispositioner, i Tiden mellem Hovedfordringens Opfyldelse og Afkræftelsen at bære Risikoen, maa paatage sig dette. Der maa dog under Hensyn til Rollefordelingen mellem Kreditor og Forlover gælde en stærk Formodning for, at Risikoen skal bæres af Forloveren, hvilket vil sige, at Forløftet genoplives; det maa i Forbindelse med det anførte bemærkes, at det selvfølgelig ikke er Meningen, at der ved Vurderingen af Evnen til at bære den omhandlede Risiko kan

blive Tale om at tage Hensyn til Resultatet af en eventuel Sammenligning mellem Kreditors og Forlovers almindelige økonomiske Forhold. Rent praktisk medfører den anførte Betragtning blot, at Forloveren kan fritages, dersom han i det relevante Tidsrum i Tillid til Hovedforholdets Ophør har foretaget Dispositioner, som under Hensyn til hans almindelige Økonomi medfører, at han nu aabenbart ikke kan honorere sin Forpligtelse uden urimelig Opofrelse eller økonomisk Sammenbrud.

Muligvis kan den svenske Dom forenes med disse Synspunkter, selvom dette ikke direkte fremgaar af Dommens Præmisser. (Det erindres stadig, at man ifølge dansk Ret formentlig overhovedet ikke vilde have afkræftet den stedfundne Betaling). Som det nemlig klart fremgaar af Dommens Beskrivelse af Sagens faktiske Omstændigheder, vilde Forløftets Genopvaagnen netop i det omhandlede Tilfælde have virket ganske særlig haardt paa Forloveren; denne vilde nemlig i saa Fald fortsat have hæftet som Endossent overfor Banken og derhos som Forlover overfor Sparekassen for det samme Laan; i Virkeligheden forelaa der jo blot en aktiv Delegation; det bemærkes, at den ene af Forloverne paa Afgørelsens Tidspunkt var under Konkurs.

Naar Hovedmanden har betalt til Kreditor, opstaar der Spørgsmaal om, *hvorvidt han, efter at Fordringen saaledes er bragt til Ophør, kan lade den genopvaagne med den Virkning, at Forloveren atter forpligtes.* Ved den nærmere Behandling af dette Emne maa der sondres mellem Hovedmandens Evne til at forpligte Forloveren paany ved at lade Hovedfordringen genopvaagne og hans Ret til at forpligte Forloveren paany.

I alle de nordiske Lande er der Enighed om, at de Negotiabilitetsregler, der gælder ved visse Fordringer, efter Omstændighederne vil kunne medføre, at Forloveren fortaber en eventuel Indsigelse om, at Hovedfordringen var bragt til Ophør med den Virkning, at Forløftet ligeledes ophørte, navnlig ved Forløfter, som er paategnet negotiable Gældsbreve. Denne Mulighed er selvsagt navnlig praktisk i Sverige og Finland, hvor det er meget almindeligt at udstede Gældsbreve til Ihænde-

haveren eller transportere negotiable Navnegældsbreve til Ihændehaveren.

Ser man derefter paa Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang Hovedmanden i Forhold til Forloveren har Ret til paany at forpligte denne ved atter at lade et indfriet Gældsbreve gaa ud i Omsætningen, gør der sig væsentlige Forskelle gældende mellem paa den ene Side dansk-norsk Ret og paa den anden Side svensk-finsk Ret. De førstnævnte Retsforfatninger *opretholder bortset fra særlige Aftaler ogsaa i de her omhandlede Tilfælde Hovedreglen, at Hovedfordringens Ophør medfører Forløfteforpligtelsens Ophør*, og der kan ikke antages at tilkomme Hovedmanden nogen som helst Ret til atter at forpligte Forloveren. Ved at lade Gældsbreve gaa ud i Omsætningen paany med den Virkning, at Forløfteforpligtelsen ved Ekstinktion genopvaagner, handler Hovedmanden altsaa retstridigt og efter Omstændighederne straffbart mod Forloveren.

Ganske anderledes stiller Sagen sig i svensk-finsk Ret, hvor der i hvert Fald er Enighed om, at Hovedmanden ved Omsætningsgældsbreve med Paategning om Forløfte ligefrem i Forhold til Forloveren er fuldt ud berettiget til at lade Gældsbreve gaa ud i Omsætningen paany med den Virkning, at ogsaa Forloverens Forpligtelse genopvaagner. I disse Retsforfatninger bliver der altsaa forsaavidt ikke Brug for nogen Ekstinktion. I T. f. R. 1890, S. 156 ff., gør Nordling sig til Talsmand for den Opfattelse, at Reglen gælder ikke blot ved Omsætningsgældsbreve, men i det hele Gældsbreve med paategnet Forløfte, men herimod Hasselrot, I, S. 25-26, og Ekström, S. 81-82. Iøvrigt mener baade Hasselrot og Nordling l. c., at Reglen ikke gælder ved Forløfte, der er paataget i Kreditors Interesse — i dette Tilfælde kan imidlertid ved Omsætningsgældsbreve Ekstinktion medføre, at Forløftet genopvaagner. At Kriteriet »Kreditors Interesse« i Modsætning til Hovedmandens Interesse er retsteknisk uheldigt, kræver ingen særlig Paavisning. Endelig skal om svensk-finsk Ret bemærkes, at Hasselrot gør sig til Talsmand for den — som det synes mig — inkonsekvente Opfattelse, at Reglen ikke skulde kunne anvendes, naar Gældsbreve er kvit-

teret ved Indfrielsen — overensstemmende hermed er Dommen i N. J. A. 1925, S. 174.

Hvad der er *Aarsag til, at Retsreglerne* paa dette Omraade i Danmark og Norge paa den ene Side og Finland og Sverige paa den anden Side *har udviklet sig saa forskelligt*, er vanskeligt at sige noget bestemt om, men haves den af Hasselrot og Ekström hævdede Opfattelse, som vist nok er den rette for svensk-finsk Rets Vedkommende, for Øje, er det nærliggende at antage, at det meget forskellige Omraade for Negotiabilitet, der var gældende før Gældsbrevslovgivningen, idet Danmark og Norge næsten ene af alle Lande stod paa det Standpunkt, at ethvert Gældsbreve, naar ikke særlige Omstændigheder forelaa, var negotiabelt, har spillet en Rolle. Endvidere er det muligt, at de svensk-finske Regler om den etaarige Forældelse af selve Forloverens Forpligtelse (efter Forfaldstid), der jo netop gælder ved Forløfte for Gældsbrevsforpligtelser, har afbødet de mest uheldige Konsekvenser af de i disse Lande gældende Regler.

Selvom Gældsbrevslovgivningen nu har medført, at Danmark og Norge med Hensyn til, hvilke Gældsbreve der er negotiable, har bragt deres Lovgivning paa Linie med, hvad der hele Tiden har været gældende i de to øvrige nordiske Lande, kan dette dog ikke tale særlig stærkt for at opgive det hidtidige dansk-norske Standpunkt med Hensyn til det her omhandlede Spørgsmaals Løsning, da det maa antages, at der stadig vil blive udstedt adskillige negotiable Gældsbreve med paategnet Forløfte i Tilfælde, hvor det paa ingen Maade tør paaregnes, at Forloveren har villet støtte Hovedmandens Bestræbelser for i al Almindelighed at opnaa Kredit, men alene har villet paatage sig Forløfte for en enkelt ganske bestemt Kreditydelse til Hovedmanden, og hvor det er mere eller mindre tilfældigt (jfr. Ussing, almindelig Del, S. 270), om Hovedforholdets Parter har formuleret Gældsbrevet som et Omsætningsgældsbreve eller som et simpelt Gældsbreve. Hertil kommer, at det i det foregaaende er hævdet, at den svensk-finske Regel om Forældelse af Forloverens Forpligtelse et Aar efter Forfaldstid ikke bør optages i en kommende fællesnordisk Lov; dette vilde medføre, at Hovedmanden i en Mængde Tilfælde skulde anses for berettiget

til maaske flere Aar efter Hovedforholdets Ophør at vække Forloverens Forpligtelse til Live paany, skønt Hovedmandens økonomiske Forhold maaske har ændret sig betydeligt siden Hovedforholdets Ophør og endnu mere siden Forløftets Stiftelse. Alt i alt bør man, dersom man — mod Forventning — skulde ønske at give en udtrykkelig Regel om det her omhandlede Spørgsmaal i en kommende fællesnordisk Lov, *næppe søge at lovfæste den svensk-finske Regel.*

Om Opfyldelseshandlingens Ugyldighed skal bemærkes, at denne i mange Tilfælde, hvor selve Hovedforpligtelsen er gyldig, ikke faar nogen praktisk Betydning, men dersom Ugyldigheden medfører Omgørelse af Erlæggelsen, maa det antages, at Forloverens Hæftelse vedvarer, men de nærmere Regler herom vil næppe blive optaget i en Lov.

§ 14

Kreditors Diligenspligt m. v.

I nærværende Paragraf behandles dels *Betydningen af Kreditors Adfærd*, hvor denne kan antages at medføre en Ændring i Risikoen for Forloveren, og dels Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang det paahviler Kreditor at holde Forloveren underrettet om *Begivenheder* vedrørende Hovedforholdet, som er af Betydning for Forloverens Risiko. Nogle her henhørende Spørgsmaal er behandlet i det foregaaende paa Steder, hvor det fandtes hensigtsmæssigt at behandle dem, og ud fra tilsvarende Hensyn vil visse andre her henhørende Spørgsmaal blive behandlet i senere Paragraffer. I Teori og Praxis koncentrerer Interessen sig om en Række Enkeltproblemer, der i det følgende vil blive behandlet hver for sig.

Det staar fast, at *kvantitative Ændringer i Hovedforpligtelsen*, hvorved denne udvides ud over den oprindelige Aftale, maa være Forloveren uvedkommende, uanset om der samtidig med Udvidelsen af Hovedmandens Forpligtelser har fundet

en ganske tilsvarende Udvidelse Sted af hans Rettigheder. (Udvidelsen af Hovedmandens Forpligtelser medfører ikke, at en hidtil ubegrænset Forløfteforpligtelse ændres til begrænset Forløfte for hele den udvidede Fordring; der kommer derimod efter Udvidelsen af Hovedforpligtelsen til at foreligge et Tilfælde af ubegrænset Forløfte for en Del af Hovedfordringen).

Et tvivlsomt Spørgsmaal er det, om Udvidelsen af Hovedmandens Forpligtelser efter Omstændighederne kan antages at medføre en saadan Risikoforøgelse for Forloveren, at denne ikke kan være tjent med, at man bliver staaende ved Reglen om, at Udvidelsen af Hovedforpligtelsen er ham uvedkommende, saaledes at man helt eller delvis maa fritage ham for hans Hæftelse for Hovedfordringen i dens oprindelige Skikkelse. Videre kunde man i bekræftende Fald spørge, om der ikke ogsaa kan forekomme Tilfælde, hvor Hovedmandens udvidede Forpligtelser overfor Kreditor, uanset at det ikke drejer sig om blotte Udvidelser af den oprindelige Hovedfordring, men om helt nye Kontraktsforhold, bør medføre tilsvarende Konsekvenser.

Det første Spørgsmaal besvarer Ussing, S. 233-234 med Note 28, med Føje saaledes, at *en Udvidelse af Hovedmandens Forpligtelser, der væsentlig forøger Faren for, at han ikke kan opfylde Hovedforpligtelsen i dens oprindelige Skikkelse, helt eller delvis maa medføre Ophør af Forloverens Hæftelse*. Denne Formulering viser, at det afgørende maa være en Bedømmelse af Situationen i det Øjeblik, da Udvidelsen af Hovedmandens Forpligtelser finder Sted, og ikke en Vurdering paa det Tidspunkt, da Kreditor eventuelt stiller Krav om, at Forloveren skal erlægge. Paa det anførte Sted siger Ussing derimod intet om, hvorvidt Kreditors subjektive Forhold skal tages i Betragtning, men i Overensstemmelse med hvad Ussing antager, S. 290, om et beslægtet Spørgsmaal, bør man sikkert stille Krav om, at Kreditors Forhold kan karakteriseres som letsindigt eller set i Forhold til Forloveren som særlig hensynsløst.

Hvad angaar det andet Spørgsmaal, da indeholder hverken nordisk Literatur eller Praksis noget af Interesse for Besvarelsen. Ussing taler, S. 233-234 incl., kun om det første Spørgs-

maal, jfr. at der rejses Spørgsmaal om, hvorvidt Forloveren hæfter for de nye Forpligtelser, hvilket selvfølgelig højest kunde være Tilfældet, hvor Udvidelsen har en vis Tilknytning til den oprindelige Hovedfordring, og der tales om kvantitative Forandringer af Hovedforholdet eller om, at den Hovedmanden tilstaaede Kredit forøges, og endelig om, at Hovedmanden er indgaaet paa at betale højere Renter eller betale Rente af en hidtil rentefri Kredit. Ej heller S. 290 kommer Ussing ind paa det Spørgsmaal, der her skal behandles; paa det paagældende Sted anføres det blot, at den Hovedfordring, som Forloveren efter Indholdet af det af ham afgivne Løfte i og for sig indestaar for, i sjældne Tilfælde kan være Udtryk for en saa let-sindig Kreditydelse, at Forloveren maa kunne fritages for Ansvar.

Ved Besvarelsen af det Spørgsmaal, der her behandles, maa det fremhæves, at den almindelige Retslære ikke har givet noget fyldestgørende Bidrag til, hvorledes Sondringen mellem »Udvidelser af en bestaaende Fordring« og »Stiftelse af nye Fordringer« bør drages, eller i det hele taget til Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvornaar der maa siges at foreligge een Fordring og hvornaar flere. Da ej heller Retspraksis vil formaa at drage en skarp begrebsmæssig Sondring, vil man allerede af denne Grund forstaa, at det vilde være heldigt, om de forskellige Tilfælde i den her omhandlede Henseende kunde behandles ens. Hertil kommer yderligere det Moment, at der i Praksis vil forekomme adskillige Tilfælde, hvor det vil være ganske tilfældigt, om Hovedforholdets Parter vælger en Fremgangsmaade, hvorved der nærmest bliver Tale om en Udvidelse af den hidtidige Hovedfordring, eller om de vælger en Fremgangsmaade, hvorved en ny Fordring opstaar ved Siden af den gamle Hovedfordring. Endelig er det aabenbart, at det for Vurderingen af Forloverens Risiko er aldeles ligegyldigt, under hvilke Former Udvidelsen af Hovedmandens Forpligtelser finder Sted. Ganske vist kan man ved at stille Krav til Kreditor om, at han ikke letsindigt yder Hovedmanden yderligere Kredit i den ene eller den anden Form, kun i begrænset Omfang betrygge Forloverens Retsstilling, idet Kreditydelser fra en uvedkommende

Trediemands Side vil kunne faa en ganske tilsvarende Indflydelse paa Forloverens Stilling som yderligere Kreditydelse fra Kreditors Side. Alt i alt er det dog et naturligt Krav at stille til Kreditor, at han ikke medvirker til Forringelsen af Forloverens Retsstilling; dette Krav til Kreditor finder sin rimelige Begrundelse i Retsforholdet mellem ham og Forloveren.

Et beslægtet Spørgsmaal opstaar, naar en Kreditor, der har flere Fordringer mod Hovedmanden, hvoraf Forloveren kun hæfter for en enkelt (eller naar Kreditor vel kun har een Fordring, men Forloveren har paataget sig ubegrænset Forløfte for en Del af denne), efter Forløftets Indgaaelse skaffer sig Pantessikkerhed i Hovedmandens Ejendele for en eller flere af de uforfaldne Fordringer, der ikke er sikrede ved Forløftet. Her vil man imidlertid utvivlsomt fra alle Sider være enige om at give Kreditor en særdeles bred Margin til Varetagelse af sine Interesser, men det synes dog rimeligt her at skaffe Forloveren et Værn, der er stærkere end det, der efter almindelige Afkræftelsesregler tillægges de øvrige Kreditorer, som ikke staar i noget særligt Retsforhold svarende til det, der bestaar mellem Forlover og Kreditor i Hovedforholdet.

Det nævnte Problem kan ikke uden videre skydes til Side blot med en Henviſning til, at Forloveren jo selv kan sørge for at skaffe sig den fornødne Sikkerhed for sit Regreskrav. For det første forekommer der Tilfælde, hvor det maa overvejes, om ikke Forloveren selv bør være underkastet visse Begrænsninger i Adgangen til at skaffe sig særlig Sikkerhed for sit Regreskrav (jfr. Paragraffen om Tabskaution),¹ men dernæst vil det rent praktisk ofte stille sig saaledes, at Forloveren ikke er forretningskyndig og derfor ikke tænker paa at skaffe sig den fornødne Sikkerhed; specielt gælder dette, da Tilskyndelsen til at skaffe sig Sikkerhed for et eventuelt Krav (Regreskrav) naturligvis ikke er nær saa stærk som Tilskyndelsen til at skaffe sig Sikkerhed for et aktuelt Krav (Kreditors ikke-forløftesikrede Fordringer). I de Tilfælde hvor Forloveren hæfter fuldt ud for en Kreditor tilkommende Fordring, vil det selvfølgelig lige saa lidt vække Betænkelighed, at Forloveren skaffer sig Sikkerhed i Hovedmandens Ejendele for sit Regreskrav som

omvendt, at Kreditor skaffer sig Sikkerhed for Hovedkravet ved Siden af den Sikkerhed, han allerede har i Form af Forløftet.

For gældende Rets Vedkommende maa det vist nok antages, at Forloveren kun er værnet ved de almindelige Afkræftelsesregler; dette maa i hvert Fald antages for dansk Rets Vedkommende, hvor en Østre Landsretsdom i U. f. R. 1931, S. 936, endog tillader en Tabskautionist, hvis Ansvar var begrænset til et bestemt Beløb, at skaffe sig Sikkerhed for sit Regreskrav i Hovedmandens Ejendele, og det kræver ingen særlig Paavisning, at en saadan Adgang da saa meget desmere maa tilkomme Kreditor for de Fordringer, der ikke er sikrede ved Forløfte.

Med Hensyn til Konsekvenserne af Kreditors Tilsidesættelse af de Regler, der er gennemgaaet i det foregaaende, gælder, at Tilsidesættelse af Reglerne om ikke at udvide Hovedfordringen eller iøvrigt yde yderligere Kredit til Hovedmanden maa medføre Forloverens fuldstændige Fritagelse for Ansvar, idet Udvidelsen af Hovedmandens Forpligtelser jo overhovedet kun bør medføre Konsekvenser for Forloveren, naar der foreligger en væsentlig Forøgelse af hans Risiko, som ikke kunde have været forudset ved Forløftets Indgaaelse. Under disse Forhold nøjagtigt at vurdere Betydningen for Forloveren af Kreditors Dispositioner er praktisk udelukket, og der kan derfor ikke blive Tale om blot delvis Frigørelse for Forloveren. Det maa i denne Forbindelse erindres, at den vigtigste Betydning, som den udvidede Kredit faar, normalt vil være, at Hovedmandens endelige økonomiske Sammenbrud i Form af Konkurs udskydes, hvilket erfaringsmæssigt ofte vil være af katastrofal Betydning. Hvad angaar det Tilfælde, at Kreditor i Strid med Forloverens Interesser skaffer sig Sikkerhed for sine andre Fordringer, gælder, forsaavidt man overhovedet vil opstille Regler til Værn for Forloveren i disse Tilfælde, at der her er Tale om relativt overskuelige Forhold, og det vil praktisk let kunne lade sig gøre ganske nøje at fastslaa, hvilken Skade Kreditors Adfærd medfører for Forloveren, hvorfor man i disse Tilfælde sikkert bør gaa den Vej at nedsætte det Beløb, som

Forloveren skal tilsvare, svarende til den Skade, Forloveren lider ved den stedfundne Disposition.

Dernæst skal behandles Spørgsmaalet om *Betydningen af Udskydelse af Forfaldstid i Hovedforholdet* og i Forbindelse hermed *Betydningen af det Forhold, at Kreditor, efter at Forfaldstid er indtraadt, forholder sig passivt, uanset at Hovedmanden intet Skridt tager til Fordringens Fyldestgørelse.*

Disse Spørgsmaal har givet Anledning til talrige Retstvister i Danmark og Norge, medens Problemet ikke synes at have haft synderlig Interesse i Finland og Sverige, hvor man har indtaget *det Standpunkt, at hverken Aftale om Udskydelse af Forfaldstid eller den Omstændighed, at Kreditor forholder sig passiv efter Forfaldstids Indtræden, medfører Bortfald af Forloverens Forpligtelse eller Lempelse i denne.* Grunden til, at man er kommet let over Problemet i svensk-finsk Ret, er formentlig de i nævnte Retsforfatninger bestaaende Regler om Forældelse af Forloverens Forpligtelse et Aar efter, at Forfaldstid (hvilket maa forstaas som den oprindelig fikserede Forfaldstid, resp. den ved Opsigelse fikserede Forfaldstid) i Hovedforholdet er indtraadt. Det er nemlig klart, at i de Tilfælde, hvori disse Regler finder Anvendelse, betyder de en saa effektiv Beskyttelse for Forloveren, at der ikke bliver Brug for andre Regler om Betydningen af henholdsvis Henstand eller Kreditors Passivitet overfor Hovedmanden. Som det fremgaar af den paa et tidligere Sted givne kortfattede Fremstilling af de nævnte Forældelsesregler, omfatter de ingenlunde ethvert Forløfte, omend de omfatter de praktisk vigtigste Tilfælde, men selv hvor de særlige Forældelsesregler ikke gælder, er man i de to Lande blevet staaende paa det Standpunkt, at Henstand, resp. Kreditors Passivitet, ikke har Betydning for Forloverens Hæftelse, jfr. f. Eks. svensk Højesteretsdom i N. J. A., 1934, S. 74, hvor Forloveren havde frasagt sig den særlige Forældelse, hvilket i hvert Fald i svensk Ret kan ske med bindende Virkning. Ved det i nævnte Dom omhandlede Forløfte havde Forloveren anvendt den Klausul, at han hæftede, »tills full betalning skedde«, hvilket antoges at udelukke den etaarige Forældelse, hvorimod det ikke kan antages, at det specielt var denne

Klausul, der medførte, at Henstanden ikke bevirkede nogen Lempelse i Forloverens Forpligtelse. Dommen maa altsaa anses for at være et fuldgyldigt Præjudikat for, at Henstand selv udenfor den etaarige Forældelses Omraade ikke medfører nogen Lempelse for Forloveren.

I det foregaaende er det nævnt, at den særlige korte Forældelsesfrist for Forloverens Forpligtelse ikke bør optages i en kommende Forløftelov, men at der i Stedet bør optages dels Regler, der sikrer Forloverens Adgang til at komme ud af Forholdet (disse Regler er allerede behandlet), og dels fornuftigt udformede Regler om Kreditors Delignspligt, og de dansk-norske Erfaringer vil da være af den største Betydning for Udformningen af de nærmere Regler.

Baade i dansk og norsk Ret staar det efter den foreliggende Retspraksis fast, at Kreditors Passivitet overfor Hovedmandens Ikke-Erlæggelse efter Forfaldstids Indtræden ikke kan medføre nogen Lempelse i Forloverens Retsstilling, selvom Hovedmandens Økonomi paaviseligt forværres i Tiden efter Forfaldstidens Indtræden. Ved nogle tidligere behandlede Regler er der draget Omsorg for, at Forloverens Forpligtelse ikke svulmer op, uden at han i Forvejen er adviseret herom, og yderligere er der, som nævnt, sikret Forloveren Adgang til ved eget Initiativ at slippe ud af Forholdet; under disse Forudsætninger vil der næppe være forbundet nogen særlig Ulempe ved at bibeholde den hidtidige fællesnordiske Regel paa dette Omraade, jfr. f. Eks. norsk Dom i N.'R. T., 1931, S. 331.

Naar Talen derimod er om *det Tilfælde, at Kreditor giver Hovedmanden Henstand*, d. v. s. aftaler med ham, at Hovedfordringens Forfaldstid udskydes, *gælder det, at man hverken i Danmark eller Norge tør blive staaende ved den Regel, der gælder om Kreditors blotte Passivitet.*

I Danmark gennemfører man konsekvent den Regel, at praktisk talt enhver Udskydelse af Hovedforholdets Forfaldstid uden Forloverens Samtykke medfører, at Forloverens Forpligtelse ophører, naar Henstanden ikke er aldeles ubetydelig. Blandt nyere Domme kan henvises til J. T., 1916, S. 132, og 1929, S. 283, samt til U.'f. R., 1928, S. 197. (Vedrørende sidstnævnte

Dom bemærkes, at det i Præmisserne antydes, at en konkret Bedømmelse er afgørende for, om Henstanden medfører Forloverens Frigørelse).

Ældre norsk Teori og Praxis stod paa samme Standpunkt som det, der nu synes fastslaaet i dansk Ret, men denne Opfattelse fik et Grundskud ved Dommen i N. R. T., 1883, S. 505, hvis Resultat ganske vist ikke er begrundet med, at Henstandsgivelse ikke frigør Forloveren, idet det i Dommen netop antages, at der ikke forelaa Henstandsgivelse, men blot Passivitet med Inddrivelsen fra Kreditors Side, hvortil forøvrigt kom, at begge Parter under Proceduren var gaaet ud fra, at Forloveren maatte anses for frigjort for sit Ansvar, hvis det anses for bevist, at der forelaa Henstandsgivelse. Imidlertid tog Førstvoterende i Højesteret Anledning til at gaa ret udførligt ind paa det almindelige Spørgsmaal om, hvorvidt Henstandsgivelse normalt uden videre medfører Forloverens Frigørelse; han fremhævede, at den ældre Opfattelse i norsk Ret støttede sig paa den Anskuelse, at Kreditor ved at give Hovedmanden Henstand forhindrede Forloveren i at benytte sig af den ham ellers tilkommende Beføjelse i NL. 1-21-15, men, udtalte Førstvoterende videre, denne Opfattelse kan sikkert ikke anses for rigtig, og dermed svinder Grundlaget for den almindelige Opfattelse med Hensyn til Virkningen af Henstandsgivelsen for Forloverens Forpligtelse bort. Et Par af de øvrige voterende gik ind for Førstvoterendes Anskuelse, og ingen af de voterende tog Afstand fra denne. Selvom der her alene er Tale om en Præmis uden Betydning for det konkrete Resultat, er det forstaaeligt, at Dommen fik den største Betydning for den efterfølgende Praxis.

I den i N. R. T. 1886, S. 17, indeholdte Dom antoges det, at Henstanden havde været af en saadan Karakter, at Forloveren delvis frigjordes, men Førstvoterende fremhævede i snæver Tilknytning til den omtalte Dom i N. R. T., 1883, S. 505, at det vist nok ikke i Almindelighed kunde statueres, at enhver Forandring i Debtors Forpligtelse medførte, at Forloverens Ansvar faldt bort, men i det foreliggende Tilfælde var der Tale om en saa væsentlig Forandring, at Forloveren med Føje burde

kunne anse sig for frigjort. Hertil sluttede Flertallet af de øvrige voterende sig. Selvom Dommen naturligvis stemmer med, hvad dansk Ret vilde have antaget i det paagældende Tilfælde, er det dog ganske tydeligt, at Præmisserne gaar ud fra en fra gældende dansk Ret forskellig Retstilstand, der giver Kreditor noget friere Spil med Hensyn til Henstandsydelse, end Tilfældet er i dansk Ret.

I N. R. T., 1896, S. 764, domfældtes Forloveren, uanset at Kreditor havde givet Hovedmanden Henstand i længere Tid; det anføres i Dommen, at Hovedmanden allerede ved den oprindelig aftalte Forfaldstids Indtræden med Sikkerhed kunde antages at være insolvent, saaledes at Kreditors Disposition in concreto ikke havde medført Tab for Forloveren; trods dette er der dog næppe Tvivl om, at man efter dansk Ret vilde have frifundet Forloveren i det paagældende Tilfælde, idet man ikke her i Landet vil ind paa en saa konkret Afvejelse, som den her omhandlede norske Dom synes at gaa ind for, hvilket atter betyder, at Forloveren frifindes, hvor der uden hans Samtykke ydes en Henstand, der ikke er ganske ubetydelig i Udstrækning, uanset om der fra Kreditors Side kan anføres nok saa mange gode Grunde for, at Henstanden ikke i det konkrete Tilfælde har medført øget Risiko, endsige Tab for Forloveren.

Dommene i N. R. T., 1905, S. 817, og 1908, S. 265 (der i sine Præmisser henviser til førstnævnte Dom) frifinder begge Forloveren. I Argumentationen for dette Resultat fremhæver begge Domme, at de stedfundne Transaktioner betragtet i Sammenhæng nærmest maatte betegnes som Tilfælde af helt ny Gældsstiftelse i Modsætning til blotte Ændringer i bestaaende Retsforhold; Dommen fra 1905 tilføjer dog, at der i hvert Fald i det foreliggende Tilfælde, hvis man ikke ligefrem kunde tale om en ny Gældsstiftelse, var Tale om saa væsentlige Forandringer i det oprindelige Forhold, at Forloveren allerede derved maatte anses for løst fra sin Forpligtelse. Dommene kan derfor ikke tages som Udtryk for den Opfattelse, at det afgørende for, om Forloveren frigøres, skulde være, om Hovedforholdet var afløst af et helt nyt Gældsforhold, eller dette ikke var Tilfældet. Denne Løsning vilde ogsaa være uheldig, ikke

saa meget fordi det altid vil bero paa et vanskeligt Skøn, om man skal anse Hovedforholdet for afløst af et nyt Forhold, eller om man skal anse Hovedforholdet for bestaaende, omend i ændret Skikkelse — ogsaa Skønnet over, om en Forandring er saa væsentlig, at Forloveren bør fritages for sin Forpligtelse, eller ej, kan naturligvis være vanskeligt — som fordi det paagældende Kriterium meget let vil føre ind i Begrebsjuristeri og Konstruktioner, som jo ellers ikke staar i nogen høj Kurs i nordisk Teori og Praksis.

Dommene i N. R. T., 1912, S. 328 og S. 1060 beror begge paa konkret Fortolkning af Forloverens Løfte; iøvrigt synes Præmisserne i den førstnævnte Dom ligesom den ovenfor omtalte Dom i N. R. T. 1896, S. 764, at gaa ud fra, at Spørgsmaalet om Forloverens Frigørelse maa afgøres under Hensyntagen til samtlige konkrete Omstændigheder, herunder navnlig, om Hensigten in concreto har øget Forloverens Risiko.

Dommen i N. R. T. 1917, S. 24, domfælder Forloveren under Hensyn til Udsættelsens Kortvarighed. N. R. T. 1936, S. 302, viser formentlig intet.

I Resumé kan det siges, at norsk Ret ovenfor Forloveren paa det her omhandlede Omraade er væsentlig strengere end dansk Ret, idet Forloveren kun frigøres ved væsentlige Ændringer i Hovedforholdet, og maaske endda kun, hvis Kreditor ikke er i Stand til at godtgøre, at de væsentlige Ændringer ikke har medført nogen Forøgelse af Forloverens Risiko.

Selvom man i nordisk Ret i Almindelighed ikke viger tilbage for at overlade Domstolene et særdeles frit Skøn, maa man dog foretrække en Regel, der begrænser Skønnet, hvis dette kan ske, uden at Domstolene derved tvinges til i for mange Tilfælde at afsige materielt ubillige Domme, og navnlig gælder dette naturligvis, naar man indenfor et bestemt Omraade ligefrem kan henvise til, at Erfaringerne stærkt taler for, at den skarpe Regel ikke medfører særlige Gener; dette gælder netop ved det her omhandlede Spørgsmaal, hvor det tør hævdes, at dansk Rets Standpunkt ikke medfører Gener for Kreditorerne, hvorved bemærkes, at der jo kun er Tale om en deklaratorisk Regel til Beskyttelse for Forloveren, der allerede ved Forløftets Ind-

gaaelse kan fraskrive sig denne Beskyttelse. Naar Reglen ikke medfører særlige Gener i Praxis, skyldes dette dels, at de fleste Kreditorer sikkert uden udtrykkelige Lovregler finder det naturligt at indhente Forloverens Samtykke til en Henstandsgivelse, dersom de finder denne sagligt paakrævet, og dels, at Forloverne omvendt gennemgaaende vil være interesserede i at gaa med til Henstandsgivelsen i de samme Tilfælde, som Kreditor vil være interesseret heri.

I norsk Teori har man været inde paa, at man med dansk Rets Løsning af Spørgsmaalene om, hvilken Betydning henholdsvis Henstandsgivelse og Kreditors blotte Passivitet med Inddrivelsen bør have for Forloverens Forpligtelse, gør en irrational Forskel paa Løsningen af de to Spørgsmaal, idet det skulde være lige saa generende for Forloveren, at Kreditor ikke gør noget for at faa sit Tilgodehavende inddrevet efter Forfaldstidens Indtræden, som at han giver Hovedmanden en formelig Henstand med Erlæggelsen. Dette kan dog ikke i Almindelighed anerkendes; det tør sikkert antages, at Hovedmandens Dispositioner gennemsnitlig paavirkes langt stærkere ved udtrykkelig Henstandsgivelse end ved Kreditors blotte Passivitet, idet Hovedmanden jo i sidstnævnte Tilfælde aldrig vil kunne fæste Lid til, at Passiviteten ikke til et hvilket som helst vilkaarligt Tidspunkt afløses af Aktivitet. Denne Gennemsnitsbetragtning er tilstrækkelig til at forklare dansk Rets Standpunkt, selvom der naturligvis kan forekomme Enkelttilfælde, hvor det for Forloverens Risiko er irrelevant, om der foreligger en udtrykkelig Henstandsgivelse eller ej i Hovedforholdet.

Naar man ved en fællesnordisk Lov skal søge at formidle de forskellige Landes tilvante Retsforestillinger, synes dansk Rets Standpunkt i dette Tilfælde at betegne en passende Mellemløsning mellem svensk-finsk Rets stive og for Kreditorerne særdeles generende Forældelsesregel og norsk Rets Skønsregel.

Ret fast udformede Regler kan paa Grundlag af herskende Praxis i et vist Omfang opstilles med Hensyn til Spørgsmaalet om *Betydningen af Kreditors Opgivelse af Sikkerhedsrettigheder i Hovedmandens Ejendele*. Naar Undersøgelsen paa dette Sted begrænses til Sikkerhedsrettigheder i Hovedmandens Ejen-

dele, skyldes det navnlig, at de Spørgsmaal, der opstaar i Forbindelse med en Kreditors Opgivelse af sit Krav mod en af flere solidarisk hæftende Forlovere, bør behandles i Sammenhæng med Reglerne om flere Forlovers Hæftelse.

Indenfor alle de nordiske Lande staar det fast, at Kreditors Opgivelse af viljesbestemte Sikkerhedsrettigheder af den her omhandlede Art, der med Forloverens Viden forefandtes, da han paatog sig Forløftet, medfører, at Forloveren frigøres i det Omfang, hvori det maa antages, at Kreditor (resp. Forloveren under Regressen) kunde have skaffet sig Dækning ved at udnytte de paagældende Rettigheder (eller for Forloverens Vedkommende ved Forløftets Paatagelse maatte anse de paagældende Rettigheder for risikobegrænsende, uanset om han ikke selv vilde kunne udnytte dem under sin Regres, jfr. Ussing, S. 255). Sætningen gælder, uanset om den opgivne Sikkerhedsret erstattes af anden Sikkerhed, der maa anses for lige saa god, og ligeledes uanset om eventuelt resterende Sikkerhedsrettigheder maa anses for tilstrækkelige til at skaffe Kreditor eller den regressøgende Forlover fuld Dækning.

Gaar man foreløbig ud fra, at Hovedreglen forsaavidt angaar Sikkerhedsrettigheder af den omhandlede Art, der ikke var Forloveren bekendt ved Forløftets Indgaaelse, er den, at Kreditors Opgivelse af saadanne Rettigheder ikke har nogen Betydning for Forloverens Hæftelse, hvad enten det drejer sig om Sikkerhedsrettigheder, der var stiftet ved Forløftets Indgaaelse eller ej, synes det, som om den anførte Regel let vil kunne give Anledning til Konflikter, ligesom den vil kunne medføre en generende Uvished for Kreditor og dermed hemme dennes Dispositioner. Usikkerheden vil i første Række vise sig med Hensyn til Beviset for, om Forloveren var bekendt med vedkommende Sikkerheds Tilstedeværelse ved Forløftets Indgaaelse; hyppigt vil Forloveren ex post blive klar over Sikkerhedsrettens Eksistens, og det vil da være vanskeligt at tilsidesætte en Forklaring fra hans Side om, at han ikke vilde have paataget sig Forløfte, hvis ikke den omhandlede Sikkerhedsret forefandtes, idet Hovedforholdets Parter navnlig efter længere Tids Forløb normalt ikke vil kunne erindre, om den paagældende Sik-

kerhedsret omtaltes under Forhandlingerne i Forbindelse med Forløftets Indgaaelse, eller hvilke Muligheder der kan have været for, at Forloveren ad anden Vej kunde blive bekendt med Sikkerhedsretten. Generne for Kreditor viser sig deri, at han — der af forskellige Grunde kan være interesseret i at opgive en Sikkerhedsret — ikke har nogen Mulighed for at skønne over, om Forloveren er bekendt med en bestemt Sikkerhedsret, hvorfor han ikke kan overskue Konsekvenserne af en eventuel Opgivelse af Sikkerhedsretten. Kreditor vil altsaa være nødsaget til at forespørge Forloveren, hvorledes Sagen forholder sig, og vil praktisk talt være henvist til uden Mulighed for Kritik at lægge Forloverens Forklaring til Grund ved sine videre Dispositioner.

Under Hensyn til det anførte er det forstaaeligt, at man (Gram, S. 782) har været inde paa, at Reglen kun skulde gælde i Tilfælde, hvor Forloverens Kendskab til Sikkerhedsrettighederne skyldes Meddelelse fra Kreditors Side ved Forløftets Indgaaelse. En saadan Regel vil imidlertid gennemsnitlig stille Forloveren altfor ugunstigt, idet det ikke vil kunne forventes, at Kreditor tager noget som helst Initiativ til at meddele Forloveren Kendskab til de øvrige Sikkerhedsrettigheder, med mindre dette i de enkelte Tilfælde viser sig nødvendigt for overhovedet at overtale ham til at paatage sig Forløfte, og omvendt maa det antages, at Forloveren, der som overvejende Regel ikke er forretningskyndig, ej heller vil tage noget Initiativ til at faa Spørgsmaalet om Tilstedeværelsen af andre Sikkerhedsrettigheder og hans Adgang til at indtræde i disse bragt paa det rene, hvad enten han har Kendskab til dem eller ej. Grams Regel vilde derfor i Praxis være ensbetydende med, at Kreditor normalt kunde opgive de af Hovedmanden stillede Sikkerhedsrettigheder uden Hensyn til Forloveren, og den bør derfor forkastes.

En heldigere Maade at komme udenom Vanskelighederne paa vilde det være, om man gik den Vej *at frigøre Forloveren i det Omfang, hvori Sikkerhedsrettigheder, der forelaa ved Forløftets Stiftelse, opgives af Kreditor, og det uden Hensyn til, om Forloveren ved Forløftets Indgaaelse havde Kendskab til*

deres Eksistens eller ej. Denne Vej synes man tilbøjelig til at gaa i norsk Ret, jfr. Aubert, S. 240, og Stang, S. 114. Denne Regel bør formentlig tiltrædes; det kan i hvert Fald ikke hævdes, at den retstekniske Forskydning, som den er Udtryk for, er særlig grov, hvorved erindres, at der jo ingenlunde hermed er taget Stilling til Spørgsmaalet om Betydningen af Kreditors Opgivelse af Sikkerhedsrettigheder, der stiftes efter Forløftets Indgaaelse, eller hans Opgivelse af Rettigheder af anden Art end viljesbestemte Sikkerhedsrettigheder i Hovedmandens Ejendele. *For Kreditor er det* under Hensyn til den Usikkerhed, der som nævnt vil være til Stede, dersom man lægger Vægt paa Forloverens subjektive Forhold, *ikke nogen særlig tyngende Regel*, hvorved erindres, at Reglen kan fraviges ved Aftale, og at Kreditor kan sikre sig, at Rettigheden skal tjene til Sikkerhed ogsaa for andre Fordringer, han maatte erhverve mod Hovedmanden; (saadan Aftale vil Kreditor formentlig kun forholdsvis sjældent have Brug for at indgaa). For Forloveren kan Reglen naturligvis i en Del Tilfælde medføre en upaaregnet Gevinst, men det maa under Hensyn til, at Forloveren gennemsnitlig er den svageste Part, anses for urimeligt at lægge en altfor stor Vægt paa hans subjektive Forhold i Tilfælde, hvor man som her har Valget mellem en Regel, der maaske nok paa Papiret ser rimelig og retfærdig ud, men som medfører Vanskeligheder for Retsanvendelsen, og en let anvendelig Regel, der vel giver Forloveren en vis Fordel, men dog ikke kan anses for særlig urimelig eller tyngende for Kreditor eller Hovedmand. I Tilfælde som de omtalte fører flere fremmede Retsforfatninger til samme Resultat som det her forfægtede, saaledes ogsaa B. G. B., § 776, Stk. 1. Spørgsmaalet om, hvorvidt Forloverens Kendskab til Sikkerhedsretten ved Forløftets Stiftelse er af Betydning, ses ikke at være klart afgjort i svensk-finsk Praxis, og ej heller Teorien frembyder klare Udtalelser om Spørgsmaalet, jfr. Ekström, S. 133-134, og Hasselrot, II, S. 23 ff., og II, S. 115 ff., jfr. navnlig de S. 117 omtalte Lovforslag og Udviklingen S. 118, der tydeligt viser, hvilket Dilemma man kommer ind i, dersom man lader Forloverens subjektive Forhold, som Kreditor ofte vil være aldeles ubekendt med, være afgø-

rende. I dansk Teori er Opfattelsen klart gaaet i Retning af at lade Forloverens Kendskab til Sikkerhedsrettighederne være afgørende.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om *Kreditors Opgivelse af viljesbestemte Sikkerhedsrettigheder i Hovedmandens Ejendele*, der først er stiftet efter *Forløftets Indgaaelse*, er der overalt i de nordiske Lande Enighed om, at det som Hovedregel maa staa Kreditor frit for at opgive saadanne Rettigheder, og det uanset om det drejer sig om Rettigheder, som Forloveren, dersom han indfrie Hovedfordringen, vilde indtræde i ved Subrogation. I fremmed Ret forefindes undertiden Regler, der selv i disse Tilfælde frigør Forloveren helt eller delvis for hans Forpligtelser paa samme Maade som ved Opgivelse af de allerede ved *Forløftets Indgaaelse* stiftede Sikkerhedsrettigheder, jfr. saaledes den før nævnte Regel i B. G. B.

Medens det ovenfor forfægtede Standpunkt vedrørende Opgivelse af de allerede ved *Forløftets Indgaaelse* foreliggende Sikkerhedsrettigheder i Hovedsagen kunde begrundes med en Henvisning til, at en retsteknisk Forskydning var paakrævet, er det klart, at den i B. G. B. indeholdte Regel om de senere stiftede Sikkerhedsrettigheder ikke kan begrundes paa denne Maade. *Der kan imidlertid anføres en Del selvstændige Grunde til Fordel for den tyske Regel.* Det vil saaledes sikkert ikke helt sjældent forekomme (navnlig efter Fremkomsten af en ny Lov om Forløfte), at en Forlover, der ønsker at bringe Forløftet til Ophør enten ved Benyttelse af den til DL. 1-23-15 svarende Regel (der jo normalt maa forventes at medføre, at Hovedmanden betaler til Kreditor) eller ved at betale til Kreditor (eventuelt efter Opsigelse til denne) og derefter omgaaende søge Regres, fordi han nærer Ængstelse for Udviklingen af Hovedmandens økonomiske Forhold, henholdsvis af Hovedmand og Kreditor vil blive mødt med en Henvisning til, at der ikke er synderlig Fare for, at han skal komme til at lide økonomisk Tab, da der jo nu af Hovedmanden er stillet en Sikkerhed for Hovedfordringen. Undertiden, men langt fra altid, vil en Udtalelse af den omhandlede Art fra Kreditors Side medføre, at man selv efter gældende nordisk Ret vil stille Forlove-

ren paa samme Maade som ved Sikkerhedsrettigheder, der forelaa allerede ved Forløftets Stiftelse. Hvad angaar Udtalelser fra Hovedmandens Side, da vil disse selvsagt kun kunne have den Virkning — og det vil endda være sjældent — at der maa tillægges Forloveren en sekundær Sikkerhedsret for hans Regreskrav, som faar sin Betydning, naar Kreditor opgiver sin principale Sikkerhedsret, men i Praxis vil det endda i disse Undertagelestilfælde sikkert normalt stille sig saaledes, at Forloveren ikke vil være klar over, at han maa sørge for, at den ham tillagte Sikkerhedsret fuldstændiggøres ved en saakaldt Sikringsakt for at medføre den tilsigtede Fortrinsret fremfor andre Kreditorer og for at undgaa Ekstinktion overfor Omsætnings erhververe. I de nævnte Tilfælde er der herefter klart Trang til en Regel som den i B. G. B. indeholdte. I mange Tilfælde vil det endda stille sig saaledes, at Forloveren uden at tage noget Initiativ til at bringe Forløftet til Ophør bliver bekendt med den nye Sikkerhedsret og maaske netop af denne Grund undlader at tage det nævnte Initiativ. Endvidere er det meget vel tænkeligt, at Forloveren, selvom hans Kendskab til den nystiftede Sikkerhedsret ikke faar nogen Betydning for hans Vilje til at søge at bringe Forløftet til Ophør, dog faar Indflydelse paa hans økonomiske Dispositioner, f. Eks. i Form af øget Støtte til Hovedmanden, eller Dispositioner, som ikke har nogen Forbindelse med Hovedmanden eller Kreditor.

Overfor det anførte kan det ganske vist hævdes, at det er Forloverens egen Fejl, dersom han træffer sine økonomiske Dispositioner under Indflydelse af de nystiftede Sikkerhedsrettigheder, men det maa hertil bemærkes, at det jo uden Tvivl er det normale, at Kreditor ikke opgiver den nye Sikkerhedsret, der saaledes kommer Forloveren til Gode, enten derved, at Kreditors Udnyttelse af Retten medfører, at hans Krav mod Forloveren nedsættes, eller saaledes, at Forloveren efter at have fyldestgjort Kreditor indtræder i den, og yderligere maa bemærkes, at Forloveren som den gennemsnitlig lidet forretningskyndige ikke kan antages i Almindelighed at være saa godt inde i Retsreglerne, at han ikke skulde regne med de nye Sikkerhedsrettigheder som risikobegrænsende, saa meget mere som

han, som nævnt, allerede efter gældende Ret faktisk vil komme til at nyde godt af de nævnte Rettigheder i de ni af ti Tilfælde.

Til det anførte kommer, at *ogsaa visse retstekniske Hensyn her gør sig gældende*. Spørgsmaalet om, hvorvidt der i Forbindelse med den nye Sikkerhedsrets Stiftelse er givet Forloveren Tilsagn om, at denne skal tjene til Sikkerhed ogsaa for ham, saaledes at Retsstillingen vil blive den samme som med Hensyn til de ved Forløftets Stiftelse foreliggende Sikkerhedsrettigheder, vil ganske vist normalt ikke give Anledning til Tvivl, men allerede naar vi kommer til Spørgsmaalet om at sondre mellem blotte beroligende Udtalelser fra Hovedmand og Kreditor i Forbindelse med Henviisning til den nystiftede Sikkerhedsret for at afværge, at Forloveren tager Skridt til at bringe Forløftet til Ophør og Tilsagn, der afgives paa et senere Tidspunkt end Sikkerhedsrettens Stiftelse, eventuelt i en tilsvarende Situation som den, hvori de beroligende Udtalelser afgives, om, at den skal tjene til Sikkerhed ogsaa for Forloveren, melder Vanskelighederne sig. Af langt større Vægt er det imidlertid, at de Sikkerhedsrettigheder, der stiftes efter Forløftets Indgaaelse i mange Tilfælde — maaske endda i de fleste — stiftes i Situationer, hvor Kreditor vilde være berettiget til — eventuelt efter Opsigelse — at søge sig fyldestgjort for Hovedfordringen, saaledes at den nye Sikkerhedsret tjener til at afværge Udlæg og forsaavidt til en vis Grad maa sidestilles med et saadant. Dersom det da maa antages — hvilket vist nok er Tilfældet — at der maa sættes snævre Grænser for Kreditors Adgang til at opgive et Udlæg (Arrest etc.), er der Trang til at sætte ganske tilsvarende Grænser for hans Adgang til at opgive de omhandlede viljebestemte Sikkerhedsrettigheder. Man kunde spørge, om ikke Stiftelse af nye Rettigheder til Sikkerhed for Hovedfordringen i de Situationer, der her haves for Øje, i det overvejende Antal Tilfælde vil være ensbetydende med, at der meddeles Hovedmanden Henstand, saaledes at hele Problemet er et Skinproblem, idet Forloveren allerede i Medfør af de om Henstandsgivelse gældende Regler frigøres helt. Dette kan imidlertid ikke antages; det er saaledes ganske klart, at der ved en Hovedfordring, der forfalder efter Opsigelse med et vist

Varsel fra Kreditors Side, ikke foreligger en Henstandsgivelse, der medfører Forløftets Ophør, dersom Kreditor meddeler Hovedmanden, at han skrider til Opsigelse og om fornødent Tvangsforfølgning, dersom der ikke stilles yderligere Sikkerhed for Fordringen. Kreditor vil — dersom der ikke foreligger mere end det anførte — jo stadig være berettiget til, selv efter den nye Sikkerhedsrets Stiftelse, at opsiges overfor Hovedmanden med det aftalte Varsel til de aftalte Tidspunkter. Ej heller ved Fordringer, der forfalder til et bestemt allerede indtraadt Tidspunkt, behøver Kreditors Modtagelse af yderligere Sikkerhed fra Hovedmandens Side at være ensbetydende med en Henstandsgivelse.

Ved Vurderingen af, hvilken Regel der maa anses for mest hensigtsmæssig med Hensyn til de efter Forløftets Indgaaelse stiftede viljebestemte Sikkerhedsrettigheder, staar det *endnu tilbage at undersøge, om en til B. G. B., § 776, Stk. 1, svarende Regel vil være særlig tyngende for Kreditorerne*. Dette synes imidlertid ikke at kunne antages, da Kreditor normalt kun vil have en enkelt Fordring mod Hovedmanden, saaledes at han ikke har nogen Interesse i at kunne overføre Sikkerhedsretten til en anden Fordring. Yderligere er det klart, at Kreditor ved Sikkerhedsrettens Stiftelse — bindende for Forloveren — kan aftale med Hovedmanden, at den skal tjene til Sikkerhed for andre aktuelle eller eventuelle Krav, som Kreditor maatte være eller blive Indehaver af mod Hovedmanden. En saadan Aftale bør der tillægges samme Retsvirkning overfor Forloveren, som der tillægges en Aftale med ham ved Forløftets Stiftelse om, at en eller flere af de paa dette Tidspunkt bestaaende Sikkerhedsrettigheder for Hovedfordringen tillige skal tjene til Sikkerhed for andre Kreditor tilkommende Fordringer, være sig bestaaende Fordringer eller Fordringer, der først stiftes senere. Ved disse Regler vil Kreditor normalt være i Stand til at sikre sig en Handlefrihed af passende Omfang i Forhold til Forloveren, men det kan naturligvis tænkes, at Kreditor som en Form for yderligere Kreditydelse til Hovedmanden ønsker at opgive en Sikkerhedsrettighed uden at overføre den til Sikkerhed for andre ham tilkommende Fordringer, idet Hovedmanden

herved sættes i Stand til at opnaa Forstrækninger fra anden Side, hvilket Kreditor af Hensyn til sine egne Interesser kan anse for hensigtsmæssigt. I mange Tilfælde vil Kreditors Interesser her imidlertid være ganske parallelle med Forloverens Interesser, og det kan ikke antages, at det gennemsnitlig vil volde synderligt Besvær at faa Forloveren til at indgaa paa, at en Sikkerhedsret i et Tilfælde som det omspurgte opgives.

Alt taget i Betragtning vil jeg efter det anførte være *tilbøjelig til med Henblik paa en fællesnordisk Lov om Forløfte at acceptere den tyske Regel, omend denne, i hvert Fald forsaavidt angaar de Sikkerhedsrettigheder, der stiftes efter Forløftets Indgaaelse, betegner en Ændring i en i Forvejen ganske ensartet Retstilstand i alle de nordiske Lande*. Den tyske Regel kan siges at være et ganske rimeligt Udslag af, at det i et vist Omfang maa paahvile Kreditor at tilgodese Forloverens Interesser.

Dersom den foreslaaede Regel ikke accepteres ved fællesnordisk Lovgivning, er det klart, at man ikke kan give en ganske undtagelsesfri Regel om, at Kreditor altid uden Virkning for Forloveren kan opgive en efter Forløftets Indgaaelse stiftet Sikkerhedsret. For det første er Reglen naturligvis deklaratisk, saaledes at Kreditor ved Aftale med Forloveren kan være bundet til ikke at opgive den nye Sikkerhedsret. Dernæst bør der, naar *Hovedmandens økonomiske Forhold er særlig daarlige, sættes en Grænse for Kreditors Adgang til Opgivelse af Sikkerhedsretten*, og navnlig er det klart, at han, naar Hovedmanden er under Konkurs, ikke paa Forloverens Bekostning bør kunne opgive Retten. Dersom man vil sætte en Grænse allerede i Tilfælde, hvor Hovedmanden endnu ikke er under Konkurs, vil det i Praxis bero paa et vanskeligt Skøn, hvornaar Opgivelsen af Sikkerhedsretten bør have Konsekvenser i Forhold til Forloveren, og hvornaar ikke, hvilket forsaavidt kan tjene som Supplement til de i det foregaaende anførte retstekniske Hensyn, der talte for den tyske Regel.

Hvad angaar retsbestemte Sikkerhedsrettigheder, gælder det navnlig med Hensyn til *Forløfte for Fordringer, der er udstyret med Konkursprivilegium*, at Forloveren som altovervejende

Hovedregel vil være klar over Fordringens Art og dermed, forsaavidt han ikke savner Kendskab til Konkurslovgivningen, bekendt med, at den er udstyret med en særlig Fortrinsret i Tilfælde af Hovedmandens Konkurs; dersom det drejer sig om Forløfte for fremtidige Fordringer af en saadan Art, at de er privilegerede, vil Forloveren naturligvis i samme Omfang være bekendt med Privilegiet og tage Hensyn til dette. I saadanne Tilfælde at lægge Vægt paa Forloverens eventuelle Retsvildfarelse, der bevirker, at han, skønt bekendt med alle faktiske Forhold Fordringen vedrørende, ikke er klar over Fortrinsrettens Eksistens, vilde være aldeles urimeligt, saa meget mere som Kreditor i disse Tilfælde ikke vil være interesseret i at opgive Privilegiet for at overføre dette til andre ham tilkommende Fordringer, idet dette efter Lovgivningens præceptive Regel er udelukket. Ej heller er Privilegiets Opgivelse i Almindelighed synderlig egnet til at skaffe Kredit fra anden Side til Hovedmanden, idet dets Opgivelse ikke blot vil komme den nye Kreditor, men Hovedmandens Kreditorer i al Almindelighed til Gode. Hvad man derfor end antager om Kreditors Opgivelse af viljebestemte Sikkerhedsrettigheder, bør det, *i hvert Fald for de Tilfælde, hvor Forloveren er bekendt med de faktiske Forhold vedrørende en privilegeret Fordring, antages, at Privilegiets Opgivelse medfører Nedsættelse af Forloverens Forpligtelse i det Omfang, hvori det maa antages, at Opgivelsen kommer ham til Skade.*

I mindre hyppigt forekommende Tilfælde kan det tænkes, at Forloveren ikke vil være bekendt med de faktiske Forhold Hovedfordringen vedrørende og derfor ej heller kan være bekendt med Konkursprivilegiet. Dette vil saaledes kunne forekomme ved Forløfte »for alt, hvad Hovedmanden maatte blive Kreditor skyldig«, hvis der her mere eller mindre tilfældigt opstaar en privilegeret Fordring, der omfattes af Forløftet. Der bør dog næppe i disse Tilfælde opstilles en Regel, der afviger fra de i det foregaaende omtalte Tilfælde af Forløfte for privilegerede Hovedfordringer, idet, som allerede der nævnt, Trangen for Kreditor til i saa Henseende at være frit stillet er meget ringe.

Paa tilsvarende Maade vil Sagen formentlig stille sig med Hensyn til andre retsbestemte Sikkerhedsrettigheder, men man bør dog muligvis undlade at opstille en fuldstændig generel Regel herom, da der maaske kan forekomme Tilfælde, hvor Opgivelsen af en retsbestemt Sikkerhedsret bør behandles i Overensstemmelse med Reglerne om Kreditors Erlæggelse af sin Ydelse til Hovedmanden i et gensidigt bebyrdende Forhold uden samtidig Erlæggelse fra dennes Side, skønt Kreditor ikke var pligtig at yde, uden at Hovedmandens Erlæggelse samtidig fandt Sted. Om, hvilke Regler der bør gælde i saadanne Tilfælde, henvises til det følgende.

Hvad endelig angaar *de ved Retsforfølgning erhvervede Sikkerhedsrettigheder* — saasom Arrest, Udlæg o. s. v. — gælder det, at der, forsaavidt de i det foregaaende forsvarede Regler accepteres, sikkert vil være Enighed om, at Hovedreglen bør være, at Kreditor ikke kan opgive disse, uden at Forloveren maa anses for frigjort i det Omfang, hvori han maa antages at kunne have opnaaet Fyldestgørelse ved Hjælp af den opgivne Sikkerhedsret. Gaar man derimod den Vej i Hovedsagen at fastholde hidtil gældende nordisk Ret, hvorefter de efter Forløftets Indgaaelse stiftede Sikkerhedsrettigheder som Hovedregel kan opgives af Kreditor, uden at dette medfører nogen Virkning for Forloverens Hæftelse, er Spørgsmaalet noget mere tvivlsomt, forsaavidt som de her omhandlede Rettigheder normalt først stiftes efter Forløftets Indgaaelse. Det maa dog stærkt fremhæves, at de i det foregaaende anførte Omstændigheder, der talte for Gennemførelsen af en Regel om, at Kreditor selv ved viljebestemte Rettigheder var afskaaret fra at opgive disse, uanset om de først var stiftet efter Forløftets Indgaaelse, med endnu langt større Styrke taler for at afskære ham fra at opgive de her omhandlede Rettigheder.

Ved de ved Retsforfølgning erhvervede Sikkerhedsrettigheder opstaar der et særligt Problem hidrørende fra, at Kreditor ofte — i Modsætning til, hvad der gælder om viljebestemte Sikkerhedsrettigheder — maa foretage hyppigere Skridt til Sikring af Retten, f. Eks. Anlæggelse af Arrestsag, Fornyelse af Udlæg i Løsøre etc. Det vil vist nok ikke kunne kræves, at Kreditor

udfolder nogen Aktivitet til Vedligeholdelse af de omhandlede Rettigheder, selvom man iøvrigt i Læren om Bortfald af Sikkerhedsrettigheder sidestiller Opgivelse og Forsømmelse fra Kreditors Side, men man kunde spørge, om Kreditor er pligtig at underrette Forloveren, dersom han ikke ønsker at foretage Skridt til Vedligeholdelse af Sikkerhedsrettighederne, saaledes at Forloveren ved Indfrielse af Hovedfordringen kan faa Lejlighed til at indtræde i Sikkerhedsretten; dette tør sikkert antages, da Forloveren netop i Tilfælde, hvor han bliver opmærksom paa, at Kreditor har paabegyndt en Retsforfølgning, i ganske særlig Grad vil slaa sig til Ro i den Tanke, at der nu ikke forspildes nogen Mulighed fra Kreditors Side for at opnaa Fyldestgørelse direkte hos Hovedmanden. Strengere mod Kreditor er Ussing, S. 257-258, og Praksis.

Et Spørgsmaal, der vel ikke udelukkende opstaar i Forbindelse med de ved Retsforfølgning erhvervede Sikkerhedsrettigheder, men som i disse Tilfælde vil være særlig praktisk, er det, om Kreditor kan opgive den erhvervede Sikkerhedsret, uden at dette medfører nogen Ændring i Forloverens Forpligtelser, dersom det maa antages, at Hovedmanden ellers vil gaa konkurs med den Virkning, at Sikkerhedsretten bortfalder ved Afkræftelse. En norsk Dom i N. R. T., 1926, S. 128, besvarer dette bekræftende, og Ussing, S. 257, Note 25, slutter sig til samme Standpunkt. Det forekommer mig dog rimeligt, om man ogsaa i dette Tilfælde vilde paalægge Kreditor at give Forloveren Lejlighed til at varetage sine Interesser, f. Eks. ved at indfri Hovedfordringen, og dermed indtræde i Sikkerhedsretten.

Spørgsmaalet om, *hvilken Betydning det bør have, at Kreditor undlader at anmelde sin Fordring i Hovedmandens Konkursbo*, afgøres i finsk Ret efter § 1 i Forordningen af 24. Februar 1873 saaledes, at Hovedmanden helt frigøres. Ganske vist omtaler Reglen direkte kun Selvskyldnerforløfte, men dette skyldes vist nok, at Reglen forsaavidt angaar det simple Forløfte, stod fast, allerede før Forordningens Udstedelse, jfr. Ekström, S. 96-97, hvor det med Rette anføres, at Lovens Ord selvfølgelig burde have omfattet begge Arter af Forløfte, idet den ellers let giver Anledning til Misforstaaelse. Denne Regel

maa anses for at være for lempelig mod Forloveren; det frembyder nemlig ingen som helst praktisk Vanskelighed at opgøre, hvor stort et Tab Kreditors Forsømmelse medfører for Forloveren, og da Hovedmanden jo stadig uanset Konkursen hæfter for hele Hovedfordringen og dermed ogsaa for Forloverens Regreskrav, er der ingen som helst Anledning til at lade Kreditors Undladelse af at anmelde Fordringen medføre anden Virkning end, at Forloveren frigøres i det Omfang, hvori Kreditors Forsømmelse har medført, at der ikke er blevet udbetalt Dividende af den Fordring, som Forløftet sikrer.

I de øvrige nordiske Lande er Spørgsmaalet ikke afgjort ved Lovgivning, og det staar i hvert Fald i Danmark og Norge, men vist nok ogsaa i Sverige, fast, at Kreditors Undladelse af Anmeldelse af Fordringen i Hovedmandens Konkursbo ikke ned sætter det Krav, som Kreditor kan gøre gældende mod Forloveren. Dette Standpunkt skyldes vist nok nærmest, at man i Mangel af særlig Lovhjemmel ikke har ment at kunne forsvare Opstillingen af en Regel, hvorefter Kravet mod Forloveren kunde paavirkes af Kreditors Forsømmelse i den her omhandlede Henseende. Yderligere har man henvist til, at det jo staar Forloveren frit for at anmelde sit Regreskrav, allerede forinden han betaler til Kreditor, eller for dansk-norsk Rets Vedkommende et Krav efter DL. 1-23-15 (NL. 1-21-15). Det førstnævnte Hensyn er selvfølgelig uden Vægt i denne Forbindelse, hvor det netop drejer sig om at vurdere Reglerne med Henblik paa kommende fællesnordisk Lovgivning. Hvad dernæst Henvisningen til, at Forloveren selv kan anmelde et Krav mod Hovedmanden, angaar, maa der erindres om en allerede tidligere i anden Forbindelse anført Betragtning, hvorefter det i Praksis meget hyppigt vil stille sig saaledes, at Forloveren ikke vil være klar over sin Adgang til at anmelde et blot eventuelt Dividendekrav betinget af, at Hovedfordringen ikke anmeldes af Kreditor, hvilket atter hænger sammen med, at der ikke psykologisk er saa stor en Tilskyndelse til at anmelde et eventuelt Krav (her: Regreskravet), som der er til at anmelde et aktuelt Krav (her: Hovedfordringen). Man bør derfor formentlig foretrække den i det foregaaende skitserede Løsning, der betegner

en fornuftig Mellemløsning mellem det finske Standpunkt og det Standpunkt, der indtages i de øvrige nordiske Lande.

Kreditors Ophævelse af Modregningsret eller anden Tilintetgørelse af Modregningsmulighed har efter herskende Opfattelse normalt ingen Indflydelse paa Forloverens Forpligtelse; dette, der er en Selvfølge i gældende dansk-norsk Ret, gælder, saavidt ses, ogsaa i svensk-finsk Ret; de sidstnævnte Retsforfatningers Regler, der i vidt Omfang sikrer Forloveren Ret til at gøre Brug af Hovedmandens Modregningsbeføjelse overfor Kreditor, hviler da ogsaa i Hovedsagen paa Billigheds-synspunkter, der ikke kan medføre Pligt for Kreditor til at sørge for, at den en Gang opstaaede Modregningsmulighed saa vidt muligt bibeholdes. Ej heller den i det foregaaende forfægtede Regel, hvorefter Kreditor generelt afskæres fra at opgive viljebestemte Sikkerhedsrettigheder, hvad enten de er stiftet før eller efter Forløftets Indgaaelse, tvinger til en Ændring i den for Modregningsspørgsmaalets Vedkommende herskende Opfattelse, der da formentlig bør fastholdes som Hovedreglen.

Kreditors Ret til i et gensidigt bebyrdende Retsforhold ifølge deklaratoriske Lovregler at undlade at erlægge sin Ydelse, før Hovedmanden erlægger Modydelsen, kan ikke i Almindelighed paaberaabes af Forloveren, der altsaa hæfter fuldt ud, selvom Kreditor erlægger sin Ydelse, uden at Modydelsen samtidig præsteres. I de Kontraktstyper, hvor der sædvanligvis for at sikre Kreditor, træffes særegne Bestemmelser om, hvornaar han for sit Vedkommende skal erlægge, maa Forloveren dog i et vist Omfang kunne paaberaabe sig saadanne Bestemmelser; Bestemmelser af denne Art er meget almindelige i Entreprisekontrakter, hvor Bygherren er berettiget til at holde en vis Del af Entreprisenummen tilbage, og det antages paa ensartet Maade i alle nordiske Lande, at dette Beløb tjener til Sikkerhed ogsaa for Entreprenørens Forlover, der maa stilles omtrent som den Person, der af Entreprenøren har faaet tiltransporteret en Del af Entreprisenummen og har faaet Transporten noteret hos Bygherren.

Der er ikke i det foregaaende gjort noget Forsøg paa at opstille en almindelig Regel om Kreditors Diligenspligt. I intet af de nordiske Lande har man opstillet en saadan Regel, og med de i det foregaaende omhandlede Regler (herunder ogsaa de Regler om Diligenspligt, der er fremstillet andre Steder i nærværende Skrift) i Forbindelse med fornuftige Regler om Forloverens Adgang til ved eget Initiativ at komme ud af Forholdet og en Modernisering af de nordiske Landes almindelige Forældelseslovgivning, der jo finder Anvendelse paa Kreditors Krav mod Forloveren (et Emne, der falder udenfor dette Skriffs Opgave), synes man da ogsaa at kunne betrygge Forloveren i et saadant Omfang, at *Trangen til Opstilling af en videregaaende almindelig Regel ikke er synderlig stærk*, hvorved bemærkes, at *de i det foregaaende omhandlede Regler langt fra kan anses for udtømmende*; det maa saaledes tilkomme Retspraksis i paakommende Tilfælde at opstille nye Enkeltregler om Kreditors Diligenspligt. *En videregaaende almindelig Regel vilde meget let udvikle sig til at blive et Universalmiddel for Forloverne til at opnaa Frigørelse for deres Forpligtelser*, hvorved bemærkes, at det ofte vil være ugørligt for Kreditorerne at bevise, at deres manglende Iagttagelse af Diligensreglerne ikke har medført noget Tab for Forloverne (at Reglen i hvert Fald kun kunde gaa ud paa at frigøre Forloverne i et til Tabet svarende Omfang, maa anses for givet); dette vilde meget let kunne føre til, at Domstolene lod sig nøje med et ikke ganske fyldestgørende Bevis, og *dermed vilde Vejen være aaben for en lang Række Processer paa et Omraade, hvor der hidtil i det praktiske Retsliv ikke har været Tale om noget større Antal Processer*, og det var jo ikke netop det, man skulde tilstræbe ved en Lovgivning.

Flere Forlovere

Flere Samforlovere (jfr. om dette Begreb Ussing, S. 307) hæftede før Gældsbrevsloven i Danmark og Norge principalt pro rata, subsidiært solidarisk, jfr. DL. 1-23-13 og 14 (NL. 1-21-13 og 14), medens Ansvaret i Sverige og Finland var et rent pro rata-Ansvar, jfr. HB., Kap. X, § 11. I alle de nordiske Lande var det imidlertid den praktiske Hovedregel, at Forloverne udtrykkelig gik ind paa at hæfte solidarisk; selv den dansk-norske Regel var altsaa ikke i det praktiske Retsliv anset for tilstrækkelig betryggende for Kreditorerne. *I den fælles-nordiske Gældsbrevslov, som er ført ud i Livet i Danmark, Norge og Sverige, er man da ogsaa gaaet over til at lade Forloverne hæfte solidarisk, og der vil sikkert ikke ved en fælles-nordisk Lovgivning blive Tale om at ændre denne Regel.*

Forholdet mellem Kreditor og den enkelte Forlover maa, naar Forloverne hæfter solidarisk, i Hovedsagen afgøres efter de Regler, der er fremstillet i det foregaaende om Forholdet mellem Kreditor og en Enkeltforlover, men særlige Regler maa dog opstilles med Henblik paa Spørgsmaalet om, hvilken Betydning der overfor den enkelte Forlover bør tillægges det Forhold, at en solidarisk hæftende Medforlover viser sig ikke at være gyldig forpligtet, eller det Forhold, at en Medforlovers Forpligtelse forandres eller ophører, uden at dette er sket ved, at han har fyldestgjort Kreditor helt eller delvis. Det er imidlertid umiddelbart indlysende, at Reglerne herom nøje maa hænge sammen med, hvorledes det indbyrdes Forhold mellem Forloverne er ordnet, og navnlig med Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang den betalende Forlover har Regres mod Medforloverne, og hvorledes denne Regres nærmere gennemføres, hvorfor Reglerne herom i Hovedtræk maa fremstilles, forinden de rejste Spørgsmaal om Forholdet mellem Kreditor og den enkelte Forlover kan besvares.

I alle de nordiske Lande er der Enighed om, at Forloverne, naar ikke andet er aftalt eller følger af særlige Forhold, ind-

byrdes skal tilsvare lige store Andele af det til Kreditor udbetalte Beløb. Naar kun en eller nogle af Forloverne har betalt til Hovedmanden, har den eller de betalende Forlovere derfor Regres til de øvrige for, hvad de har betalt udover deres Anparter. *Forud for Gældsbrevsloven var denne Regres mellem solidarisk hæftende Samforlovere i alle de nordiske Lande ordnet som en solidarisk Regres*, og dette gælder stadig i Finland, hvor Gældsbrevslovforslaget jo endnu ikke er ophøjet til Lov. Den solidariske Regres havde imidlertid givet Anledning til Kritik, navnlig fordi den kan give Anledning til tilbagegaaende Regres (d. v. s. Tilbagebetaling af Beløb, der var modtaget under Regressen), hvis en eller flere af de Forlovere, der sidst inddrages i Regressen, viser sig at være insolvente. Dette betyder ikke blot, at den solidariske Regres kan medføre et betydeligt Besvær, men ogsaa, at den kan medføre særlig ubillige Resultater, nemlig hvis en Forlover, som, efter at have modtaget et Regresbeløb fra en Medforlover, er blevet insolvent, udsættes for tilbagegaaende Regres. *I Gældsbrevsloven har man derfor nu gennemført en ny Ordning af Regressen.* Denne Ordning, der er gennemført i Danmark, Norge og Sverige, søger samtidig at undgaa de særlige Ulemper, der knytter sig til den solidariske Regres, og de Ulemper, som en proratarisk Regres med subsidiær Tabsfordeling frembyder for den Forlover, der betaler til Kreditor. Ordningen gaar nærmere ud paa, *at den indfrieende Forlover i første Omgang maa afkræve hver af Medforloverne hans Anpart*; forsaavidt er Regressen proratarisk; men i Stedet for som ved den subsidiære Tabsfordeling at kræve et strengt Bevis for Insolvens, forinden de insolvente Medforlovers Anparter kan fordeles paa de solvente Medforlovere, herunder den regressøgende, giver den nye Regel *Adgang til at gennemføre Tabsfordeling dels, naar en Medforlover aabenbart ikke kan betale, og dels, naar hans Opholdssted er ubekendt, samt endelig, hvad der er det vigtigste, naar Medforloveren ikke har betalt sin Andel inden 14 Dage efter, at Krav herom er fremsat overfor ham eller paa betryggende Maade afsendt til ham.* Uanset hvor mange Forlovere der i det enkelte Tilfælde hæfter for Fordringen, kan

den Forlover, der har betalt hele Beløbet til Kreditor, altsaa aldrig kræve nogen Medforlover for mere end Halvdelen af det betalte Beløb (forudsat at hver af Forloverne i Overensstemmelse med den deklaratoriske Regel sluttelig skal svare til lige store Anparter).

Er der eksempelvis otte Forlovere, A-H, og A betaler hele Beløbet til Kreditor, kan han efter forgæves at have rettet Paakrav til B-H om Betaling af $\frac{1}{8}$ af hele Beløbet hos hver f. Eks. kræve B for Halvdelen, nemlig $\frac{1}{8}$ som B's egen Anpart samt $\frac{3}{8}$ som Tabsfordeling; herefter kan A gøre yderligere Regres for $\frac{3}{8}$ og B ligeledes for $\frac{3}{8}$. For A's Vedkommende gælder, at disse $\frac{3}{8}$ i og for sig efter den principale Regresregel skulde fordeles med $\frac{1}{16}$ paa hver af Forloverne C-H, men da Betingelsen for Tabsfordeling er til Stede, idet de nævnte seks Forlovere jo en Gang er afkrævet hver $\frac{1}{8}$, kan A forlange, at f. Eks. C. betaler ham $\frac{1}{16}$ som sin egen Anpart og $\frac{1}{3}$ af de resterende $\frac{5}{16}$, som A's Tab udgør, eller $\frac{5}{48}$ eller ialt $\frac{8}{48} = \frac{1}{6}$. B kan samtidig gøre Regres paa samme Maade hos hvem af Forloverne C-H, han maatte gøre Krav gældende overfor, idet A's oprindelige Paakrav ogsaa i Forhold til B (Subrogation) medfører, at denne fritages for at kræve hver af de nævnte Forlovere for en Anpart af hans Tab. Kræver B Dækning hos C for $\frac{1}{6}$, har altsaa A, B og C hver betalt $\frac{1}{3}$. A's Tab udgør herefter $\frac{7}{8} \div \frac{1}{2} \div \frac{1}{6} = \frac{5}{24}$, der efter den principale Regresregel skulde fordeles med $\frac{1}{24}$ paa hver af Forloverne D-H, men da Betingelsen for Tabsfordeling er til Stede, kan A forlange, at f. Eks. D betaler ham $\frac{1}{24}$ som sin egen Anpart og $\frac{1}{4}$ af de resterende $\frac{1}{24}$ eller ialt $\frac{1}{12}$. Fremdeles kan A hos henholdsvis den femte, sjette, syvende og ottende Forlover, der inddrages i Regressen, forlange $\frac{1}{20}$, $\frac{1}{30}$, $\frac{1}{42}$ og $\frac{1}{56}$. Med Hensyn til Antallet af Betalinger i det omhandlede Tilfælde (i værste Fald ensbetydende med Antallet af Søgmaal) gælder, at A maa søge Betaling hos syv Personer, B hos seks, C hos fem, etc., ialt bliver der Tale om 28 Betalinger, hvoraf eventuelt en Del Søgmaal.

Selvom det anførte Eksempel ved Forudsætningen om, at alle A's syv Medforlovere undlader at betale efter Paakrav og i

det hele viser sig som træge Betalere, er stillet paa Spidsen, viser det dog, at man, *saa snart der er Tale om et ikke ganske ringe Antal Forlovere* — hvilket ingenlunde sjældent er Tilfældet — staar overfor *en særdeles indviklet Regresordning*. At Ordningen, naar den kombineres med en Aftale mellem Forloverne om, at Tilsvaret internt mellem dem skal fordeles i Forhold til bestemte Beløb, der sammenlagt udgør det største Beløb, som Kreditor kan faa til Gode hos nogen af Forloverne, kan medføre særlig indviklede Beregninger, specielt naar de nævnte Beløb ikke udgør simple Brøker af det samlede Tilsvær, anføres blot for en Fuldstændigheds Skyld.

Hvor der er to solidarisk hæftende Samforlovere, er det naturligtvis ligegyldigt, om man anvender solidarisk Regres eller Anpartsregres, og indenfor de forskellige Arter af Anpartsregres er det atter ligegyldigt, om Tabsfordelingen er subsidiær eller indrettet som nu i Gældsbrevsloven. Ved et Antal af tre eller fire Forlovere kan det ikke betvivles, at Ordningen i Gældsbrevsloven normalt er en særdeles praktisk Nydannelse sammenlignet med de hidtidige Regressystemer, og ved fem eller seks Forlovere frembyder den vel heller ikke altfor store Vanskeligheder, men ved et større Antal Forlovere synes den, som nævnt, at kunne medføre betydelige praktiske Vanskeligheder, selvom den paa den anden Side undgaar de Mangler, der klæbede ved de hidtil almindelig anvendte Regressystemer. Det synes altsaa, uanset hvilken Vej man vil gaa, som om Agardh S. 94, har truffet i Centrum, naar han om Regressen mellem solidarisk hæftende Forlovere udtaler, at det ligger i Sagens Natur, at den maa være besværlig og tidsrøvende, og at dette Forhold ikke kan ændres ad Lovgivningens Vej.

Det maa anses for udelukket, at man ved Lovgivning skulde indlade sig paa at opstille en Regresordning mellem et vist mindre Antal Forlovere og en anden Regresordning mellem et vist større Antal Forlovere, og det er da et Spørgsmaal, om det ikke fremfor den i Gældsbrevsloven gennemførte Ordning havde været en Fordel at blive staaende ved den solidariske Regres med visse mindre Modifikationer, der navnlig skulde tage Sigte paa at undgaa den tilbagegaaende Regres og dermed

de særlig stødende Resultater, der hidtil har været den solidariske Regresordnings værste Anstødssten. Dette vilde formentlig i Hovedsagen kunne opnaas ved en videre Udformning af den gældende Regel om, at den regressøgende ikke kan gøre Regres gældende for det fulde af ham betalte Beløb alene med Fradrag af hans egen Anpart, dersom en eller flere af Medforloverne maa antages at være insolvente, saaledes at der i Regreskravet maa fradrages en Del af det Tab, der herved vil opstaa, som den regressøgende efter Forholdet mellem Forloverne selv maa bære. Man har nemlig her før Gældsbrevsloven, i hvert Fald i dansk og norsk Ret, stillet for store Krav til den Dokumentation, som den regrespligtige skulde fremskaffe til Støtte for sit Anbringende om en Medforlovers Insolvens, idet man formentlig, jfr. Ussing, S. 314, Note 25, har krævet et Bevis svarende til, hvad den simple Forlover kan kræve med Hensyn til Hovedmandens Insolvens. (Lempeligere med Hensyn til Beviset er dog maaske Højesteretsdommen i U. f. R., 1928, S. 509). Selve denne Maalestok vil efter de i det foregaaende foreslaaede Regler om Ændringer i den simple Forlovers Hæftelse medføre væsentlige Lempelser for den regrespligtiges Bevisbyrde i de her omhandlede Tilfælde, men der er i og for sig intet til Hinder for at give en selvstændig Regel om det her omhandlede Spørgsmaal, f. Eks. saaledes, at man foruden i de nævnte Tilfælde modificerer Regrespligten i Overensstemmelse med det anførte, naar en eller flere af Medforloverne iøvrigt aabenbart er ude af Stand til at betale, selvom der ikke just foreligger en af de Situationer, som hos en Hovedmand medfører, at Forfaldstid for det simple Forløfte indtræder, naar blot Forfaldstid i Hovedforholdet er indtraadt. For en streng Regresordning kan det ogsaa anføres, at denne vil tilskynde Forloverne til hver for sig at betale en Anpart til Kreditor, saaledes at der overhovedet ikke bliver Brug for det solidariske Ansvar overfor denne eller for den solidariske Regres.

Herefter er Regresordningen mellem flere solidarisk hæftende Medforlovere belyst tilstrækkeligt til, at Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang Forholdet mellem Kreditor og den enkelte Medforlover paavirkes af Forholdet mellem Kreditor og en

eller flere af de øvrige Forlovere, kan tages op til nærmere Behandling.

Det første Spørgsmaal, der melder sig, er da, om *det Forhold, at en Forlovers Forpligtelse viser sig at være ugyldig, paavirker de øvrige Forlovers Hæftelse*, naar det drejer sig om Tilfælde, hvor Kreditor har været i god Tro med Hensyn til alle Forløfteforpligtelsernes Gyldighed, f. Eks. naar det viser sig, at en af Forloverne var umyndig, da han paatog sig sin Forpligtelse. I dansk-norsk Ret antoges det i Tilslutning til henholdsvis DL. 1-23-13 og NL. 1-21-13, at en Forlovers Umyndighed ikke havde Betydning for de øvrige Forlovers Hæftelse, og selvom nævnte Lovsteder er ophævet ved Gældsbrevsloven, maa samme Resultat stadig antages, da Ophævelsen staar i Forbindelse med den i det foregaaende omhandlede Ændring i Regresordningen mellem flere solidarisk hæftende Forlovere og ikke har tilsigtet Ændring i det nu omhandlede Spørgsmaals Løsning. Dette Standpunkt følges ogsaa i Sverige, medens man, i hvert Fald i den sidste Snes Aar, i finsk Retspraksis har fulgt det modsatte Standpunkt, hvor det viser sig, at en af Forloversnes Underskrift er falsk, jfr. nedenfor, og man maa da formentlig antage, at det samme vil blive antaget i Umyndighedstilfældet.

Det i dansk, norsk og svensk Ret indtagne Standpunkt er altsaa det modsatte af, hvad der antages, hvor der er Spørgsmaal om, hvilken Betydning Hovedfordringens Ugyldighed har for Forloverens Hæftelse, men stemmer paa den anden Side med, hvad der antages som den almindelige Regel om solidariske Forpligtelser, hvor det viser sig, at en af flere solidarisk hæftende (Hovedmænds) Forpligtelser er ugyldig, f. Eks. paa Grund af Umyndighed, jfr. Ussing, Almindelig Del, S. 16. Der vil dog sikkert være Enighed om, at Spørgsmaalets Løsning ved flere solidarisk hæftende Forlovere maa ske uden Skelen til nævnte almindelige Regel, da *Forholdet mellem flere Forlovere frembyder Særegenheder, som synes at kunne øve Indflydelse paa Løsningen af det her omhandlede Spørgsmaal*. Man tør saaledes sikkert gaa ud fra, at flere solidarisk hæftende Hovedmænd gennemgaaende vil have større Kendskab til hinanden end flere solidarisk hæftende Forlovere; i det hele kan det ikke

betvivles, at Forholdet mellem solidariske Hovedmænd normalt bygger paa et intimt Retsfællesskab, medens Tilknytningsforholdet mellem solidariske Forlovende i en Mængde Tilfælde bestaar i, at de hver for sig ud fra deres individuelle Motiver ønsker at støtte Hovedforholdets Parter eller normalt alene Hovedmanden. Der kunde derfor være god Grund til at følge den finske Opfattelse, hvorved ogsaa bemærkes, at ellers hver Forlover maatte undersøge samtlige Medforlovers Forhold samtidig med, at Kreditor alligevel normalt af Hensyn til sine egne Interesser vil undersøge alle Forlovers Forhold. Til det anførte kommer yderligere, at Forlovene, selvom den dansk-norsk-svenske Regel foretrækkes, sikkert i Praxis ofte vil undlade at undersøge Medforlovers Forhold, idet de som Regel ikke vil have den fulde Forstaaelse af Betydningen heraf, medens noget lignende ikke i Almindelighed vil gælde for Kreditors Vedkommende. Ligesom Grundsætningen om, at Hovedforholdets Ugyldighed frigør Forloveren, havde sine praktisk vigtige Undtagelser, vil tilsvarende Undtagelser forekomme i det her omtalte Tilfælde.

Dersom den her forfægtede Anskuelse følges, opstaar *Spørgsmaalet om, hvilken nærmere Virkning der bør tillægges det ene Forløftes Ugyldighed i Forhold til Medforlovene*. Spørgsmaalet gennemgaas først med Henblik paa, at Regressen som nu i finsk Ret ordnes som et solidarisk Regres, og dernæst med Henblik paa den ved Gældsbrevsloven etablerede Regresordning.

I Tilfælde af at Regresordningen er en solidarisk Regres, kan der navnlig være Tale om tre Løsninger. For det første kan man gaa den Vej, at Forlovers Hæftelse blot nedsættes med den Part, som under Hensyntagen til eventuelt gyldigt forpligtede Medforlovers Insolvens efter Regresopgørets Afslutning skulde have været baaret af den Forlover, hvis Forpligtelse viste sig at være ugyldig — denne Løsning svarer til, hvad der i andre Forbindelser antages i dansk-norsk Ret (jfr. nærmere i det følgende). Nævnte Løsning vilde selvfølgelig ogsaa komme til Anvendelse i de Tilfælde, hvor man i gældende dansk-norsk Ret undtagelsesvis vilde lade et Forløftes Ugyldighed paa Grund af Umyndighed faa Indflydelse paa Medforlovers

Hæftelse. Dernæst kunde man gaa den Vej, som foretrakkes i finsk Ret i Analogi med finsk Forordning af 24. Februar 1873, § 2, Stk. 1, at lade den solidariske Hæftelse for Forloverne afløse af en pro rata Hæftelse, saaledes at hver af Forloverne alene kan tilpligtes at betale et Beløb svarende til, hvad han skulde bære efter gennemført Regres, dersom alle Forløfteforpligtelserne havde været gyldige, og endelig kan man gaa den Vej, som i anden Forbindelse benyttes i Sverige i Analogi med svensk Forordning af 4. Marts 1862, § 5, at lade Forloversnes Forpligtelser ændres til en pro rata Hæftelse paa samme Maade som i Finland, men med Adgang for Kreditor til, dersom nogen af de gyldigt forpligtede Forlovere viser sig insolvente, at fordele det derved opstaaede Tab paa de øvrige, dog saaledes, at han selv maa bære den Del af Tabet, som vilde være faldet paa den Forlover, hvis Forpligtelse viste sig at være ugyldig; de tilbageværende Forlovere skulde med andre Ord hæfte principalt pro rata, subsidiært solidarisk.

Den finske Ordning synes nu i hvert Fald ikke at kunne komme i Betragtning ved en kommende fællesnordisk Lovgivning; den er for lemfældig overfor Forloverne, og der er i hvert Fald ingen som helst Anledning til i den omhandlede Situation at stille dem bedre, end de vilde blive stillet ved Anvendelsen af Analogien af den nævnte svenske Regel. Ved Vurderingen af, om den danske eller den svenske Ordning bør foretrakkes, maa det fremhæves, at den danske Ordning praktisk talt er ensbetydende med, at Kreditors Stilling i Hovedsagen bliver, som om han var traadt i den ugyldigt forpligtede Forlovers Sted og havde indfriet hele Fordringen og nu søger Regres. Den danske Ordning synes derfor, i hvert Fald i de Tilfælde, hvor der ikke kan bebrejdes Kreditor manglende Agtpaagivenhed ved Antagelsen af Forloverne, at give de gyldigt forpligtede Forlovere den Lempelse, som de med Rimelighed kan forlange. Det eneste, der synes at kunne anføres til Fordel for den svenske Ordning, er, at den helt undgaar tilbagegaaende Regres, som her jo eventuelt efter den danske Ordning i paakommende Tilfælde maa komme til at omfatte Kreditor. Denne Fordel synes imidlertid ikke at kunne opveje det Forhold, at Forlo-

verne efter den svenske Ordning paa samme Maade som efter den finske Ordning synes at opnaa en ganske urimelig Fordel ved kun at skulle hæfte principalt pro rata, og selv i de Tilfælde, hvor der mulig maatte kunne lægges Kreditor noget til Last ved Antagelse af Forloverne, forekommer det mig, at den danske Ordning stort set rammer det rette.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om, hvilken Virkning der bør tillægges et enkelt Forløftes Ugyldighed i Forhold til de øvrige Forlovere, dersom man i Stedet for solidarisk Regres i en fællesnordisk Lovgivning foretrækker den nu i Gældsbreven indeholdte Regresordning, synes Stillingen at maatte blive følgende: Kreditor bør, ligesom ved den i Forbindelse med den solidariske Regres omtalte Ordning, i Hovedsagen stilles, som om han var indtraadt i Stedet for den Forlover, hvis Forpligtelse var ugyldig, og i dennes Sted havde indfriet hele Hovedfordringen. Kreditor kan altsaa, uanset hvor mange Forlovere der maatte være, kun kræve Halvdelen hos en af disse og derefter gaa videre i Regressen paa samme Maade som i det foregaaende omhandlet, jfr. Eksemplet om den indfrieende Forlovers Regres til syv Medforlovere.

Naar der i det foregaaende er talt om, at Kreditor, naar en Forlovers Forpligtelse viser sig at være ugyldig, i Hovedsagen maa stilles, som om han var traadt i den ikke-forpligtede Forlovers Sted og i denne Egenskab havde indfriet hele Hovedfordringen, er der hermed ment, at Omfanget af Kreditors Krav og den nærmere Gennemførelse af dette maa afgøres i Overensstemmelse med den anførte Konstruktion, medens der paa andre Punkter selvfølgelig meget vel kan være Tale om at gøre Forskel paa en Kreditor og en Forlover, der har indfriet Hovedfordringen helt. Navnlig gælder det, at det kan tænkes, at Kreditors Diligenspligt overfor Forloverne er strengere end den indfrieende Forlovers Diligenspligt overfor Medforlovere, og det Forhold, at f. Eks. en af Forloversnes Forpligtelse viser sig at være ugyldig paa Grund af Umyndighed, bør selvfølgelig ikke medføre nogen Lempelse i Kreditors Diligenspligt. (Med Hensyn til det Omfang, hvori en indfrieende Forlover paa Grundlag af sit »selvstændige« Regreskrav mod Forloverne kan

støtte en særlig Renteret eller andre særlige Rettigheder, gælder det, at saadanne Rettigheder selvfølgelig ikke kan gøres gældende af Kreditor).

De Regler, der i det foregaaende er anført om en Forlovers Umyndighed, maa ogsaa gælde om Falsk. I gældende Ret sidestilles de to Ugyldighedsgrunde, og det skal i denne Forbindelse blot anføres, at tre nyere finske Domme for finsk Rets Vedkommende støtter den Løsning, som jeg i det foregaaende er gaaet ind for, jfr. Redogørelser: 1929, Nr. 59, 1933, Nr. 311 og 1934, Nr. 341.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om *Betydningen af, at en Forlovers Forpligtelse ophører, uden at dette skyldes, at Kreditor er blevet fyldestgjort*, altsaa navnlig, at en Forlovers Forpligtelse ophører ved *Forældelse. Præklution eller Eftergivelse fra Kreditors Side*, gælder, at det afgøres forskelligt fra Land til Land, og indenfor det enkelte Land forskelligt, alt efter Ophørsgrunden. Forinden Spørgsmaalet behandles i Detailler, skal bemærkes, at der, ligesom med Hensyn til Betydningen af et enkelt Forløftes Ugyldighed, ikke kan være Tale om paa Forhaand at binde sig til en Løsning svarende til de Regler, der finder Anvendelse, dersom en eller flere solidarisk hæftende Hovedmænds Forpligtelser ophører, uden at dette staar i Forbindelse med Kreditors Fyldestgørelse.

Hvad først angaar *Spørgsmaalet om Forældelse*, gælder, at dette er afgjort ved positiv Lovgivning baade i Finland, Norge og Sverige. I *norsk Lov af 27. Juli 1896, § 6, Stk. 2, sidste Punktum* udtales det saaledes, at Forældelse, der er indtraadt overfor en af flere Forlovare, der overfor Fordringshaveren hæfter een for alle og alle for een, er uden Indflydelse paa dennes Krav mod de øvrige— altsaa en Løsning svarende til, hvad der antages at være Hovedreglen om solidarisk hæftende Personer, jfr. Stang, Almindelig Del, S. 68. I *Finland og Sverige* bestemmes det derimod henholdsvis ved Forordning af 24. Februar 1873, § 2, Stk. 1 (der har afløst Forældelsesforordningen af 9. November 1868, § 3, jfr. § 17, Stk. 1, der for Forældelsestilfældets Vedkommende hjemlede en Ordning svarende til den i det foregaaende i Forbindelse med Spørgsmaalet

om Betydningen af et Forløftes Ugyldighed i Forhold til de øvrige Forlovere foretrukne Ordning; denne Ordning oprettholdes stadig i Finland som Hovedreglen om Forældelse af en af flere solidarisk forpligtede Debitors Skyld) og ved Forordning af 4. Marts 1862, § 5 (der ogsaa gælder for ethvert solidarisk Skyldforhold), at Forældelsen medfører henholdsvis, at Medforloversnes Forpligtelse gaar over til en ren pro rata Hæftelse og til en principalt pro rata, subsidiært solidarisk Forpligtelse, jfr. nærmere om Ordningerne i det foregaaende. I dansk Ret følges det norske Standpunkt overensstemmende med dansk Rets almindelige Regler om solidariske Skyldforhold, jfr. Using, Almindelig Del, S. 514.

Ved Afgørelsen af, hvorvidt dansk-norsk Rets Regel eller det svensk-finske Synspunkt bør følges, synes man at maatte lægge nogen Vægt paa det lidet rimelige i, om den Forlover, hvis Forpligtelse overfor Kreditor er ophørt, skulde kunne udsættes for Regres fra de øvrige Forlovers Side i Kraft af disses »selvstændige« Krav. (Det bemærkes, at ligesom Forloveren bør have Regres mod Hovedmanden paa dobbelt Grundlag, bør ogsaa Regressen til Medforlovene paa tilsvarende Maade hjemles paa dobbelt Grundlag). Hertil kommer, at en Forlovers »selvstændige« Regreskrav mod en Medforlover normalt forældes samtidig med, at Kreditors Krav paa den omhandlede Medforlover forældes; for overhovedet, efter at Kreditors Krav mod Medforloveren er forældet, at have et »selvstændigt« Regreskrav overfor denne, skal Forloveren altsaa paa et Tidspunkt, hvor han endnu ikke har betalt til Kreditor, sørge for at afbryde den for det »selvstændige« Regreskrav løbende Forældelsesfrist; at dette normalt ikke vil ske, kan man med stor Sikkerhed regne med, og den dansk-norske Ret er derfor ret byrdefuld for Forlovene, og det tør paaregnes, at Kreditorerne gennemsnitlig bedre vil være i Stand til at sørge for, at deres Krav mod de enkelte Forlovere ikke forældes. I saa Fald vil den indfrie Forlover, selvom hans »selvstændige« Regreskrav maatte være forældet, kunne udøve Regres paa Subrogationsgrundlag mod Medforlovene. Alt i alt bør det derfor sikkert foretrækkes at forlade den dansk-norske Regel, hvorefter en Forpligtelses

Forældelse i Forhold til Kreditor ikke har nogen Indflydelse paa Medforlovernes Forpligtelse overfor denne.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilken nærmere Virkning der bør tillægges Ophøret af en Forlovers Forpligtelse ved Forældelse, kan der i det hele henvises til Gennemgangen af de tre Løsninger, der foretoges i Forbindelse med Spørgsmaalet om Virkningen af, at det viste sig, at en af de solidarisk hæftende Forlovers Forpligtelse var ugyldig, idet der ej heller ses at være nogen *Anledning til i det nu omhandlede Tilfælde at stille Forloverne saa gunstigt, som Tilfældet er i svensk Ret, endsigesom i finsk Ret.*

I gældende dansk, finsk og norsk Ret vil man vist nok med Hensyn til *Prækclusion* af en Forlovers Forpligtelse følge samme Regel, som hvert enkelt af disse Lande følger med Hensyn til Forældelse, medens man i Sverige antager, at Ophør af en Forlovers Forpligtelse ved *Prækclusion* er uden Indflydelse paa Medforlovernes Hæftelse, altsaa en Løsning, der er ganske forskellig fra, hvad der i Sverige gælder om Forældelse. Den hos Hasselrot, II, S. 34, givne Begrundelse for denne Forskel er ikke fyldestgørende. Spørgsmaalet er ikke, om der staar Medforloverne Adgang aaben til at anmelde deres eventuelle Regreskrav, naar der hos en Forlover udstedes Proklama, men derimod, om man gennemsnitlig tør gaa ud fra, at Medforloverne virkelig i Praksis vil benytte sig af denne Regel, dersom det svenske Standpunkt følges, men dette kan ikke antages; det vil gennemsnitlig stille sig saaledes, at Kreditor langt oftere vil erindre at anmelde sit Krav hos den Forlover, hos hvem der er udstedt Proklama, end Medforloverne vil erindre at anmelde deres *eventuelle* Regreskrav. De lege feranda maa jeg herefter gaa ind for samme Regel, som i det foregaaende er antaget om Forældelse.

Endelig bør samme Regel som Hovedregel opstilles om Kreditors Opgivelse af Krav mod en enkelt af Forloverne, men Undtagelse maa dog efter Omstændighederne gøres, alt efter det nærmere Indhold af Opgivelsesretshandelen. (Om Eftergivelse skal iøvrigt blot bemærkes, at den af Ussing, S. 341 f. n. - S. 342 f. o. anførte Regel er uheldig, jfr. Lamm i Sv. J. T.

1929 S. 561). Endelig gælder de anførte Regler ogsaa om det Forhold, at Kreditor paa Grund af Forsømmelse af sin Diligenspligt maa finde sig i, at hans Krav paa en eller flere af Forlovene nedsættes eller endog helt bortfalder.

Tilbage staar om Samforlovenes Regres at gennemgaa en Række Detailspørgsmaal, som det ikke har været nødvendigt at komme ind paa paa et tidligere Sted for at kunne fremstille Reglerne om Forholdet mellem Kreditor og de solidarisk hæftende Forlovere. Først maa der tages Stilling til, *om Forloveren ved sin Indtræden i Kreditors Sted helt eller delvis overtager dennes specifikke forløfteretlige »Forpligtelser«, særlig det Sæt af Forpligtelser, der sammenfattes under Betegnelsen »Kreditors Diligenspligt«, og om den indfrieende Forlovers Regreskrav paa samme Maade er afhængigt af Hovedregreskravets fortsatte Bestaaen, som Kreditors Krav mod Forlovene er afhængigt af Hovedkravets Bestaaen.* Dette sidste maa sikkert antages, allerede fordi Medforlovene i en Mængde Tilfælde ikke vil have noget Kendskab til, at en Forlover har indfriet sin Forpligtelse overfor Kreditor og dermed er traadt i dennes Sted, hvorfor de ikke i saadanne Tilfælde vil have faaet nogen som helst Impuls til selv at varetage deres Interesser, f. Eks. ved Afbrydelse af Hovedregreskravets Forældelse eller ved Anmeldelse i Anledning af et af Hovedmanden eller dennes eventuelle Bo udstedt Proklama. Hertil kommer, at de Forlovere, der ikke har udredt nogen Anpart, selvom de bliver bekendt med, at en af de øvrige Forlovere har indfriet Forpligtelsen overfor Kreditor, ikke vil have nær saa stærk en Tilskyndelse til at sørge for Opretholdelsen af det Hovedregreskrav, som de eventuelt kan faa Brug for, som den indfrieende Forlover har til at søge det Hovedregreskrav opretholdt, som han kan siges *aktuelt* at have Brug for. Denne Regel, der bør antages de lege feranda, gælder vist nok allerede de lege lata i alle de nordiske Lande, jfr. Ussing, S. 331, Hasselrot, I, S. 189, og Ekström, »Regress«, II, S. 315-316 (om svensk Ret) og S. 318-319 (om finsk Ret). Hvad endelig det nævnte Spørgsmaal om Indfrierens Diligenspligt angaar, gælder, at visse af de Regler, der opstilles om Kreditors Diligenspligt, efter deres Indhold overhovedet ikke kan finde

Anvendelse paa den indfrieende Forlover; dette gælder saaledes i hvert Fald om den Regel, at Kreditor maa underrette Forloverne om Hovedmandens Misligholdelse, dersom det maa antages, at fortsat Misligholdelse vil medføre stærkt stigende Tab, som Forloveren hæfter for. Iøvrigt gælder det, at de i det foregaaende foreslaaede Diligensregler ikke er mere byrdefulde, end at de bør finde tilsvarende Anvendelse paa den indfrieende Forlover. Et Par Domme i J. T., 1931, S. 66, og 1933, S. 23, omhandler den indfrieende Forlovers Diligenspligt overfor Medforloverne; tilsyneladende er Dommene modstridende, men Referaterne i J. T. er ganske ufyldstgørende, hvorfor der ikke her kan gaas nærmere ind paa Dommene.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om Virkningen af, at en Medforlovers Forpligtelse ophører, efter at en af Forloverne har indfriet overfor Kreditor, gælder nogenlunde tilsvarende Bemærkninger, som i det foregaaende er anført om Hovedregreskravets Ophør under tilsvarende Omstændigheder, hvorfor man ogsaa i det nu omhandlede Tilfælde bør antage, at den indfrieende Forlovers Regreskrav i Anledning af det skete formindskes efter tilsvarende Regler, som vilde være blevet bragt i Anvendelse overfor Kreditor, dersom nævnte Forlovers Forpligtelse var ophørt allerede før Kreditor havde faaet Fyldestgørelse af den indfrieende Forlover.

I det foregaaende har der stedse været tænkt paa det Tilfælde, at en af de solidarisk hæftende Forlovere fuldt ud har betalt Kreditors Tilgodehavende. Nogle særlige Problemer opstaar imidlertid, dels hvor Kreditor delvis er fyldestgjort af en Forlover, og dels hvor f. Eks. to af et større Antal Forlovere har medvirket til Fyldestgørelsen med ulige store Beløb.

I den første af de nævnte Situationer frembyder der sig det almindelige Spørgsmaal om, og i bekræftende Fald i hvilket Omfang, en betalende Forlover har Regres, naar Kreditor endnu ikke er fyldestgjort fuldt ud. Der er vist nok i alle de nordiske Lande Enighed om, at der i de omhandlede Tilfælde *tilkommer den betalende Forlover Regres efter ganske samme Principer, som finder Anvendelse paa den Forlover, der har betalt Kreditor alt, hvad der tilkommer ham.* Delbetalingen

maa altsaa gennem en Regres (solidarisk eller i Overensstemmelse med Gældsbrevsloven, henholdsvis i Finland og i de øvrige nordiske Lande) fordeles anpartsvis paa Forloverne. Denne Regel er der af Hensyn til den ligelige Behandling af Forloverne al Grund til at opretholde.

I den anden af de nævnte Situationer opstaar der Spørgsmaal om, *hvorvidt den Forlover, der har betalt sin Anpart af, hvad Kreditor faktisk har faaet betalt, kan gøres til Genstand for Regresforfølgning*. Herved maa bemærkes, at den paagældende Forlovers Anpart i hvert Fald maa beregnes efter Antallet af *solvente* Forlovere, da ellers Princippet om den ligelige Behandling af Forloverne vilde blive tilsidesat. Dette medfører, at Spørgsmaalet om en Særbehandling under Regressen af den Forlover, der har betalt sin Anpart, ikke opstaar ved Regres efter den nu i Gældsbrevsloven indeholdte Ordning; denne bygger nemlig paa det Synspunkt, at den Forlover, der ikke efter Paakrav betaler inden 14 Dage under Regressen, anses som insolvent, d. v. s. at den Anpart, han skulde bære, kan fordeles paa de øvrige Forlovere. Har herefter f. Eks. af otte Forlovere A-H, A betalt $\frac{7}{8}$ og B $\frac{1}{8}$ af Kreditors Tilgodehavende, og Forloverne C-H forholder sig passive overfor A's Krav om, at de hver skal betale $\frac{1}{8}$, er der ikke Tvivl om, at A kan kræve $\frac{3}{8}$ af B, selvom Forloverne C-H alle er solvente og faktisk fuldt ud i Stand til at betale de dem paahvilende Anparter. Resultatet af A's Regreskrav mod B bliver altsaa, at A og B hver kommer til at betale Halvdelen med Adgang til videre Regres, som omhandlet i det foregaaende, altsaa nøjagtig samme Resultat, som hvis A oprindeligt havde betalt hele Beløbet til Kreditor og derefter under iøvrigt samme Betingelser havde søgt Regres hos B i størst muligt Omfang.

Ved en solidarisk Regresordning, hvor en Medforlovers Insolvens normalt først konstateres ved forgæves Regres mod ham, er det derimod klart, at der kan blive Tale om en Særbehandling for den Forlover, der har betalt sin Andel, herunder en Andel af, hvad de Forlovere, hvis Insolvens allerede inden Regresforfølgningens Paabegyndelse er uomtvistelig, skulde have baaret, saaledes at denne Forlover ikke kan udsættes for

Regres, bortset fra, at han i paakommende Tilfælde kan blive udsat for tilbagegaaende Regres. Om man ved en solidarisk Regresordning skal give den Forlover, der har betalt en Anpart, en saadan Særstilling, er omtvistet i den nordiske Literatur, jfr. Ussing, S. 315, og Hasselrot, I, S. 187, Note 2, og ses ikke at være afgjort i Praxis. Det er naturligvis rigtigt som af Ussing anført, at en Regel som den omhandlede i nogen Grad mindsker det Besvær, som Regressen giver Anledning til, ligesom Reglen tilskynder Forloverne til Betaling af deres Anpart, idet de derved undgaar den Ulempe, som det er at blive inddraget i den solidariske Regres.

Vil man ikke følge Ussings Anskuelse, kan der i hvert Fald ikke være Tvivl om, at en Forlover aldrig bør kunne søge Regres hos en Medforlover, der har betalt mere end den regressøgende Forlover, selvom Medforloveren ved Regres har faaet Dækning for saa meget, at han paa det Tidspunkt, da der bliver Spørgsmaal om Regres mod ham, (under Hensyntagen til Tabet paa eventuelle insolvente Medforlovende) kun har betalt sin Anpart; man bør vel ogsaa gaa det Skridt videre, at en Forlover ikke kan søge Regres hos en Medforlover i et saadant Omfang, at denne, naar Hensyn tages til det Beløb, som han i Forvejen har betalt til Kreditor eller regressøgende Medforlovende (derimod uden Hensyn til, at noget af dette maatte være dækket ved Regres til Hovedmanden eller andre Medforlovende), derved kommer op paa sammelagt at have betalt et Beløb, der overstiger, hvad den regressøgende Forlover (ligeledes uden Fradrag af, hvad han maatte have faaet ind ved Regres) har betalt til Kreditor eller andre regressøgende Medforlovende.

Med Hensyn til *Spørgsmaalet om Dobbeltbetaling* gælder, at dette Problem selvsagt er langt mere brændende ved Forholdet mellem en Flerhed af Forlovende end i Forholdet mellem en Enkeltforlover og Hovedmanden. Den af Ussing, S. 327 i Note 65 antydede Løsning synes god; maaske burde det udtrykkeligt tilføjes, at en Forlover ved Betaling skal underrette ikke blot Hovedmanden, men, dersom han har Grund til at antage, at Kreditor vil søge sig betalt hos en eller flere bestemte Medforlovende, tillige disse.

En Regel som den i finsk Forordning af 24. Februar 1873, § 4, indeholdte bør sikkert ikke optages i en fællesnordisk Lov om Forløfte.

Hvad angaar flere Forlovere for samme Fordring, der ikke er Samforlovere, gælder i alle de nordiske Lande, at de antages at hæfte solidarisk (i Danmark, Norge og Sverige antoges dette ogsaa før Gældsbrevsloven), og denne Regel kan der ikke være Tale om at ændre.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om indbyrdes Regres gælder, at svensk Praxis synes at have fastslaaet den Regel, at den, der har indgaaet Forløfte, har Regres til den, der tidligere har indgaaet Forløfte for samme Fordring, medens omvendt den sidstnævnte Forlover ikke har nogen Regres til den, der efter ham har indgaaet Forløfte for den samme Fordring, jfr. den Række Domme, der anføres hos Benckert i Festskrift til Stjernberg, S. 53 ff., navnlig Dommen i N. J. A., 1928, S. 286. Benckert viser anførte Sted megen Sympati for den af Ussing og Ekström hævdede Regel, hvorefter Formodningen maa være for gensidig Regres, saaledes at Forloverne i sidste Instans, uanset Tidspunktet for Stiftelsen af deres Forpligtelse, kommer til at tilsvare samme Anparter, som hvis der havde været Tale om Samforlovere, hvorfor han i Modsætning til almindelig svensk Opfattelse søger at begrænse Betydningen af den nævnte Række af Præjudikater; han hævder saaledes, at de Præjudikater, der giver den sidst tilkomne Forlover Regres til den tidligere Forlover, alle angaar Tilfælde, hvor den sidst tilkomne kendte det tidligere Forløfte, eller hvor det dog efter den faktiske Situation maa anses for overvejende sandsynligt, at dette har været Tilfældet, og han gaar da ind for det Standpunkt, at den af Ussing og Ekström hævdede Regel bør anvendes i Tilfælde, hvor den sidst tilkomne Forlover ikke har noget Kendskab til Tilstedeværelsen af de ældre Forløfter. Den Regel, som Benckert herved ender med at antage for svensk Ret, er imidlertid uheldig, idet den dels maa arbejde med den almindelige Sondring mellem Samforlovere og Flerhed af Forlovere, der ikke er Samforlovere, og indenfor denne sidste Gruppe opstilles atter en Sondring mellem, om den ny tilkommende Forlover havde Kendskab til

de ældre Forlovere eller ej, alt for at faa fastslaaet, hvilken Regresregel der skal finde Anvendelse paa Forholdet mellem Forloverne. Naar Benckert hævder, at den sidstnævnte Sondring næppe vil volde meget Besvær i Praksis, fordi man kan opstille en stærk Formodning for, at den sidst tilkomne Forlover vil have Kendskab til den eller de tidligere stiftede Forløfteforpligtelser, saa stiller jeg mig noget skeptisk heroverfor, men dernæst maa det i Forbindelse med Reglen erindres, hvad Benckert ogsaa selv gør opmærksom paa l. c., S. 58, at der i Praksis kan forekomme en Del Tilfælde (forøvrigt vist nok navnlig i Sverige paa Grund af en særlig Bankteknik), hvor det kan være tvivlsomt, om der foreligger Samforløfte eller ej. Under disse Forhold er det overraskende, at Benckert synes at underkende den retstekniske Værdi af den af *Ussing og Ekström opstillede Regel, hvorefter Forlovenes indbrydes Regres er ordnet paa ensartet Maade, hvad enten der er Tale om Samforlovere eller ej, og i sidstnævnte Tilfælde uden Hensyn til den sidst tilkomne Forlovers subjektive Forhold.*

Om den af Ussing og Ekström hævdede Opfattelse, som de lege feranda synes at frembyde en heldig Løsning, skal, idet der om det nærmere Indhold af den henvises til Bemærkningerne i det foregaaende, blot bemærkes, at den for dansk Rets Vedkommende er ny, og at Praksis vel nok nærmest synes at gaa ind for en Løsning svarende til den almindelige Opfattelse i Sverige, men Praksis kan dog paa den anden Side langt fra siges at have slaaet Reglen fast paa en Maade, som kan sammenlignes med den Maade, hvorpaa det er sket i svensk Praksis, jfr. Ussing, S. 353. Finsk Praksis kan maaske snarere forenes med Reglen, jfr. Ekström, »Regress«, II, S. 207-209, men nyere Domme savnes. De lege feranda er Stang enig med Ussing og Ekström, jfr. Stang, S. 136, i Forbindelse med S. 85. Dersom man lovfæster den af Ussing og Ekström hævdede Regel, vil det naturligvis ske saaledes, at ogsaa den nærmere Gennemførelse af Regressen vil ske paa samme Maade, som hvor der er Tale om Samforlovere.

I den her omhandlede Gruppe Tilfælde opstaar iøvrigt alle de Spørgsmaal, som er behandlet i Forbindelse med Samforlo-

veres Hæftelse. Om de enkelte Spørgsmaal skal alene gøres nogle korte Bemærkninger med Henblik paa kommende Lovgivning. Indledningsvis skal nævnes, at *Regres mod Medforloverne* her *kun* kan finde Sted paa *Grundlag af Subrogation*, hvilket i enkelte Henseender kan give Anledning til Forskelle fra de Regler, der gælder eller bør gælde om Samforlovere. (Det skal dog bemærkes, at de Regler, der i det foregaaende er angivet som de formentlig mest hensigtsmæssige med Henblik paa kommende Lovgivning, i Forbindelse med Samforlovere i nogen Grad begrænser Betydningen af et dobbelt Regresgrundlag; dette gælder saaledes min Antagelse af, at Ophør af en eller flere Forlovers Forpligtelse, f. Eks. ved Forældelse, bør medføre Begrænsning af de øvriges Hæftelse — disse faar nemlig saa ikke Brug for at gøre Regres mod den »frigjorte« Forlover paa »selvstændigt« Grundlag — cfr. derimod Ussing).

Hvad angaar det Tilfælde, at det viser sig, at *en af Forlovene paa Grund af Umyndighed eller Falsk* ikke er blevet forpligtet, fremkommer der en Forskel fra, hvad der antages at burde gælde om Samforlovere, idet saadan Ugylldighed i det nu omhandlede Tilfælde *ikke* kan faa *Indflydelse paa tidligere stiftede Forløfteforpligtelsers Omfang*, derimod vel paa senere stiftede Forløfteforpligtelser, naar disse er stiftet i Tillid til de allerede foreliggende Forløfteforpligtelsers Gyldighed.

Hvad dernæst angaar *Spørgsmaalet om Betydningen* for de øvrige Forlovere af, at *et Forløfte ophører, uden at Kreditor er blevet fyldestgjort* (og uden at Ophøret skyldes Forloverens Insolvens, saasom ved Tvangsakkord — dette er ikke udtrykkeligt fremhævet ved Samforlovere, men gælder ogsaa der), f. Eks. paa Grund af Forældelse, Prækclusion eller Eftergivelse, gælder, at der — ogsaa under Hensyn til det om Kreditors Tab af Sikkerhedsrettigheder i Hovedmandens Ejendele anførte — bør antages samme Regel som om Samforlovere, uanset om det drejer sig om Ophør af en Forløfteforpligtelse, der er stiftet senere end de øvrige Forpligtelser, og uanset om de oprindelige Forlovere maatte have faaet Kendskab til den senere Forpligtelse eller ej.

Ogsaa med Hensyn til *Kreditors Diligenspligt* bør der gælde

det samme som ved Samforlovere. Dersom Kreditors Forsømmelse af Diligenspligten derfor medfører helt eller delvis Ophør af en Forlovers Forpligtelse, bør dette faa Indflydelse paa de øvrige Forlovers Hæftelse i Overensstemmelse med de i det foregaaende anførte Regler.

Spørgsmaalet om den indfriende Forlovers Stilling, hvor *Hovedregreskravet eller Regreskravet mod en af de øvrige Forlovere ophører efter Indfrielsen*, bør afgøres efter ganske samme Regler, som hvis det drejede sig om Samforlovere.

Hvad angaar *Spørgsmaalet om Muligheden af at paalægge Forloveren Forpligtelse til af Hensyn til de øvrige ham bekendte Forlovere at give Hovedmanden Meddelelse om stedfunden Betaling for at undgaa Dobbeltbetaling*, ses der ikke at være noget til Hinder herfor; dels vil den betalende Forlover være interesseret heri for at undgaa, at Hovedmanden selv betaler igen, og dels er det jo kun en rimelig Modydelse paa Baggrund af den betalendes Adgang til Regres mod de øvrige Forlovere; helt selvfølgeligt maa det i hvert Fald under Hensyn til den Stilling, der paa et tidligere Sted er taget til Hovedmandens Pligt til at meddele Oplysninger til den Forlover, som har afgivet sit Løfte alene efter Anmodning fra Kreditor, være, at en lignende Oplysningspligt maa paahvile en Forlover overfor andre Forlovere for samme Hovedfordring, selvom der ikke er Tale om Samforlovere.

Hvor der mellem Samforlovene blot foreligger *begrænset Solidaritet*, kan jeg i det væsentlige tiltræde Ussings Resultater i § 33 vedrørende den indbyrdes Regres mellem saadanne Forlovere, men med Hensyn til Udviklingen vedrørende det Regressystem, der gaar ud paa Lighedeling, saa vidt Solidariteten rækker, maa Cohns Kritik i J. T., 1928, S. 133-134, tiltrædes; det skal dog bemærkes, at de Forfattere, som Ussing kritiserer, ikke selv har haft Øje for det af Cohn paapegede Forhold. I Modsætning til Ussing finder jeg dog, at det vil være rimeligt, at Regressen — dersom man iøvrigt vil gaa ind for solidarisk Regres — ogsaa i dette Tilfælde bliver solidarisk alene med den nødvendige Begrænsning, at den regrespligtige selvfølgelig aldrig kan komme til at betale mere, end hvad der følger af

Ansvarsbegrænsningens nærmere Indhold. Det ses ikke, at en saadan Ordning kan blive særlig indviklet, og det Forhold, at Regressen først vil blive rettet mod de Forlovende, der hæfter med de største Beløb, vil ikke medføre, at disse (set i Forhold til Hæftelsesbeløbene) gennemsnitlig vil blive stillet daarligere end de, der hæfter med mindre Beløb.

§ 16

Tabsauktion

Om Begrebet Tabskaution henvises til Ussing, § 10.

Naar Ordet *Tabsauktion* anvendes i nærværende Fremstilling, er det i og for sig i Strid med den i Overensstemmelse med Titlen almindelig anvendte Terminologi: Forløfte; Udtrykket er da ogsaa *kun anvendt i Mangel af bedre*, idet Ordet Tabsforløfte sprogligt ikke lyder godt, men dersom man i en Lovgivning særskilt vil optage enkelte Bestemmelser om Tabskaution, maa man — hvis man iøvrigt vil benytte sig af Terminologien: Forløfte — akkviescere ved Udtrykket Tabsforløfte, eller man maa finde en mere velklingende sproglig Nydannelse, eller eventuelt benytte sig af en Omskrivelse som f. Eks.: Forløfte for det Tab, Kreditor maatte lide.

I nærværende Paragraf skal der ikke foretages en almindelig Gennemgang af de særlige Spørgsmaal, der maatte opstaa i Forbindelse med Tabskaution i Modsætning til andet Forløfte, men der skal i Hovedsagen blot gøres nogle Bemærkninger om den i U. f. R., 1931, S. 936, indeholdte Dom og Ussings Kommentarer til denne i U. f. R., 1932, B., S. 156 ff. Indledningsvis skal det dog bemærkes, at der i det foregaaende paa visse Omraader er foreslaaet saadanne Ændringer i gældende Ret, at der næppe vil være Grund til paa de paagældende Omraader at opstille Særregler om Tabskaution, medens der muligvis efter de nugældende Regler kunde være Trang hertil. Saaledes er DL. 1-23-15 foreslaaet ændret paa en saadan Maade, at en Tabs-

kautionist bør have samme Adgang til at anvende den nye Regel, som andre Forlovere vil faa. Under Reglerne om Kreditors Diligenspligt er det foreslaaet at paalægge Kreditor Pligt til at anmelde sin Fordring i Hovedmandens eventuelle Konkursbo, saaledes at der altsaa ikke bliver Trang til specielt at fastslaa denne Forpligtelse for Kreditor i Forbindelse med Tabskaution. Omvendt synes det paa Grund af de i det foregaaende foreslaaede Regler paakrævet at gøre en Forskel mellem simpelt Forløfte og Tabskaution paa et Punkt, hvor der hidtil ikke har været Trang hertil (i dansk, norsk og svensk Ret), nemlig i Forbindelse med Hovedmandens Konkurs, der i en kommende Lov bør medføre Bortfald af den simple Forlovers beneficium ordinis, hvilket derimod næppe bør antages for Tabskautionistens Vedkommende.

Den nævnte Dom i U. f. R., 1931, S. 936, angik et Tilfælde, hvor en Bank, der havde paataget sig Tabskaution for indtil 10.000 Kr., skaffede sig Sikkerhed for et eventuelt Tab ved at faa et tilsvarende Beløb, i Realiteten hidrørende fra Hovedmanden, deponeret. *Dommen drejer sig nærmere om, hvorvidt en Sikkerhedsstillelse under disse Forhold kan anses for retmæssig overfor Kreditor*, og besvarer dette bekræftende. Ganske tilsvarende Problemer opstaar ved andet Forløfte end Tabskaution, naar der er Tale om Forløfte med Ansvarsbegrænsning; overhovedet er det Ansvarsbegrænsningen, der er afgørende for Spørgsmaalets Opstaaen, medens det i og for sig er uden Betydning, om der er Tale om Tabskaution eller ej, men naar Spørgsmaalet her er taget op i et særskilt Afsnit om Tabskaution, skyldes det, at Problemet vil være særlig praktisk netop i Forbindelse med denne Form for Kaution, idet den normalt indgaar med en særlig Ansvarsbegrænsning. Dommens Præmisser maa antagelig forstaas saaledes, at den stiller sig afvisende overfor den Tanke, at en Sikkerhedsstillelse fra Hovedmand til Tabskautionist med Ansvarsbegrænsning skulde kunne være i Strid med Kreditors Interesser paa en saadan Maade, at Kreditor i Forhold til Tabskautionisten bør stilles, som om Sikkerheden ikke var stillet — i hvert Fald anfører den til Støtte for sin Konklusion i ganske almindelige Vendinger,

at Kreditor maatte regne med, at Banken vilde skaffe sig Sikkerhed for den Risiko, som den ved Tabskautionen havde paa-taget sig, og at denne Sikkerhed i sidste Instans maatte hidrøre fra Hovedmanden. Denne ligefremme Afvisning af Problemet er mærkværdig, forsaavidt som der ikke er Tvivl om, at der bestaar en *iøjnespringende Interessekonflikt mellem Kreditor og Tabskautionist*, og under Hensyn til det mellem dem be-staaende Retsforhold vilde der *ikke været noget som helst mærkværdigt i at fastslaa andre Regler end dem, der gælder mellem to Kreditorer, som ikke har noget indbyrdes Retsforhold*,¹ og hvor det derfor gælder, at hver maa varetage sine Interesser bedst mulig, eventuelt ved at skaffe sig særlige Fortrinsrettigheder og kun begrænset af de almindelige Afkræftelsesregler; dersom Dommens Resultat virkelig — hvad der vist nok er mest Grund til at antage — bygger paa den Anskuelse, at der kun kan blive Tale om at komme Kreditor til Undsætning ved Hjælp af de almindelige Afkræftelsesregler, vil der kunne forekomme adskillige Tilfælde, hvor en Forlover med begrænset Ansvar ved at skaffe sig Sikkerhed i Hovedmandens Ejendele vil kunne gøre Betydningen af Forløftet illusorisk.

Der kan under Hensyn til det anførte ikke være Tvivl om det berettigede i Ussings Antagelse i U. f. R., 1932, B., S. 156 ff., af, at *der bør sættes Grænser for Forloverens Adgang til til Skade for Kreditor at skaffe sig Sikkerhed i Hovedmandens Ejendele for sit Regreskrav mod denne*, men det er et Spørgsmaal, om ikke Trangen til Begrænsninger af nævnte Art fore-

1. I denne Forbindelse kan ogsaa henvises til Dommen i Sø- og H. T. 1915, S. 174: Indstævnte, Grosserer Münster, var i Aarene 1903-13 Repræsentant for Sagsøgerne, Firma Straus & Blumenfeld, og som saadan kontraktlig forpligtet til at bære 50 % af Tabet paa en Forretning med Direktør Chr. Petersen. Petersen dækkede imidlertid delvis Grosserer Münsters Tilsvær til Straus & Blumenfeld ved Betaling til denne. I Sø- og Handelsrettens Dom hedder det: »Det vilde være i Strid med Indstævntes kontraktlige Forpligtelse til at bære 50 % af Tabet ved Chr. Petersen, om han bag Citantens Ryg skaffede sig Dækning hos Petersen for den Del af Tabet, som kom til at hvile paa ham.«

ligger ogsaa i Tilfælde, der ikke fremhæves af Ussing. Naar Ussing saaledes angiver det relevante Omraade udover de omhandlede Tilfælde af Tabsauktion som: »Andre Tilfælde, hvor Kautionisten hæfter for »den sidste Ende« af Gælden, som han normalt gør, naar han indestaar for hele Gælden, men har begrænset sit Ansvar til et bestemt Beløb«, saa holdes f. Eks. herved udenfor de Tilfælde, hvor Forloveren hæfter fuldt ud for et bestemt begrænset Udsnit af Kreditors Krav mod Hovedmanden; disse Tilfælde, der undertiden er vanskelige at skelne fra Forløftet med begrænset Ansvar, adskiller sig ikke saa meget fra disse, at der i Henseende til det her behandlede Spørgsmaal er nogen Anledning til at gøre Forskel paa de to Arter af Forløfte, og det saa meget mere, som de i Hovedsagen udfylder samme Mission i Retslivet, og det sikkert ofte er ret tilfældigt, om den ene eller den anden Form anvendes — hyppigt vil Hovedformaalet med Forløfte for et bestemt Udsnit af Kreditors Krav paa Hovedmanden netop være at sætte en Grænse for Forloverens Forpligtelse mere end for derved at tilkendegive, at Forloveren vil indestaa for den og den bestemte Gæld i Modsætning til anden Gæld, selvom det i saadanne Tilfælde havde været en mere adækvat Fremgangsmaade at lade Forloveren hæfte for hele Gælden med Angivelse af en bestemt Ansvarsbegrænsning.

Endvidere gælder det, at der meget vel kan forekomme andre Tilfælde, hvor der er Trang til at begrænse Forloverens Adgang til at erhverve Sikkerhedsrettigheder i Hovedmandens Ejendele, nemlig hvor der hverken foreligger begrænset Forløfte eller Forløfte for en Del af en Fordring, men simpelthen Forløfte for én Kreditor tilkommende Fordring, men ikke for andre ham tilkommende Fordringer mod samme Hovedmand. Navnlig vil det kunne være rimeligt at begrænse Forloverens Rettigheder, dersom de Kreditor tilkommende Fordringer staar i en vis Sammenhæng (men altsaa dog maa anses for to eller flere Fordringer). Hvis man i disse Tilfælde ikke mener at kunne begrænse Forloverens Adgang til i Almindelighed at skaffe sig Sikkerhedsrettigheder i Hovedmandens Ejendele ud fra den Betragtning, at dette jo normalt ikke kan skade Kre-

ditors Udsigt til at faa Fyldestgørelse for den fuldt forløftesikrede Fordring, er det et Spørgsmaal, om man ikke kunde gennemføre den mindre vidtgaaende Regel, at Forloveren ikke maa modtage Sikkerhed i Aktiver hidrørende fra Kreditors Forstrækninger til Hovedmanden, da en Sikkerhedsstillelse ofte vil være ensbetydende med en Baandlæggelse i den Forstand, at Hovedmanden ikke kan virke erhvervsmæssigt med de paa-gældende Aktiver, hvilket atter kan øve Indflydelse paa Kreditors Muligheder for at faa dækket sine øvrige Tilgodehavender. Imidlertid maa man af retstekniske Grunde udstrække Reglen noget videre, f. Eks. saaledes, at *hvor Forloveren maa indse, at der er Tale om en Kreditydelse fra Kreditor med det Formaal at øge Hovedmandens Likviditet, bør han være afskaaret fra at skaffe sig saadan Sikkerhed hos Hovedmanden, som øver en umiddelbar og følelig Indflydelse paa dennes Likviditet*, i hvert Fald, naar der tilkommer Kreditor andre Fordringer mod Hovedmanden. (Naar Forloveren er bekendt med Kreditens Formaal, bør det af retstekniske Grunde være uden Betydning for hans Stilling, at han muligvis ikke er bekendt med, at Kreditor har andre Tilgodehavender hos Hovedmanden, men et eventuelt Kendskab hertil kan være et Indicium for, at han maa være klar over, at Forstrækningen er ydet for at sikre Hovedmandens Likviditet.) I og for sig vil den foreslaaede Regel række noget videre end Sikkerhedsstillelse i Midler hidrørende fra Kreditors Forstrækninger til Hovedmanden, men den vil dog paa den anden Side langt fra hindre enhver Sikkerhedsstillelse.

I en Del her henhørende Tilfælde vil det ikke være tilstrækkeligt blot i paakommende Tilfælde at stille Kreditor, som om Sikkerheden ikke var stillet, og saa iøvrigt gøre Forholdet op efter de Forhold, der foreligger ved Hovedmandens økonomiske Sammenbrud — cfr. vist nok Ussing i U. f. R., 1932, B., S. 157. Naar Ussing tilsyneladende ikke har Øje for, at Skaden for Kreditor ved en Sikkerhedsstillelse af den omhandlede Art kan række videre, skyldes det vist nok, at dette vil være mindre praktisk, omend ikke udelukket, i den langt snævrere Gruppe Tilfælde, som han har for Øje; hvor Skaden rækker videre,

kan man eventuelt gaa den Vej at lade Sikkerheden komme Kreditor til Gode fuldt ud og yderligere lade ham beholde sit Krav mod Forloveren, dog at der gives denne Adgang til at dokumentere, at Kreditor herved stilles gunstigere, end hvis Sikkerheden *aldrig* var blevet stillet.

Vil man gaa saa vidt i Begrænsning af Forloverens Rettigheder som antydtes i nærværende Paragraf, vil den tekniske Udformning af de fornødne Regler volde store Vanskeligheder; her har den af Ussing i U. f. R., 1932, B., S. 156 ff. forfægtede Anskuelse det betydelige Fortrin, at Udformningen af de nærmere Regler næppe vil kunne volde større Vanskeligheder.

Begrænsninger i Forloverens Adgang til i Tilfælde som de i nærværende Paragraf behandlede at skaffe sig Sikkerhed i Hovedmandens Ejendele vil i Hovedsagen sikkert kun lægge væsentlige Hindringer i Vejen for Forloverens Transaktioner, hvor Hovedmanden staar paa saa svage Fødder, at der saa at sige opstaar et Kapløb mellem Kreditor og Forlover for at sikre deres modstridende Interesser; i dette Kapløb vil Forloveren paa Grund af sit mere nære Forhold til Hovedmanden have et betydeligt Fortrin fremfor Kreditor, dels saaledes, at han maaske vil være bedre inde i Hovedmandens Økonomi, men navnlig saaledes, at han lettere vil kunne formaa Hovedmanden til at indgaa paa at stille Sikkerhed, idet denne maaske føler sig i et vist Skæbnefællesskab med Forloveren, eller mener, at denne paany — snarere end Kreditor — vil støtte ham, naar det muligt forestaaende økonomiske Uvejr er overstaet. I de omhandlede Tilfælde maa Forloveren altsaa henvises til paa sædvanlig Maade at komme ud af Forløftforholdet, jfr. nærmere om de Muligheder, der i saa Henseende staar til hans Raadighed, Fremstillingen i § 9. Dersom en til DL. 1-23-15 svarende Regel udformes som i nævnte Paragraf foreslaaet, navnlig saaledes, at Forloveren normalt ikke vil kunne benytte den de første tre Aar efter Forløftets Indgaaelse, vil Benyttelsen af denne Regel næppe kunne give Anledning til Omgaaelser af de i nærværende Paragraf foreslaaede Regler.

Hovedmandens og Forloverens Konkurs

Dersom Hovedmanden og/eller en eller flere Forlovere gaar Konkurs, opstaar Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang man vil tillægge Kreditor saakaldt fuld Dividenderet i Boerne. Det er naturligvis rigtigt, som Ekström bemærker i »Regress«, II, S. 136, at dette Spørgsmaal kun er et særligt Udsnit af det langt videre Spørgsmaal: hvilken Virkning Afdrag fra en af flere solidarisk hæftende Skyldnere har paa Kreditors Dividenderet i en af de øvrige Skyldneres Konkursbo, og det maa da ogsaa forventes, at de enkelte nordiske Lande vil give de nærmere Regler om Spørgsmaalet i Forbindelse med deres almindelige Konkurslovgivning, saaledes som det hidtil er sket, men der kan dog være Grund til her at gøre ganske enkelte Bemærkninger om Spørgsmaalet, dels fordi man ved Forholdet mellem den simple Forlover og Hovedmanden staar overfor saa langt det vigtigste Tilfælde af blot subsidiær Solidaritet, og dels fordi man i Praksis netop i Forløftetilfældene hyppigst træffer paa det særlige Forhold, at enkelte af de solidarisk hæftende Personer (Forlovene) har begrænset deres Ansvar ved Angivelse af et Maksimumbeløb eller paa anden Maade, hvilket netop i Forbindelse med Spørgsmaalet om den fulde Dividenderets Udstrækning kan give Anledning til særlige Overvejelser.

Hvad angaar Lovgivningstilstanden, gælder, at Norsk Konkurslov af 6. Juni 1863, §§ 121 og 122, er praktisk talt ordret overensstemmende med Dansk Konkurslov af 25. Marts 1872, §§ 18 og 19, medens der i Svensk Konkurslov af 13. Maj 1921, §§ 133-135, findes selvstændigt udformede Regler. Finsk Konkurslovgivning udtaler sig derimod ikke om Spørgsmaalet.

Trods den lovgivningsmæssige Overensstemmelse mellem Danmark og Norge gør der sig i Praksis en betydelig Forskel gældende netop i Forbindelse med Forløfte, idet man i Danmark udstrækker Reglen i Konkurslovens § 18 til at gælde ogsaa den simple Forlovers Konkurs, saaledes at f. Eks. Afdrag tra Hovedmanden efter Forloverens Konkurs eller Udlodning

fra Hovedmandens Konkursbo ikke formindsker det Beløb, som Kreditor er berettiget til at modtage Dividende af i Forloverens Konkursbo, medens man i Norge nægter fuld Dividenderet i den simple Forlovers Konkursbo efter Afbetalinger fra Hovedmanden eller Udlodninger fra dennes Konkursbo. Heroverfor gør Andenæs i T. f. R., 1938, med Føje opmærksom paa, at man ganske vist kan diskutere Betimeligheden af, i hvilket Omfang der bør gives fuld Dividenderet i solidarisk hæftende Skyldneres Konkursboer, men at det er urimeligt at gøre Forskel paa den principale og den blot subsidiære Solidaritet, men han tør dog ikke de lege lata bryde med den gængse norske Opfattelse, jfr. l. c., S. 314.

Medens det ikke i Danmark kan volde Tvivl, at Kreditors fulde Dividenderet i en Forlovers Konkursbo opretholdes i samme Udstrækning, hvad enten der er Tale om, at han modtager Afbetalinger fra Hovedmanden eller fra en af Fallentens Medforlovere, gælder det vist nok i Norge, at Afskæringen af den fulde Dividenderet i den simple Forlovers Konkursbo ikke gælder ved Afbetalinger fra Medforlovere — altsaa det modsatte af, hvad der gælder Afbetalinger fra Hovedmanden. Denne Anskuelse støttes paa, at Forloverne kan siges at »hæfte i Fællesskab« — det Udtryk, der anvendes i Norsk Konkurslov, § 121, jfr. saaledes Andenæs l. c., S. 306-308, og S. 314, og Aubert, S. 231. Andenæs antog endog denne Regel forud for Gældsbrevsloven, da Samforlovere kun hæftede principalt pro rata, subsidiært solidarisk, cfr. derimod, naar dette var Tilfældet, Aubert, S. 231.

Svensk Konkurslov, § 133, fører praktisk talt til samme Resultater, som Dansk Konkurslov, § 18, og navnlig kan der ikke være Tvivl om, at den efter Ordene behandler Spørgsmaalet om fuld Dividenderet paa ganske ensartet Maade, hvad enten der er Tale om, at Hovedmanden, en Selvskyldnerforlover eller en simpel Forlover er under Konkurs, og hvad enten Afbetalingen indgaar fra den ene eller den anden af de nævnte Personkategorier.

Medens dansk, norsk og svensk Ret i grove Træk kan siges at give fuld Dividenderet, naar Afbetalingen fra en Medskyld-

ner til Kreditor er sket efter Konkursen eller forud for Konkursen fra en af de solidarisk medforpligtedes Konkursbo (og maaske ogsaa hvor Betalingen er opnaaet ved individuel Tvangsforfølgning under saadanne Forhold, at vedkommende Rekvisiti Betalingsevne kan konstateres paa betryggende Maade derved at være udtømt), synes Ekström, »Regress«, II, S. 144, for finsk Rets Vedkommende at give Kreditor fuld Anmeldelsesret i Hovedmandens Konkursbo, naar han har modtaget Afbetalinger fra en Forlover, hvis Ansvar ikke er begrænset, og det uanset hvornaar og hvorledes Afbetalingerne er sket, dog maa vel den Begrænsning underforstaas, at fuld Dividenderet ikke kan tilkomme Kreditor, dersom Forloverens Regreskrav mod Hovedmanden allerede er fyldestgjort. Der er ikke synderlig Grund til at udstrække den fulde Dividenderet saa langt, som Ekström gør det i nævnte Tilfælde.

Hvad angaar det hyppigt forekommende Tilfælde, hvor Forloveren kun hæfter med et begrænset Beløb, der er mindre end Hovedfordringen, gælder det, at det kan være ret generende for Kreditor, dersom nævnte Forlover kort før Hovedmandens økonomiske Sammenbrud betaler hele sit Tilsvær til Kreditor med den Virkning, at denne ikke faar fuld Dividenderet i Hovedmandens eventuelle Konkursbo. Der gør sig her til Fordeel for fuld Dividenderet for Kreditor Synspunkter beslægtet med de i § 16 anførte (om det Tilfælde, at en saadan Forlover skaffer sig Sikkerhed for sit Regreskrav i Hovedmandens Ejendele) gældende. Ikke desto mindre staar det i dansk Retspraksis fast, at hvad en saadan Forlover betaler til Kreditor efter Hovedmandens eller en Medforlovers Betalingsstandsning, virker begrænsende paa Kreditors Dividenderet, skønt Betalingsstandsningen normalt fører til Konkurs eller Tvangsakkord, jfr. som et særdeles stødende Tilfælde Dommen i U. f. R., 1929, S. 454, hvor det var ganske aabenbart, at Hovedmandens Konkurs ventedes baade af Kreditor og Forlover. Ekström, »Regress«, II, S. 147, hævder i dette Tilfælde det samme Resultat, som dansk Retspraksis har sluttet sig til.

Heroverfor maa det hilses med Tilfredshed, at Forslaget til en ny dansk Konkurslov (Lov om Gældsordning) i § 98, der

iøvrigt stort set lovfæster de Resultater, som Praxis er naaet til ved Fortolkning af § 18, positivt fastslaar, at Afbetaling fra en Forlover af den her omhandlede Art ikke medfører Nedsættelse af Kreditors Dividenderet, medmindre Kreditor efter Forloverens Betaling kunde have opnaaet Dækning for Retstilgodehavendet hos Fallenten. Sidstnævnte Begrænsning i den fulde Dividenderet gennemføres iøvrigt for alle Tilfælde, hvor Kreditor har opnaaet delvis Fyldestgørelse hos en af Fallentens Medskyldnere før Konkursen, uden at dette har medført, at Dividenderetten umiddelbart er nedsat. Den Konflikt, der vil kunne opstaa, hvis den betalende Forlover allerede før Konkursen har opnaaet Dækning ved Regres mod Fallenten, løser Udkastet paa den Maade, at Forloveren efter Omstændighederne maa afgive saa stor en Del af det ved Regressen indvundne Beløb, som Kreditors Dividende er blevet formindsket med.

Om hvorvidt Forloveren ved Aftale kan indgaa paa at tillægge Kreditor fuld Dividenderet i Hovedmandens Konkursbo, skal bemærkes, at dette meget vel kan ske, og der er næppe noget i Vejen for — i hvert Fald naar Aftalen træffes ved Forløftets Indgaaelse — at statuere, at dette kan ske, uden at Kreditors Stilling skal bedømmes, som om han har modtaget Transport paa Forloverens Regreskrav, jfr. Cohn i J. T., 1928, S. 130.